

**ELÄKETURVAKESKUS
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN**

Osaosto/käsittelijä Avdelning/handläggare

IA/Riitta Korpiluoma

CIRKULÄR

A 23/89

Päivämäärä Datum

9.10.1989

Till arbetspensionsanstalterna

FAMILJEPENSIONSREFORMEN

Regeringen har avlåtit en proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om en totalrevidering av familjepensionssystemet (RP 173/89).

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft 1.7.1990.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Antti Suominen

Pentti Koivisto

BILAGA

Regeringens proposition 173/89

Postiosoite Postadress

PL 11 00521 HELSINKI
PB 11 00521 HELSINGFORS

Käyntiosoite Besöksadress

Opastinsilta 7 00520 HELSINKI
Semaförbron 7 00520 HELSINGFORS

Puhelin Telefon

(90) 1511
Telekopio (90) 148 1172

Pankkitilit Bankkonton

KOP 157510-84
SYP 229838-581
SKOP 400031-1235

SHOP 572333-161
STS 710106-8117
PSP 50 416

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om en totalrevidering av familjepensionssystemet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås en totalrevidering av familjepensionssystemet. Avsikten med de föreslagna ändringarna i förvärvspensionssystemet och det allmänna familjepensionssystemet är att familjepensionerna på ett rättvisare sätt, med beaktande av kraven på som jämställdhet mellan könen, skall kompensera den förlust som familjens utkomst åsamkas i och med att en försörjare avlider. Det nuvarande familjepensionsskyddet är delvis föråldrat till följd av de förändringar som har skett inom olika samhällssektorer, i arbetslivet och speciellt kvinnornas deltagande i arbetslivet, samt i socialskyddet, studieförhållandena och familjestrukturen.

Det primära syftet med propositionen är att förbättra pensionsskyddet för barn. Åldersgränsen för barnpension enligt det allmänna familjepensionssystemet höjs från 16 till 18 år och samtidigt mer än fördubblas de fulla pensionsbeloppen, som därmed når upp till samma nivå som underhållsstödet. Också inom förvärvspensionssystemet förbättras barnpensionsskyddet genom att pensionsbeloppen höjs och bestämningsgrunderna frigörs från efterlevandepensionen.

Jämställdheten mellan könen förverkligas genom att också änklingar får rätt till efterlevandepension efter makans död.

Den efterlevande maken föreslås få rätt till efterlevandepension redan på den grunden att han eller hon har vårdnaden om ett barn. Den undre åldersgränsen för en barnlös efterlevande makes rätt till efterlevandepension föreslås bli 50 år. Dessutom föreslås att äktenskapets längd och makarnas ålder i större utsträckning skall påverka de efterlevandepensioner som betalas ut på basis av barnlösa äktenskap. Enligt förslaget skall en efterlevande make som gifter om sig efter att ha fyllt 50 inte längre förlora sin efterlevandepension. För personer

som är yngre än detta när de ingår nytt äktenskap upphör rätten till efterlevandepension. I stället betalas till dem ett engångsbelopp som motsvarar tre års efterlevandepension.

Efterlevandepensionen preciseras så att också den efterlevande makens egna utkomstmöjligheter beaktas. Familjepensionen skall komplettera den efterlevande makens utkomst i sådana fall då de egna förvärvsinkomsterna eller den egna pensionen inte tryggar utkomsten. Efterlevandepensionen enligt förvärvspensionssystemet dimensioneras så att den motsvarar den utkomstminskning som dödsfallet har åsamkat familjen. Den s.k. pensionsjämkningen innebär att den efterlevande makens egen förvärvspension eller motsvarande inkomst samordnas med förmånslåtarens pension vid bedömningen av familjens ekonomiska totalsituation. Någon pensionsjämkning skall emellertid inte göras i det fall att den efterlevande maken har vårdnaden om minderåriga barn.

För att familjepensionsskyddet enligt olika lagar skall bilda en ändamålsenlig helhet föreslås att också pensionerna inom det allmänna familjepensionssystemet blir skattepliktiga. Förmånstagarna får vid beskattningen göra ett pensionsinkomstavdrag. Eftersom den allmänna familjepensionen förblir inkomstavhängig, föreslås till följd av den ändring som beskattningen medför att endast 60 % av den efterlevande makens arbetsinkomster skall beaktas när familjepensionens belopp bestäms.

För att ersätta de ekonomiska förluster som ett barns dödsfall medför föreslås att familjen beviljas begravningsbidrag.

Reformen gynnar barnfamiljer. Den ändrade lagstiftningen kommer att ge barnfamiljerna ett inkomsttillskott om drygt 130 milj. mk fram till år 2000.

I reformens första skede ökar familjepensionsutgifterna en aning. Den relativa ökningen blir under den första hälften av 1990-talet ca 1 % på pensionsutgifterna. Reformen kommer således att dämpa familjepensionsutgifternas totala tillväxt. År 2000 kommer effekten att vara ca 1 %, utgående från pensionsutgifterna enligt den gällande lagen.

De tilläggskostnader som reformen medför inom det allmänna familjepensionssystemet kommer under det första året efter att lagarna trätt i kraft att uppgå till ca 4 miljoner mk. Därefter växer de och beräknas år 2000 uppgå till ca 76 milj. mk. Tilläggskostnaderna för barnpensionerna inom förvärvspensionssystemet kommer under det första året efter att lagarna trätt i kraft att uppgå till ca 0,3 milj. mk och därefter fram till år 2000 att öka till 17 milj. mk. Inom det kommunala pensionssystemet kommer tilläggskostnaderna för efterlevandepensionsutgifterna att öka från 0,5 milj. mk i reformens begynnelsekede till ca 34 milj. mk år 2000. Inom de övriga förvärvspensions-

systemen kommer dessa pensionsutgifters tillväxt att avta. Minskningen är störst inom statens pensionssystem där den år 2000 kommer att vara ca 96 milj. mk, dvs. ca 7 % av pensionsutgifterna enligt den nuvarande lagen.

Inom APL-systemet kommer minskningen år 2000 att vara ca 2 % medan den inom KAPL-systemet kommer att vara ca 4 %, utgående från pensionsutgifterna enligt den nuvarande lagen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 1990 så att reformen gäller dödsfall som inträffar efter detta datum och förmåner som beviljas på basis av dem. Åldersgränsen för det allmänna familjepensionssystemets barnpension höjs emellertid till 18 år, också i fråga om barn som förlorat båda sina föräldrar före den nämnda tidpunkten. Också de som för närvarande får änkepension kan utan att förlora den gifta om sig när de har fyllt 50 år.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1990.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	4	DETALJMOTIVERING	20
1. Familjepensionsreformens samhälleliga betydelse	4	1. Allmänt	20
1.1. Mål	4	2. Motivering till lagförslagen	21
1.2. Medel	4	2.1. Lagen om pension för arbetstagare	21
1.2.1. Barns rätt till familjepensionsskydd	4	2.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	25
1.2.2. Efterlevande makens rätt till familjepensionsskydd	5	2.3. Lagen om sjömanspensioner	25
1.2.3. Familjepensionens belopp	8	2.4. Lagen om statens familjepensioner	26
1.2.3.1. Allmänt	8	2.5. Familjepensionslagen	27
1.2.3.2. Den allmänna familjepensionens barnpension	8	2.6. Folkpensionslagen	30
1.2.3.3. Den allmänna familjepensionens efterlevandepension	9	2.7. Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	30
1.2.4. Familjepension enligt arbetspensionssystemet	9	3. Närmare stadganden och bestämmelser	31
1.2.4.1. Allmänt	9	4. Ikraftträdande	31
1.2.4.2. Barnpension enligt arbetspensionslagarna	10	LAGTEXTER	32
1.2.4.3. Efterlevandepensionens belopp enligt arbetspensionslagarna	10	1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare	32
1.2.5. Pensionsjämkning	11	2. Lag om ändring av 4 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden ...	37
1.2.6. Begravningsbidrag	13	3. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner	37
2. Nuläge och ärendets beredning	13	4. Lag om ändring av lagen om statens familjepensioner	39
2.1. Nuläge	13	5. Lag om ändring av familjepensionslagen	44
2.1.1. Det allmänna familjepensionsskyddet	13	6. Lag om ändring av folkpensionslagen	49
2.1.2. Arbetspensionssystemet familjepensionsskydd	14	7. Lag om ändring av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	49
2.1.3. Samordning av familjepensioner ...	14	BILAGA	51
2.1.4. Beskattningen av familjepensioner ..	14	Parallelltexter	51
2.2. Beredningsskeden ekonomiska verkningar ..	15	1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare	51
3. Propositionens ekonomiska verkningar	17	2. Lag om ändring av 4 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållande	61
3.1. Familjepensionsutgifterna enligt den nuvarande lagstiftningen	17	3. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner	62
3.2. Propositionens verkningar på familjepensionsutgifterna	18	4. Lag om ändring av lagen om statens familjepensioner	67
3.2.1. De allmänna familjepensionerna ...	18	5. Lag om ändring av familjepensionslagen	76
3.2.2. Förvärvspensionerna	18	6. Lag om ändring av folkpensionslagen	88
3.2.3. Verkningarna i fråga om barnfamiljer	19	7. Lag om ändring av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	90
3.2.4. Förändringarna i familjepensionskostnaderna totalt	19		
4. Annat som påverkar propositionen	20		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Familjepensionsreformens samhälleliga betydelse

1.1. Mål

Familjepensionsskydd ingår i förvärvspensionssystemen enligt lagarna om arbets-, tjänste- och företagarpension och i de ersättningsbaserade systemen enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), trafikförsäkringslagen (279/59) och lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). Dessutom ingår familjepensionsskydd i det system som folkpensionsanstalten sköter i enlighet med familjepensionslagen (38/69) (nedan allmän familjepension).

Familjepensionsskyddet enligt arbetspensionslagarna och det allmänna familjepensionssystemet är uppbyggt med utgångspunkt i de samhällsförhållanden som rådde i början av 1960-talet. Familjerna bestod på den tiden i allmänhet av föräldrar och gemensamma, minderåriga barn som bodde hemma. Mannen var familjens huvudförsörjare medan hustrun, som skötte hemmet och barnen, sällan förvärsarbetade.

Under de två senaste decennierna har arbetslivet, studielivet och familjestrukturen undergått avsevärda förändringar. Med undantag av de äldsta åldersklasserna deltar kvinnorna i arbetslivet i nästan lika stor utsträckning som männen. Förändringarna kommer speciellt väl till synes i fråga om småbarnsmödrar. Också de äldre åldersklassernas andel av arbetskraften har ökat. De s.k. hemmamammorna har i motsvarande mån minskat i antal. Utvecklingen i arbetslivet har lett till stora förändringar i familjernas inkomstbildning och i makarnas personliga utkomst. Makarnas utkomst bygger i allmänhet på vardera makens eget förvärsarbete. Makarna är numera inte lika ekonomiskt beroende av varandra som förr och ansvaret för familjens utkomst och vården om barnen delas mellan makarna på jämställd basis. Också familjestrukturen har undergått förändringar. Antalet äktenskapsskillnader, s.k. samboförhållanden och ensamförsörjarfamiljer har ökat.

Det lagstadgade pensionsskyddet har utvecklats sedan familjepensionslagstiftningen trädde i kraft. Folkpensionssystemet garanterar ett personligt minimiutkomstskydd som är oberoende av annat än de egna pensionsinkomsterna. Inom arbetspensionssystemet har pensionsnivån höjts från 40 till 60 %, medan minimipensionen för äldsta åldersgrupperna har höjts från 22 till 38 %. Pensionsskyddet har förbättrats också i andra avseenden.

Det allmänna syftet med familjepensionsskydd är att anpassa familjens ekonomi till de förändrade förhållandena efter ett dödsfall. Målet är att familjen skall kunna upprätthålla en skäligen utkomstnivå efter att en familjeförsörjare avlidit. I första hand tryggas alltid de minderåriga barns utkomst som förmånslåtare helt eller delvis försörjde eller var skyldig att försörja före sin död. Dessa barn skall bemötas jämbördigt, oberoende av börd och familjebakgrund.

Trots att den efterlevande makens utkomst huvudsakligen skall bygga på eget förvärsarbete eller på pension som bestämts enligt det, skall familjepensionen komplettera den efterlevande makens utkomst i sådana fall då de egna pensions- eller förvärsinkomsterna inte tryggar den, jämfört med situationen för dödsfallet. En efterlevande make i arbetsför ålder bör uppmuntras att förvärsarbete samtidigt som också försörjningen av familjens minderåriga barn tryggas.

Kravet på jämställdhet mellan män och kvinnor innebär att efterlevandepension måste kunna beviljas också änklingar.

Av denna anledning har i de svenskspråkiga lagförslagen ordet änkepension ersatts med efterlevandepension.

1.2. Medel

1.2.1. Barns rätt till familjepensionsskydd

Enligt lagen om underhåll för barn (704/75) har ett barn rätt till tillräckligt underhåll av båda sina föräldrar till dess att det fyller 18 år.

Också därefter kan föräldrarna åläggas att betala kostnaderna för barnets utbildning, om detta prövas skäligt.

Enligt familjepensionslagen har ett barn rätt till familjepension till dess att det fyller 16 år. Enligt arbetspensionslagarna samt enligt olycksfalls- och trafikförsäkringssystemet har ett barn rätt till familjepension till dess att det fyller 18 år. För att barnets rätt till tillräckligt underhåll skall kunna tryggas och för att de olika pensionssystemens förmåner skall kunna samordnas på ett ändamålsenligt sätt är det motiverat att också allmän familjepension betalas till dess att barnet fyller 18 år. Därför föreslås att förmänslåtarens eget barn och adoptivbarn som inte fyllt 18 år när förmänslåtaren avled skall ha rätt till barnpension enligt samtliga system. I övergångsskedet är det motiverat att barnpensionen fortsätter efter 16-årsdagen för barn som åtnjuter barnpension när lagen träder i kraft. Om pensionen redan upphört är det inte ändamålsenligt att den börjar betalas på nytt enbart av den orsaken att åldersgränsen höjs.

Trots att en make inte är skyldig att underhålla den andra makens barn som fötts före makarnas äktenskap, kan det inte motiveras att sådana barn blir utan familjepensionsskydd om de när dödsfallet inträffade bodde i en och samma familj. Därför föreslås att också ett sådant barn till en efterlevande, som bodde i gemensamt hushåll med en familj som avses ovan, skall få familjepension.

Om barnet adopteras bryter adoptionsförhållandet alla ekonomiska band till de biologiska föräldrarna. Ett adoptivbarn har således inte rätt till familjepension efter sina biologiska föräldrar.

Enligt det allmänna familjepensionssystemet har utöver förmänslåtarens egna barn också andra barn som förmänslåtaren försörjt rätt till barnpension enligt prövning. Ett fosterbarn som bott i samma familj har rätt till barnpension i det fall att förmänslåtaren har svarat för dess underhåll. Om de egna föräldrarna övertar vårdnaden om ett barn som åtnjuter barnpension, upphör barnpensionen.

Det har hittills inte ansetts motiverat att understöda heltidsstudier med förvärvspensionssystemets familjepension. Eftersom den huvudsakliga stödformen för studerande är studiestödssystemet som tryggar studerandenas utkomst efter grundskolan, skall studerande-

nas utkomst i första hand tryggas genom studiestödssystemet.

Enligt det allmänna familjepensionssystemet har ett barn emellertid rätt till barnpension till dess att det fyller 21 år, om det på grund av studier inte kan förtjäna sitt uppehälle och inte får invaliditetspension. Med tanke på minimiutkomstskyddet är det ändamålsenligt att det allmänna familjepensionssystemet liksom för närvarande ger en möjlighet att enligt prövning fortsätta utbetalningen av pension på grund av heltidsstudier till dess att barnet fyller 21 år.

Enligt det nuvarande arbetspensionssystemet har också ett sådant arbetsoförmöget barn rätt till familjepension, som då förmänslåtaren avled fyllt 18 men inte 21 år, i det fall att arbetsoförmågan har börjat före 18 års ålder. Syftet med stadgandet är att trygga pensionen för sådana arbetsoförmögna barn som arbetspensionslagarna inte tillämpas på. Ett barn som är arbetsoförmöget när förmänslåtaren avlider har rätt till familjepension så länge arbetsoförmågan varar. En eventuell egen invaliditetspension inverkar inte på barnpensionens belopp.

Ett arbetsoförmöget barn som har fyllt 16 år får såsom folkpension en personlig invaliditetspension vars belopp inte påverkas av familjens övriga inkomster eller egendom. Om barnet har blivit arbetsoförmöget under ett arbetsförhållande eller inom ett år därefter, har det rätt till invalidpension också enligt arbetspensionslagarna. Eftersom ett arbetsoförmöget barns utkomst således tryggas med en egen invaliditetspension så länge arbetsoförmågan varar, är det inte motiverat att betala allmän familjepension samtidigt som folkpensionen. Av samma skäl betalas till ett barn sedan det fyllt 18 år inte heller familjepension enligt arbetspensionslagarna.

1.2.2. Efterlevande makens rätt till familjepensionsskydd

Enligt de gällande stadgandena är en förutsättning för änkepension att änkan och förmänslåtaren var gifta när förmänslåtaren avled. Vuxna personer har en lagstadgad underhållsskyldighet mot varandra endast under äktenskapet. Syftet med underhållsskyldigheten är att vardera maken skall garanteras en tillräcklig utkomst. Mellan fränskilda makar kan det bli fråga om underhåll i det fall att den

ena maken vid äktenskapsskillnaden har ålagts att betala underhållsbidrag till sin tidigare make.

I propositionen föreslås att i första hand den skall ha rätt till efterlevandepension som var gift med förmånslåtaren när denne avled. Enligt förvärvspensionssystemet skall också en tidigare make ha rätt till efterlevandepension, om förmånslåtaren i samband med en äktenskapsskillnad har dömts att betala underhållsbidrag till den tidigare maken eller om det finns ett av socialnämnden fastställt avtal om saken.

Den efterlevande makens pensionsrätt utsträcks inte till s.k. samboförhållanden, eftersom det inte råder någon ömsesidig underhållsskyldighet mellan personer som utan att vara gifta lever under äktenskapsliknande förhållanden. Samboförhållanden bygger på frivilliga ekonomiska arrangemang. Familjepensionsskyddet är starkt förankrat i de lagstadgade ekonomiska band som råder mellan äkta makar och det lämpar sig därför inte för samboförhållanden. Ett samboförhållande kan inte heller definieras tillräckligt klart för att den efterlevandes pensionsrätt skall kunna redas ut.

Enligt de gällande stadgandena har i allmänhet endast änkor rätt till änkepension. Enligt pensionssystemen för anställda hos kommunerna och kyrkan samt sjömännen och enligt olycksfallsförsäkringssystemet kan en arbetsoförmögen och medellös änklig få pension efter sin maka. Enligt lagen om statens familjepensioner (774/68) och trafikförsäkringslagen får en änklig pension under samma förutsättningar som en änka.

En man och en kvinna som är gifta med varandra är med avseende på sina rättigheter och skyldigheter jämställda som sina barns vårdare och försörjare. Också makarnas inbördes underhållsskyldighet är oberoende av kön. Det har blivit allt vanligare att kvinnor förvärvsarbetar - i de flesta familjer förvärvsarbetar båda makarna. Det strider mot jämställdhetsprincipen att rätten till familjepension är bunden vid den efterlevande makens kön. Av dessa skäl måste rätten till efterlevandepension inom samtliga system gälla oberoende av den efterlevande makens kön. Förslaget innebär att änklingar skall kunna få efterlevandepension enligt samtliga system.

Om de allmänna förutsättningarna för änkepension är för handen har en efterlevande

make som har vårdnaden om ett till familjepension berättigat barn numera alltid rätt till familjepension. Enligt det privata arbetspensionssystemet och enligt det statliga pensionssystemet förutsätts att barnet när förmånslåtaren avlider inte har fyllt 18 år. Enligt det allmänna familjepensionssystemet förutsätts att det inte har fyllt 16 år.

Familjens betydelse för utkomstskyddet är speciellt framträdande när det finns minderåriga barn i familjen. Om den ena föräldern helt eller delvis har lämnat arbetslivet för att vårda barn i hemmet är denna efter att föräldrapenningen och hemvårdsstödet upphört i allmänhet beroende av den förvärvsarbetande makens inkomster. Efter den för småbarnsvård använda tiden minskar betydelsen av makarnas inbördes underhållsskyldighet i och med att den av makarna som vårdat barn får bättre egna förvärvsmöjligheter. Makarna har emellertid inte lika goda möjligheter att placera sig och avancera i arbetslivet. Den som länge varit hemma eller deltidsarbetat medan barnen varit små har eventuellt på ett avgörande sätt försämrat sina möjligheter att åter börja förvärvsarbete och komma upp till samma inkomstnivå som tidigare.

Grunden för pensionerade makars utkomst består av förvärvspension samt av folkpensionen som tryggar minimiutkomsten. Makarnas undershållsskyldighet gentemot varandra beror på i vilken utsträckning de under sin arbetsaktiva tid haft möjligheter att skaffa sig en utkomst genom eget förvärvsarbete. På grund av avbrotten i förvärvsarbetet för vård av barn kan den som stannat hemma få ett ofullständigt arbetspensionsskydd. Det är därför ändamålsenligt att den efterlevande maken får rätt till efterlevandepension i det fall att makarna har eller har haft ett gemensamt barn. På grund av underhållsskyldighet gentemot ett gemensamt barn uppkommer alltid rätt till efterlevandepension. I så fall har barnets ålder vid förmånslåtarens död inte längre någon betydelse. Makar som har givit bort sitt barn som adoptivbarn har emellertid inte rätt till efterlevandepension på grund av detta barn.

Pensionsrätten för barnlösa efterlevande makar och likaså för sådana efterlevande makar som vid förmånslåtarens död inte längre hade vårdnad om barn som var berättigade till familjepension, är för närvarande begränsad inte enbart i fråga om de allmänna förutsättningarna utan också beträffande den efterle-

vande makens ålder och äktenskapets längd. När det gäller den allmänna familjepensionens fortsättningspension och familjepension enligt arbetspensionslagarna förutsätts det att den efterlevande maken vid förmånslåtarens död fyllt 40 år och att äktenskapet varat minst tre år. I sjömanspensionssystemet är åldersgränsen 35 år. En efterlevande make som inte fyllt 65 år får emellertid den allmänna familjepensionens begynnelsepension utan inskränkningar i det fall att äktenskapet ingåtts innan förmånslåtaren fyllt 65 år.

Av avgörande betydelse när det gäller barnlösa efterlevande makars pensionsrätt är i vilken mån det mellan makarna under äktenskapet har uppkommit ett försörjningsförhållande som motiverar familjepensionsskydd. Unga barnlösa makar har i allmänhet sin utkomst tryggad genom att vardera maken förvärvsarbetsbetar. Också annars kan den efterlevande maken i ett sådant livsskede, lika väl som en ensamstående person, skaffa sig en utkomst genom förvärvsarbete. Situationen är densamma för personer som gift sig i en mognare ålder. De har i allmänhet tryggt sin utkomst genom förvärvsarbete eller förvärvspension och äktenskapet har således ingen betydelse i det avseendet. Den som gifter om sig och vars barn från det förra äktenskapet redan är vuxna har i allmänhet en självständig och stabil utkomst före det nya äktenskapet. Också makar i långvariga barnlösa äktenskap kan i allmänhet självständigt skaffa sig en utkomst genom eget förvärvsarbete. Under äktenskapet har makarna emellertid en lagstadgad inbördes underhållsskyldighet också i det fall att de är barnlösa. Underhållsskyldigheten aktualiseras i allmänhet då den ena maken temporärt har varit tvungen att lämna sitt förvärvsarbete eller är arbetsoförmögen. Ju längre frånvaro och ju äldre person det är frågan om, desto svårare kan det vara att återvända till arbetslivet och skaffa sig en självständig utkomst. Också om den ena makens förvärvsinkomster varaktigt är betydligt större än den andras kan den som har de mindre inkomsterna vara i behov av efterlevandepension.

Av de skäl som anförs ovan är det ändamålsenligt att den efterlevande makens pensionsrätt fortfarande påverkas av sådana faktorer som åldern, äktenskapets längd och båda makarnas ålder när de ingick äktenskapet. Om den efterlevande maken inte har rätt till familjepension antingen på grund av ett barn som

han eller hon har eller har haft vårdnaden om, föreslås därför att en förutsättning för efterlevandepension skall vara att den efterlevande maken fyllt 50 år vid förmånslåtarens död. Dessutom förutsätts att äktenskapet med förmånslåtaren ingåtts innan den efterlevande maken fyllt 50 år och att äktenskapet innan förmånslåtaren avled varat i minst fem år.

Förslaget skulle innebära att den undre åldersgränsen för barnlösa efterlevandepension höjs med tio år. En så stor förskjutning med en gång kan inte anses vara skäligen. Därför föreslås att den undre åldersgränsen 40 år alltså skall gälla för kvinnliga efterlevande som är födda före den 1 juli 1950. Den undre åldersgränsen i lagen om statens familjepensioner skall emellertid alltså gälla såväl kvinnor som män.

Genom den allmänna familjepensionen, som tryggar en minimiutkomst, har till änkor betalts begynnelsepension i sex månader, förutsatt att änkan har vårdnaden om ett barn som inte fyllt 16 år eller att äktenskapet ingåtts innan mannen fyllt 65 år. Syftet med att betala familjepension i början av änketiden är att trygga den efterlevande makens anpassning till de nya omständigheterna. Det är emellertid inte längre motiverat att betala begynnelsepension helt oberoende av den efterlevandes ålder och äktenskapets längd. Därför är det skäl att samordna den efterlevande makens rätt till begynnelsepension med de övriga förutsättningarna för efterlevandepension. Den allmänna familjepensionens begynnelsepension utsträcks till änklingsar. Pensionsrätt tillkommer däremot inte efterlevande makar som inte har fyllt 50 år och som inte har något gemensamt barn med förmånslåtaren.

För närvarande betalas genom arbetspensionssystemet änkepension ända tills den efterlevande maken avlider. Om den efterlevande ingår ett nytt äktenskap upphör änkepensionen. I så fall betalas i ett för allt ett belopp som motsvarar två års änkepension. Den allmänna familjepensionen upphör om den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap, fyller 65 år, beviljas folkpension eller frontmannapension. Den efterlevande maken får när han eller hon gifter om sig ett belopp som motsvarar ett års familjepension. Den allmänna familjepensionen upphör också i det fall att den efterlevande maken inte längre har vårdnad om barnet, i det fall att den efterlevande då inte

uppfyller förutsättningarna för familjepension såsom barnlös efterlevande.

I princip är det i allmänhet motiverat att dra in änkepensionen till följd av att den efterlevande gifter om sig, eftersom makarna är underhållsskyldiga mot varandra också i det nya äktenskapet. Merparten av dessa nya äktenskap ingås dock på äldre dagar, ofta med en annan änka eller ankling. Enligt förslaget uppkommer för den efterlevande inte pensionsrätt på grund av ett nytt äktenskap, om han eller hon redan hunnit fylla 50 år och makarna inte har barn som är berättigade till familjepension. I ett sådant fall kan en indragning av familjepensionerna leda till ett betydande avbräck i utkomsten. Därför föreslås att efterlevandepensionen inte skall dras in i det fall att en efterlevande make som fyllt 50 år ingår ett nytt äktenskap. Eftersom saken är av principiell betydelse också för de nuvarande efterlevande makarna och deras möjligheter att ingå äktenskap, föreslås att efter lagens ikraftträdande också sådana nuvarande änkor och anklingar som fyllt 50 år skall få ingå nytt äktenskap utan att förlora sin efterlevandepension.

Ett barnlöst äktenskap som ingåtts före fyllda 50 år berättigar enligt förslaget till familjepension om det har varat minst fem år och den efterlevande maken fyllt 50 år när förmånslåtaren avled. Det är därför följdriktigt att efterlevandepensionen dras in om den efterlevande maken gifter om sig före fyllda 50 år. Den efterlevande maken bibehåller dock sin rätt till efterlevandepension på basis av det föregående äktenskapet i fem år efter att efterlevandepensionen indragits. Stadgandet behövs för sådana fall att det nya äktenskapet inte varar så länge att det grundlägger någon rätt till familjepensionsskydd. Om pensionen upphör till följd av ett nytt giftermål skall till den efterlevande maken enligt förslaget betalas en engångsersättning som motsvarar tre års efterlevandepension. I det fall att efterlevandepension på nytt börjar betalas efter en skilsmässa skall engångsbetalningen dras av från efterlevandepensionen. Avdraget görs så att från varje pensionsbelopp som förfaller till betalning dras av en tredjedel, dock högst i nio år.

Enligt förslaget har också en make som efter fyllda 50 år har ingått äktenskap rätt till familjepension, i det fall att makarna har ett gemensamt barn. För att den efterlevande maken i sådana situationer inte skall få flerfaldig familjepension har den efterlevande maken

enligt förslaget inte rätt till efterlevandepension om han eller hon redan får efterlevandepension efter en annan förmånslåtare.

1.2.3. Familjepensionens belopp

1.2.3.1. Allmänt

Syftet med den allmänna familjepensionen är att trygga den efterlevande makens och barnens minimiutkomst efter att en familjeförsörjare avlidit. Beträffande denna målsättning är det skäl att beakta hur familjens utkomst är tryggad i övrigt. Det är därför ändamålsenligt att den allmänna familjepensionen alltså är inkomststävhängig. Allmän familjepension betalas inte heller om minimiutkomsten är tryggad genom folkpensionslagen (347/56) eller genom andra pensioner och inkomster. Med tanke på en enhetlig beskattning av pensionsinkomster är det emellertid ändamålsenligt att också allmän familjepension är skattepliktig inkomst. Därför föreslås att barnpension och efterlevandepension som börjar betalas efter lagändringen skall vara skattepliktig inkomst och att både barnen och den efterlevande maken, liksom för närvarande, skall få ett pensionsinkomststävdrag. Ett förslag till en ändring av lagen om skatt på inkomst och förmögenhet (1240/88) i fråga om beskattningen av dessa pensioner skall avlätas separat i ett annat sammanhang, så att lagändringen kan genomföras samtidigt som denna reform.

1.2.3.2. Den allmänna familjepensionens barnpension

Barnpension, vars syfte är att trygga minimiutkomsten, kall tillsammans med det övriga socialskyddet för barn ersätta minimikostnaderna för underhåll och fostran av barn som förmånslåtaren svarade för medan han levde. Barnpension betalas oberoende av om den efterlevande maken eventuellt har rätt till familjepension. Inte heller den efterlevande makens inkomster påverkar barnets pension. Dessutom skall de barn som förmånslåtaren haft vårdnad om vara likställda i förhållande till barnpensionen, oberoende av börd och familjebakgrund.

Det är ändamålsenligt att utkomstnivån för ett barn som saknar vårdnadshavare inte skall

påverkas av om barnet fick sitt underhåll i förmånslätarens hem eller såsom underhållsbidrag eller underhållsstöd. Därför föreslås att barnpensionen höjs till samma nivå som det nuvarande underhållsstödets maximibelopp. Barnpensionen skall enligt förslaget till sin förhöjda del vara på så sätt pensionsavhängig att de övriga familjepensionsinkomster som barnet får minskar barnpensionens belopp. Inkomstbundenheten och inkomstgränsen för barnpensionen föreslås vara desamma som för folkpensionen, samt för den allmänna familjepensionens tilläggsdel som betalas till den efterlevande maken. Barnets pension består således av ett grundbelopp av samma storlek som den nuvarande barnpensionen, dvs. 214 mk i månaden, samt av ett kompletteringsbelopp som utgör skillnaden mellan underhållsstödet och barnpensionen och vars fulla belopp är 286 mk i månaden. Kompletteringsbeloppet minskar med 50 % de övriga familjepensioner som betalas till barnet efter samma förmånslätare, till den del de överstiger 2 380 mk om året. Något kompletteringsbelopp till barnpensionen betalas inte längre efter att barnet fyllt 18 år.

För närvarande betalas till barn som saknar båda föräldrarna dubbelt större barnpension än till barn som saknar den ena föräldern. Pension kan betalas efter endast en förmånslätare. I syfte att förbättra pensionsskyddet för barn som saknar båda föräldrarna föreslås att dessa efter båda sina föräldrar skall få rätt till barnpension som bestäms på det ovan relaterade sättet.

1.2.3.3. Den allmänna familjepensionens efterlevandepension

Den allmänna familjepension som betalas till en efterlevande make är för närvarande baserad på de förmåner som stadgas i folkpensionslagen. Begynnelsepensionen för de första sex månaderna består av familjepensionens basdel och tilläggsdel. Tilläggsdelen minskas av den efterlevandes övriga inkomster. Av tilläggsdelen betalas emellertid i I kommungruppen alltid minst 43 % och i II kommungruppen 40 %.

För att underhållsskyddigheten skall kunna beaktas i det allmänna familjepensionssystemet, som garanterar ett minimiutkomstskydd, är det alltså motiverat att den fortsättnings-

pension som skall betalas efter sex månader till efterlevande som har vårdnad om barn som inte har fyllt 18 år, består av en basdel och en tilläggsdel. För övriga efterlevande makar består fortsättningspensionen, liksom för närvarande, enbart av en tilläggsdel. Utöver begynnelsepensionen och fortsättningspensionen kan enligt förslaget alltså betalas bostadsbidrag.

Den allmänna familjepensionen uppfyller redan nu de krav som kan ställas på den efterlevande makens minimiutkomst och anpassning till förändrade omständigheter. Det är således inte skäl att ändra principerna för fastställandet av den. Eftersom beskattningen av pensionsinkomster kommer att samordnas så att den inkomstavhängiga allmänna familjepensionen blir skattepliktig inkomst, är det dock skäligt att den allmänna familjepensionens inkomstavhängighet samtidigt lindras så att endast 60 % av den efterlevande makens arbetsinkomster beaktas såsom inkomster som minskar efterlevandepensionen.

1.2.4. Familjepension enligt arbetspensionssystemet

1.2.4.1. Allmänt

Inom arbetspensionssystemet skall familjepensionen i skälig utsträckning trygga samma konsumtionsnivå för familjen som innan en familjeförsörjare avled. Eftersom i de flesta fall båda makarnas inkomster har betydelse för familjens utkomstmöjligheter och således för den ekonomiska förändring som ett dödsfall medför, förutsätts för att familjen skall kunna garanteras tillräckliga konsumtionsmöjligheter efter ett dödsfall att familjepensionen bestäms med beaktande av både den avlidna makens och den efterlevandes inkomster. Den efterlevande makens egna möjligheter att upprätthålla utkomstnivån skall beaktas så att också inverkan av den efterlevandes förvärvsinkomster eller pension tas med i beräkningen när det ekonomiska avbräck som familjen skall få ersättning för räknas ut.

Eftersom minderåriga barn har begränsade möjligheter att komplettera sin utkomst, skall familjepensionen så fullständigt som möjligt trygga utkomsten i dessa fall. Också i familjer där den efterlevande eller båda makarna har haft små inkomster är det ändamålsenligt att trygga den efterlevandes konsumtionsmöjlighe-

ter genom efterlevandepension. I allmänhet behöver den efterlevande maken pension också i det fall att han eller hon inte haft några förvärvsinkomster. Om däremot den efterlevande maken har haft större inkomster än den avlidna kan det hända att den efterlevande makens förvärvsinkomster i och för sig räcker för att upprätthålla utkomstnivån eller rentav för en bättre utkomstnivå. I så fall finns det inget behov av efterlevandepension.

Enligt den förvärvsprincip som gäller inom arbetspensionssystemet skall familjepensionen bestämmas utgående från den pension som förmånslåtaren tjänat in. Om förmånslåtaren vid sin bortgång åtnjöt invaliditetspension eller ålderspension, skall familjepensionen bestämmas på basis av denna. I annat fall skall till grund för pensionen läggas förmånslåtarens pensionsbelopp sådant det skulle ha varit om han blivit arbetsoförmögen på sin dödsdag.

Den nuvarande familjepensionen som utgår från antalet förmånstagare fungerar strukturellt sett riktigt i familjer som består av två makar med gemensamma barn. I familjer som har en annan sammansättning kan den leda antingen till alltför stora ersättningar eller till ett otillräckligt familjepensionsskydd, beroende på om också änkan är förmånstagare utöver barnen, om barnen bor annorstädes än i den efterlevande makens hushåll eller om barnen bor på egen hand eller eventuellt med någon annan vårdnadshavare än den efterlevande maken. För att barnens utkomst skall kunna tryggas bör de ha en av börd och familjebakgrund samt föräldrarnas avgöranden oberoende rätt att få en mot sin utkomstnivå svarande andel av den inkomst som deras familjs vårdnadshavare hade före sin död. Det är därför ändamålsenligt att det nuvarande sättet för beräkning av familjepension ändras så att bestämmandet av barnens pensioner avskiljs från den efterlevande makens pensionsrätt och från efterlevandepensionens belopp.

1.2.4.2. Barnpension enligt arbetspensionslagarna

Barnens utkomstnivå beror bl.a. på hur många barn det finns i familjen, barnens ålder och åldersfördelningen mellan dem. Det skulle emellertid bli alltför invecklat att bestämma pensionen med beaktande av alla dessa faktorer. Barnens pensioner skall således bestämmas

på basis av förmånslåtarens pension, barnens genomsnittliga utkomstnivå och på basis av deras antal. Pensionen skall vara lika stor för varje barn som är förmånstagare efter samma förmånslåtare. Eftersom endast en begränsad andel av förmånslåtarens inkomster har kunnat användas för barnens utkomst, måste barnpensionernas sammanlagda andel i motsvarande mån begränsas vid uträkningen av familjepensionens belopp.

På basis av det som anförts ovan föreslås att summan av barnens pensioner skall utgöra 4/12 av förmånslåtarens pension om barnens antal är ett. Om barnen är två utgör barnpensionen 7/12 av förmånslåtarens pension, om de är tre 9/12 och om de är fyra eller flera 10/12. Pensionernas sammanlagda belopp skall efter samordning av familjepensionerna enligt olika lagar delas jämnt mellan de barn som är förmånstagare.

I syfte att förbättra de barns ställning som saknar båda föräldrarna föreslås att summan av deras pensioner ökas med 2/12 av förmånslåtarens pension, om att efterlevande- och barnpensionerna inte sammanlagt överstiger förmånslåtarens pension. En pensionsskyddskomplettering som räknas ut på detta sätt blir, utom i fråga om barn som blivit föräldralösa efter en ensamförsörjare, aktuell endast när det gäller pensionen efter den förmånslåtare som avlider senare.

Ändringen i fråga om familjepensionens förmånstagare inverkar inte på bestämmandet av barnförhöjningen i enlighet med 7 c § (749/74) lagen om pension för arbetstagare. Rätten till barnförhöjning kvarstår för barn som inte fyllt 18 år och som skulle ha rätt till familjepension efter en pensionstagare i enlighet med de gällande stadgandena.

1.2.4.3. Efterlevandepension belopp enligt arbetspensionslagarna

Inom arbetspensionssystemet utgör den efterlevande makens familjepension i allmänhet hälften av den pension som förmånslåtaren tjänat in, om familjen består av en efterlevande make eller av en efterlevande make och högst två barn. Om barnen är flera blir den efterlevande makens pensionsandel mindre. Pensionen har hittills varit oberoende av den efterlevandes egen förvärvsinkomst eller pension.

Vid dimensioneringen av efterlevandepensionen måste det utgående från den underhållsskyldighet som stadgas i äktenskapslagen (234/29) bedömas i vilken mån den avlidna maken deltagit i trygghandlet av den efterlevande makens utkomst.

Makarnas konsumtionsmöjligheter varierar beroende på familjens disponibla totalinkomster. När en make avlider är förmånslätarens och den efterlevande maken i de flesta fall redan pensionerade. I så fall utgör förmånslätarens pension utgångspunkten för beräkningen av den utkomst som familjen får genom honom och som således också skall läggas till grund för familjepensionen. Även om förmånslätarens inte var pensionerad vid sin bortgång finns det ingen orsak att räkna ut efterlevandepensionen på någon annan grund än förmånslätarens kalkylerade pension.

Enligt förslaget skall efterlevandepensionen utgöra högst hälften av förmånslätarens pension i det fall att det inte finns några barn som är förmånstagare. Om summan av de på det föreslagna sättet uträknade barnpensionerna och efterlevandepensionerna överstiger förmånslätarens pension skall den överskjutande delen dras av från efterlevandepensionen. Detta på grund av att makarnas konsumtionsmöjligheter är mindre ju flera barn det finns i familjen.

Enligt förslaget utgör efterlevandepensionen högst 6/12 av förmånslätarens pension om endast en efterlevande make eller en änka och ett barn är förmånstagare och 5/12 om en efterlevande make och två barn är förmånstagare. Om en efterlevande make och tre barn är förmånstagare utgör efterlevandepensionen 3/12 av förmånslätarens pension. Om en efterlevande make och fyra eller flera barn är förmånstagare utgör efterlevandepensionen 2/12 av förmånslätarens pension. Den på detta sätt uträknade efterlevandepensionens maximala belopp samordnas med de familjepensioner som beviljas enligt övriga pensionslagar.

Vid bestämmandet av förmånslätarens tidigare makes familjepension är det ändamålsenligt att beakta beloppet av ett eventuellt underhållsbidrag. Därför föreslås att till den tidigare maken i familjepension skall betalas en lika stor andel av efterlevandepensionen som 60 % av underhållsbidraget utgör av förmånslätarens pension. Om också en efterlevande make är förmånstagare kan summan av de tidigare

makarnas familjepensioner utgöra högst hälften av efterlevandepensionen.

1.2.5. Pensionsjämkning

För närvarande betalas förvärvspensionsbaserad änkepension oberoende av hur stora inkomster den efterlevande maken har. Änkepensionen bestäms på samma sätt för en efterlevande som inte har några inkomster, som för en efterlevande vars inkomster avsevärt överstiger den avlidna makens. Änkepension har betalats också när ankans utkomstmöjligheter inte försämrats till följd av dödsfallet. Problemet blir speciellt tydligt då arbetspensionskyddet når upp till sin fulla nivå. Om anklingar räknas som förmånstagare utan att familjepensionsstadgandenas struktur samtidigt utvecklas accentueras problemen ytterligare.

Utgångspunkten för bedömningen av pensionsbehovet måste anses vara i vilken utsträckning förmånslätarens deltagit i trygghandlet av den efterlevande makens utkomst. För att familjepensionskyddet skall kunna fördelas rättvist och ändamålsenligt förutsätts det att när rätten till efterlevandepension fastställs också beaktas i vilken mån den efterlevandes egna förvärvsinkomster och egen pension kan hålla utkomsten på samma nivå som före makens död samt göra det möjligt att försörja familjen. På grund av samhällsutvecklingen är det inte längre möjligt att på ett rättvist sätt dimensionera efterlevandepensionen enbart utgående från sådana faktorer som den efterlevandes kön, ålder och äktenskapets längd.

För att efterlevandepensionen, i enlighet med de mål som anförts ovan, tillräcklig väl skall kunna ge familjen kompensation för det utkomstbortfall som förorsakas av en makes död, också i det fall att den efterlevande maken bidragit till familjens utkomst med sina egna förvärvs- eller pensionsinkomster, är det när efterlevandepensionen räknas ut skäl att beakta även den inverkan som dessa inkomster har.

Den efterlevande makens egna arbetsinkomsters betydelse för familjens utkomst och behovet av familjepension beaktas i samband med pensionsjämkningen. Syftet med den är att bestämma en sådan nivå på efterlevandepensionen att den tryggar den del av den efterlevande makens utkomst före makens

död, som den efterlevandes eget pensionskydd inte täcker. Det finns inga socialpolitiska grunder för att betala full efterlevandepension till en make vars egna inkomster väl räcker till för utkomsten. I överensstämmelse med målsättningarna för förvärvspensionssystemet är det emellertid befogat att lämna en del av den efterlevande makens inkomster utanför pensionsjämkningsgrunden. I förslaget anges därför en inkomstgräns, dvs. pensionsjämkningsgrund. När denna överskrids genom den efterlevande makens egna pensionsinkomster minskar den fulla efterlevandepensionen oberoende av relationen mellan makarnas inkomster. Om båda makarnas arbetspensioner är små skulle pensionsjämkningsgrunden omotiverat minska den efterlevande makens pension. Av den anledningen föreslås också en undre gräns för pensionsjämkningsgrunden. Enligt lagförslaget kommer efterlevandepensionen inte att minskas av den efterlevande makens egna pensioner om dessa understiger 1 245 mk i månaden. Som maximalbelopp anges det dubbla beloppet, dvs. 2 491 mk i månaden. Om den pension som läggs till grund för förmånsåtagarens familjepension ligger inom dessa gränser är pensionsjämkningsgrunden lika med förmånsåtagarens pension. Efterlevandepensionen minskas med 50 % till den del den efterlevande makens egen pension överstiger pensionsjämkningsgrunden.

På grund av att arbetspensionssystemet införs stegvis måste pensionsjämkningsgrunden i det första skedet fastställas högre, med beaktande av behovet av efterlevandepension. Det ovan nämnda beloppet om 2 491 mk per månad, som är angivet enligt 1989 års index, träder därför i kraft först år 2004. Därförinnan används 3 399 mk i stället för detta belopp som övre gräns för pensionsjämkningsgrunden under år 1990 då reformen träder i kraft. Därefter sjunker beloppet gradvis till år 2004, då det uppgår till 2 491 mk. Alla de ovan nämnda beloppen är bundna till det index som avses i lagen om pension för arbetstagar och de justeras årligen.

Inkomstgränsen 3 399 mk i det första skedet kommer under de närmaste åren, då efterlevandepensionerna i allmänhet ännu ligger på samma nivå som minimipensionen, att innebära att efterlevandepension utan pensionsjämkningsgrunden betalas till arbetande efterlevande makar vilkas förvärvsinkomster inte överstiger 8 500 mk i månaden, förutsatt att den efterlevandes

inkomster är mindre än den avlidna makens var.

Om den efterlevande maken har vårdnad om minderåriga barn är det inte motiverat att beräkna hans eller hennes andel i familjens konsumtionsförutsättningar, eftersom han eller hon i varje fall måste försörja också barnen. Utanför pensionsjämkningsgrunden lämnas därför efterlevande makar som har minderåriga barn. För deras vidkommande görs pensionsjämkningsgrunden när det yngsta barnet fyller 18 år. Såsom grund för pensionsjämkningsgrunden används den pension som den efterlevande maken då har tjänat in. Denna kalkylerade pension motsvarar bäst den efterlevande makens inkomster vid jämkningstidpunkten.

Om den efterlevande maken åtnjuter egen invalid-, arbetslöshets- eller ålderspension utgör denna arbetspension den inkomst som vid pensionsjämkningsgrunden skall beaktas såsom den efterlevande makens egen inkomst. Vid pensionsjämkningsgrunden beaktas emellertid inte den egna folkpensionen eftersom denna bestäms sekundärt på basis av arbetspensionen.

Om den efterlevande maken inte ännu åtnjuter egen pension skall såsom inkomst beaktas pensionsrätten till det belopp som den skulle ha uppgått till om den efterlevande maken blivit arbetsoförmögen den dag förmånsåtagaren avled.

När den efterlevande makens egen invaliditetspension bestäms med tanke på pensionsjämkningsgrunden skall den tid som återstår till pensionsåldern inte beaktas i det fall att den efterlevande makens senaste arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet upphört minst 360 dagar före förmånsåtagarens dödsdag. Förfarandet behövs i situationer där den efterlevande maken inte förvärvat arbetat på en längre tid. Om tiden fram till pensionsåldern beaktas skulle den efterlevande maken få en efterlevandepension som, på grund av att förvärvsinkomsterna bortfaller, inte motsvarar det verkliga behovet. Om det förflutit mindre än ett år sedan den efterlevande makens förvärvsverksamhet upphörde är den efterlevande makens möjligheter att återvända till arbetslivet i allmänhet ännu oförändrade.

Att arbetspensionsrätten används vid pensionsjämkningsgrunden innebär i fråga om efterlevande makar som arbetar i allmänhet att endast en del av inkomsterna tas i beaktande. Det kan emellertid uppkomma problem om den efterlevande maken länge har deltagit i arbetslivet

men slutat arbeta utan att dock gå i pension. I dessa fall kan den pension som den efterlevande maken tjänat in vara betydligt större än de faktiska inkomsterna. Också i det fall att förvärvsinkomsterna faller bort efter makens död kan den efterlevande maken försättas i en sådan situation att en efterlevandepension som dimensioneras enligt pensionsinkomsten inte tryggar utkomsten. För att förebygga sådana olägenheter föreslås att vid pensionsjämkning på ansökan, i stället för den beräknade invaliditetspensionen kan beaktas den efterlevande makens faktiska genomsnittliga inkomster eller på dem baserade förmåner. Förvärvsinkomster beaktas i så fall inte till fullt belopp utan endast till 60 %. En ansökan som avses här skall enligt förslaget göras inom fem år efter förmånslåtarens död. Den relativt långa fristen är motiverad för att dödsfallets inverkan på den efterlevande makens utkomst skall hinna framträda. För att förhindra spekulation är det emellertid ändamålsenligt att efterlevandepension som räknats ut på detta sätt inte beviljas för längre tid än två år i sänder. Efter två år skall den efterlevande maken göra en ny ansökan.

1.2.6. Begravningsbidrag

Enligt folkpensionslagen betalas begravningsbidrag när en försäkrad som avses i folkpensionslagen har avlidit. Eftersom med en försäkrad avses en i Finland bosatt person som fyllt 16 år kan begravningsbidrag inte betalas efter ett barn som inte fyllt 16 år.

Ett barns död åsamkar emellertid familjen ekonomiska förluster. Medan barnen är små är familjens ekonomiska situation i allmänhet svårast. Föräldrarna har eventuellt både bostads- och studieskulder. De har inte hunnit förvärvsarbeta länge och vården av barnen förorsakar kostnader. Dödsfallet föregås ofta av en sjukdomsperiod som eventuellt tvingar den ena föräldern att stanna hemma från arbetet. Liksom när en vuxen avlider medför ett barns död alltid begravningskostnader. Därför föreslås att begravningsbidrag enligt folkpensionslagen skall betalas också när ett barn som inte fyllt 16 år har avlidit.

Till följd av den föreslagna ändringen måste folkpensionslagens 23 § (1217/88) som innehåller ett krav på viss tids boende i Finland ändras. Av lagtekniska skäl krävs särskilda

ändringar för pension och för begravningsbidrag.

I folkpensionslagen finns inget stadgande om att begravningsbidrag kan beviljas när det inte finns någon officiell dödsattest. Förmånen kan således beviljas först när en person förklarats död. I praktiken har begravningsbidrag beviljats utan officiell dödsattest om det faktiska sakförhållandet varit helt klart. Det är inte ändamålsenligt att utbetalningen av bidraget framskjuts på grund av den tid som dödförklaringsförfarandet tar i anspråk. Enligt 19 b § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare är det möjligt att bevilja familjepension för viss tid i det fall att utredning om förmånslåtarens död inte kan föreläggas. Av denna anledning föreslås att till folkpensionslagen fogas ett stadgande om att begravningsbidrag kan beviljas när det är sannolikt att en person har avlidit.

2. Nuläge och ärendets beredning

2.1. Nuläge

2.1.1. Det allmänna familjepensionsskyddet

Om det allmänna familjepensionsskyddet stadgas i familjepensionslagen som trädde i kraft den 1 oktober 1969. Syftet med det allmänna familjepensionsskyddet är att ge familjer vars försörjare avlidit en minimiutkomst. Enligt familjepensionslagen är förmånslåtarens barn och änka förmånstagare. Också ett adoptivbarn kan få familjepension. Ett barn kan samtidigt få familjepension efter endast en förmånslåtare. Till den som är fader- eller moderlös eller som saknar båda föräldrarna betalas barnpension. Pensionen för den som är moder- eller faderlös är för närvarande 214 mk i månaden medan den är 428 mk i månaden för den som är föräldralös. Barnpensionen upphör när barnet fyller 16 år. Om barnet fortsätter studera kan barnpension betalas tills barnet fyller 21 år. Om barnet beviljas folkpension upphör barnpensionen.

Till en änka betalas begynnelsepension i sex månader. Begynnelsepensionen består av folkpensionens basdel som för närvarande är 365 mk i månaden och av en tilläggsdel som delvis är beroende av ankans övriga inkomster. Tilläggsdelen är minst 733 mk i månaden i I kommungruppen och 646 mk i månaden i II kommungruppen. En änka som har vårdnaden

om ett barn som inte fyllt 16 år och en änka som själv fyllt 40 år kan beviljas fortsättningspension högst till dess att hon fyller 65 år. Änkans fortsättningspension består i det fall att hon har vårdnaden om ett barn som inte fyllt 16 år av basdelen och av en tilläggsdel som är beroende av övriga inkomster. Fortsättningspension till andra änkor som är berättigade till familjepension betalas utan basdel. Till begynnelsepensionen och fortsättningspensionen kan höra också bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78). Om änkan beviljas folkpension eller frontmanapension upphör hennes familjepension. Änkepensionen upphör också i det fall att hon ingår ett nytt äktenskap. Änkepensionen upphör alltid också i det fall att änkan är yngre än 40 år när barnet fyller 16 år.

2.1.2. Arbetspensionssystemets familjepensionsskydd

Det familjepensionsskydd som ingår i arbetspensionssystemet omfattar under vissa förutsättningar änkan och barn under 18 år efter den som varit i arbets-, tjänste- eller annat anställningsförhållande eller som varit självständig företagare. En änklings kan få familjepension under samma förutsättningar som en änka endast enligt lagen om statens familjepensioner. En arbetsoförmögen och medellös änklings kan få familjepension enligt pensionssystemen för kommunala anställningsförhållanden, kyrkans arbetstagare och sjömän.

Syftet med familjepensionsskyddet inom arbetspensionssystemet är att ersätta det inkomstbortfall som familjen åsamkas när dess försörjare avlider. Familjepensionen bestäms på basis av förmånslåtarens egen pension. Om förmånstagarna är tre är familjepensionen enligt det privata arbetspensionssystemet lika med förmånslåtarens pension. Inom det statliga pensionssystemet måste förmånstagarna vara minst sju för att familjepensionen skall bli lika stor som förmånslåtarens pension. Änkan får två delar av familjepensionen och varje barn en lika stor del.

Inom arbetspensionssystemet påverkar förmånstagarnas egna förvärvs-, pensions- eller kapitalinkomster inte familjepensionens belopp. Änkans rätt till familjepension påverkas inte heller av att hon inte längre har vårdnaden

om barnet eller av att barnet blir myndigt. Familjepensionsandelen fastställs på nytt om antalet förmånstagare förändras.

2.1.3. Samordning av familjepensioner

Arbetspensionssystemet förutsätter att de familjepensioner som enligt de olika systemen betalas ut efter ett dödsfall samordnas sinsemellan. Vid samordningen beaktas inte ersättningar som grundar sig på frivilliga försäkringar och inte heller egna pensioner. Familjepensionerna får inte överstiga den gräns som räknas ut på basis av en samordningsgrund. Samordningsgrunden är förmånslåtarens högsta pensionsgrundande lön eller arbetsinkomst. Samordningsgränsen bestäms i regel på basis av antalet förmånstagare och den är som högst 60 eller 66 % av samordningsgrunden. Olycksfalls- och trafikförsäkringsersättningar samt gamla statliga och kommunala familjepensioner är primära i förhållande till arbetspensionerna. Om dessa pensioner och arbetspensionerna tillsammans överstiger samordningsgränsen skall den överskjutande delen dras av från arbetspensionen. Den primära pensionen betalas ut i sin helhet.

De inkomststävhängiga delarna av allmän familjepension som folkpensionsanstalten betalar ut påverkas av förvärvspensioner samt av pensioner som avses i olycksfalls- och trafikförsäkringslagen.

2.1.4. Beskattningen av familjepensioner

Familjepensionerna, med undantag av allmän familjepension, utgör skattepliktig inkomst för mottagaren. Varje förmånstagare beskattas för sig. Sedan år 1983 har en person som åtnjuter skattepliktig pension och som största delen av skatteåret är bosatt i Finland haft rätt till ett pensionsinkomstavdrag vid beskattningen. Syftet med avdraget har varit att kompensera småinkomsttagarna för att folkpensionerna blivit skattepliktiga. Trots att de familjepensioner som betalas enligt familjepensionslagen inte är skattepliktiga har pensionsinkomstavdrag beviljats också dem som åtnjuter familjepension. Förfarandet har motiverats med strävandet att koordinera beskattningsstadgandena. Avdraget beviljas pensions- tagarvis vilket innebär att både den efterlevan-

de maken och varje barn har rätt till ett eget pensionsinkomstavdrag. Pensionsinkomstavdragets belopp beror på hur stora skattepliktiga totalinkomster den skattskyldige har. Till följd av pensionsinkomstavdraget förekommer det i praktiken sällan att skatt betalas på barnpensioner. Pensionsinkomstavdraget och övriga avdrag leder också till att en avsevärd del av änkepensionerna i praktiken inte blir beskattade, i synnerhet i sådana fall då änkan inte har andra skattepliktiga inkomster.

2.2. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Behovet av en totalrevidering av familjepensionssystemet har utretts av familjepensionskommittén som tillsattes den 14 april 1983. Kommittén gavs i uppdrag att kartlägga familjepensionstagarnas utkomstskydd och konsumtion, med avseende på familjer av olika storlek och åldersstruktur samt familjer som lever i olika förhållanden. Dessutom skulle kommittén reda ut hur de nämnda faktorerna påverkas av den ena eller båda familjeförsörjarnas död. Utgående från undersökningsresultaten skulle kommittén reda ut ändamålsenligheten i det nuvarande familjepensionssystemet och lägga fram ett förslag till familjepensionens nivå och fördelning mellan olika förmåntagare. Familjepensionskommittén gav ett principbetänkande den 28 juni 1985 (Familjepensionskommitténs delbetänkande I: Utgångspunkter och alternativ för utvecklande av familjepensionsskyddet; Kommittébetänkande 1985:37).

I sitt fortsatta arbete beaktade kommittén utlåtandena om delbetänkandet. Kommittén har också haft tillgång till Pensionsskyddscentralens undersökning "Perhe-eläketurva muutuvassa yhteiskunnassa" (Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 1988:1) och Pensionsskyddscentralens undersökning "Leskien ansiotyö ja terveydentila" (Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 1988:2). I undersökningarna utreds hur en familjeförsörjares död påverkar familjens ekonomiska och sociala situation och vilken betydelse familjepensionsskyddet har för familjens utkomst. Enkäten riktade sig närmast till personer som inte fyllt 80 år och vilkas make avlidit under år 1980. Sammanlagt 3 500 personer intervjuades.

På basis av berednings- och undersökningsmaterialen uppgjorde familjepensionskommittén ett förslag till en familjepensionsreform (Familjepensionskommitténs delbetänkande II - Kommittébetänkande 1987:43).

Den totalrevidering som kommittén föreslog innebar ändringar såväl i fråga om pensionsrätten för barn och efterlevande makar som i fråga om pensionsbeloppen. Ändringarna avsåg både den allmänna familjepensionen och familjepensionerna enligt lagarna om förvärvspension. Ändringar föreslogs också i fråga om beskattningen av familjepensioner.

De förbättringar som kommittén föreslog avsåg en höjning av barnpensionerna och en omstrukturering av pensionsskyddet för barn. Förslaget innebar att barnpensionsbeloppen höjs till en sådan nivå att de i olika familjeformer på ett jämbördigt sätt tillgodoser barnens utkomst, med beaktande av de reella värdförhållandena. Kommittén föreslog vidare att könen jämställs i fråga om familjepensionerna. På basis av undersökningarna och utredningarna ansåg kommittén emellertid att om den nuvarande änkepensionen som sådan utsträcks till änklingar innebär detta en avsevärd ökning av de skevheter som redan nu förekommer i fråga om änkepensionerna. Kommittén ansåg det vara nödvändigt att könen jämställs i förhållande till änkepensionerna. Kommittén föreslog inte att rätten till efterlevandepension utsträcks till samboförhållanden.

Kommittén föreslog att den efterlevande makens pensionsrätt utvidgas så att efterlevandepensionen blir oberoende av barnens ålder och att sådana äkta makar skall få rätt till efterlevandepension som har eller har haft ett gemensamt barn. Kommittén ansåg emellertid att de nuvarande pensionsförutsättningarna i fråga om ankans ålder och äktenskapets längd är misslyckade. Enligt kommittén visar pensionskyddscentralens familjepensionsundersökning att den nuvarande 40 års åldersgränsen inte längre är motiverad, med beaktande av kvinnornas deltagande i arbetslivet. Kommittén konstaterade också att de nuvarande stadgandena om att änkepensionen upphör i och med ett nytt äktenskap inte kan anses vara ändamålsenliga i alla avseenden.

Beträffande beloppet av den allmänna familjepensionens änkepensions konstaterade kommittén att den allmänna familjepensionen för närvarande tryggar minimiutkomsten samt hjälper änkan att anpassa sig till de nya om-

ständigheterna. Eftersom den allmänna inkomstavhängiga familjepensionen enligt kommitténs uppfattning skall bli skattepliktig inkomst ansåg kommittén att behovsprövningen i fråga om den efterlevande makens arbetsinkomster bör lindras och att endast 60 % av arbetsinkomsterna bör beaktas såsom pensionsnänkande arbetsinkomster.

Beträffande änkepensionsbeloppet enligt förvärvspensionssystemet konstaterade kommittén att änkepensionen liksom för närvarande i enlighet med förvärvsprincipen bör bestämmas utgående från den pension som förmånslätare tjänat in. I samtliga situationer kan den högsta familjepensionen uppgå till det pensionsbelopp som den pension som förmånslätare tjänat in. I fråga om familjepensionens belopp skall beaktas dels den omständigheten att familjen på grund av dödsfallet blivit utan en vuxen persons inkomster, dels den omständigheten att familjen minskat med en vuxen konsument. Den ovan nämnda undersökningen, som omfattade närmare 3 000 hushåll där den ena försörjaren avlidit, visar att änkor i över hälften av fallen genom familjepensionen kom upp till minst samma konsumtionsnivå som medan maken levde. Över hälften av kvinnorna fick familjepension trots att sådan inte skulle ha behövts för upprätthållandet av konsumtionsnivån. Dödsfallet ledde i flera fall till en standardhöjning som var desto mera betydande ju större ankans egna inkomster var i förhållande till den avlidne makens. I motsvarande mån kunde det konstateras att konsumtionsnivån för änklingsor som inte fick familjepension, till följd av makans död sjönk i endast 10 % av samtliga fall. Kommittén konstaterade att de överstora ersättningar som familjepensionen medför kommer att bli allmännare i och med att de nuvarande familjepensionerna oftast ligger under arbetspensionsskyddets nivå. Om änklingsorna blir förmånstagare utan att familjepensionsstadgandenas struktur samtidigt utvecklas kommer de överstora ersättningsarnas andel att öka avsevärt.

För att efterlevandepensionen skall motsvara den ekonomiska förlust som dödsfallet medför också i det fall att änkan har egna arbets- eller pensionsinkomster föreslog kommittén att efterlevandepensionens maximibelopp minskas i proportion till ankans egna inkomster. Om en sådan jämkning inte görs kommer efterlevandepensionen för de efterlevande makar som

har de större inkomsterna att leda till en högre utkomstnivå än familjen hade före förmånslätarens död. Kommittén beslöt föreslå att pensionsjämkningen görs så att efterlevandepensionens belopp sjunker om den efterlevande makens egna förvärvspensioner överstiger pensionsjämningsgrunden. Kommittén föreslog 2 400 mk i månaden som pensionsjämningsgrund, på 1987 års indexnivå. Pensionsjämningsgrunden föreslogs emellertid vara högst av samma storlek som förmånslätarens förvärvspension.

Kommittén ansåg att det nya familjepensionsskydd som den föreslog skulle fungera mera konsekvent i barnfamiljer än det nuvarande systemet. Kommitténs förslag skulle förhindra sådana överstora ersättningar som det nuvarande systemet ger upphov till framförallt i fråga om familjer med höga inkomster. För familjer där både förmånslätare och den efterlevande maken är småinkomsttagare skulle kommitténs förslag förbättra utkomstnivån.

För en barnlös änklings i arbetsför ålder skulle kommitténs förslag förbättra utkomsten i det fall att den huvudsakligen varit beroende av hustruns förvärvsarbete. Den nya efterlevandepensionen skulle likaså förbättra pensionsskyddet för änkor med små inkomster i sådana fall då också det nuvarande skyddet innebär en höjning av ankans konsumtionsnivå. För efterlevande makar med medelstora och höga inkomster skulle kommitténs förslag trygga en skälig utkomst. Om förmånslätare åtnjutit invaliditetspension innebär förslaget att den efterlevande makens utkomst på alla inkomstnivåer förblir minst på samma nivå som före makens död.

Kommittén ansåg att förslaget för en pensionerad barnlös efterlevande makes vidkommande skulle trygga en skälig konsumtionsnivå, oberoende av förmånslätarens inkomstnivå. Enligt kommitténs åsikt kommer sådana situationer där ersättningen blir omotiverat hög att falla bort och den makes inkomstnivå som har de mindre inkomsterna kommer att tryggas oberoende av kön. Konsumtionsnivån kommer på alla inkomstnivåer att efter beskattningen bevaras till minst 80 % och för småinkomsttagare till minst 90 %.

Beträffande familjepensionsreformens tidtåll konstaterade kommittén att en senareläggning skulle öka kostnaderna, öka antalet fall av överstora ersättningar och försvåra genomförandet. Också det nuvarande familjepen-

sionsskyddets skevheter i fråga om barn och jämställdheten mellan könen talar för att reformen måste genomföras snabbt. Kommittén betonade att reformen utgör en helhet och att ett stegvis förverkligande av den skulle vara menligt för dess centrala syften och medföra en risk för att vissa förmåner måste korrigeras flerfaldigt. Den risken är ytterst betänklig när det gäller pensionsreformer. Kommitténs förslag avsåg enbart dödsfall som inträffar efter lagändringen. Däremot avsåg det inte de nuvarande familjepensionerna.

Kommittén stod inte enig bakom betänkandet. Avvikande åsikter framfördes av företrädare för intresseorganisationerna, finansministeriet och folkpensionsanstalten. De organisationer som företrädde arbetstagarna krävde att framförallt barnens och barnfamiljernas ställning förbättras. De organisationer som företrädde arbetsgivarna ansåg att förslaget fortfarande sköt över målet när det gällde familjepensionsskyddets nivå.

Kommittébetänkandet har varit på en omfattande remiss. Utlåtanden har avgetts av bl.a. justitieministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, arbetskraftsministeriet, socialstyrelsen, skattestyrelsen, folkpensionsanstalten, pensionsskyddscentralen, statskontoret, kommunala pensionsanstalten, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Arbetspensionsanstaltarnas förbund, Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund AAC, Akava, Tjänstemannaorganisationernas Centralförbund TOC, Fackorganisationen för Offentliga arbetsområden FOA, Kommunala arbetarnas och tjänsteinnehavarnas förbund KAT samt Maataloustuottajain Keskusliitto MTK. I utlåtandena framförs samma avvikande åsikter som i betänkandet.

Enligt budgetpropositionen 1989 hade regeringen haft för avsikt att till riksdagen avlåta en proposition med förslag till revidering av familjepensionslagstiftningen utgående från den fortsatta beredningen av familjepensionskommitténs andra delbetänkande så att reformen börjar genomföras vid ingången av 1990.

Propositionen har beretts utgående från utlåtandena om det ovan nämnda kommittébetänkandet samt från den rekommendation till familjepensionsreform som Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund och Finlands Fackför-

bunds Centralorganisation FFC lagt fram. Också de övriga centrala arbetsmarknadsorganisationerna och intresseorganisationerna har hörts om propositionen.

Den regeringsproposition som nu avlåts ansluter sig till budgetpropositionen för 1990.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

3.1. Familjepensionsutgifterna enligt den nuvarande lagstiftningen

I slutet av år 1987 fick sammanlagt 30 151 barn och 176 118 efterlevande makar familjepension enligt förvärvspensionslagarna och den allmänna familjepensionslagen. Av pensionstagnarna var 2 323 män.

Antalen personer som fick familjepension enligt de olika förvärvspensionssystemen i slutet av år 1987 framgår nedan.

	Efterlevandemakar	Barn Sammanlagt	
Privata sektorn			
APL.....	65 130	11 927	77 057
KAPL.....	33 115	4 433	37 548
FöPL.....	12 718	1 864	14 582
LFöPL.....	30 121	2 681	32 802
SjPL.....	1 019	386	1 405
Sammanlagt.....	141 712	20 927	162 639
Offentliga sektorn			
StFamPL.....	38 374	4 323	42 697
Gamla statliga.....	6 914	258	7 172
KTAPL.....	10 420	2 782	13 202
KyPL.....	1 127	168	1 295
Övriga.....	482	112	594
Sammanlagt.....	55 576	6 975	62 551

I slutet av år 1987 fick 17 029 efterlevande makar allmän familjepension, av dessa 15 123 fortsättningspension. Antalet barn som fick allmän familjepension var 26 581.

I allmänna familjepensioner och i familjepensioner enligt de olika förvärvspensionssystemen betalades år 1987 sammanlagt 3 600 milj. mk. Summan utgjorde 9,1 % av de sammanlagda folkpensions- och förvärvspensionsutgifterna år 1987. I fråga om förvärvspensionerna hänförde sig ca 13,3 % av pensionsutgifterna till familjepensionerna.

Familjepensionerna fördelade sig på följande sätt mellan de olika systemen:

	Mmk	%
Allmän familjepension	243	6,7
APL, KAPL, SjöPL, FöPL, LFöPL	1 861	51,7
Staten	1 001	27,8
Kommunerna	416	11,6
Kyrkan	36	1,0
SjöPL	27	0,8
PSP, FB, FPA, Åland	16	0,4
Sammanlagt	3 600	100,0

Familjepensionsutgifterna enligt den gällande lagstiftningen utvecklas under 1990-talet på följande sätt:

År	Förvärvs- pensioner		Allmänna familjepensioner		Sammanlagt	
	Mmk	% av lönerna	Mmk	% av lönerna	Mmk	% av lönerna
1990	3 930	1,9	210	0,1	4 140	2,0
1995	4 900	2,2	180	0,1	5 080	2,3
2000	5 720	2,4	170	0,1	5 890	2,5

3.2. Propositionens verkningar på familjepensionsutgifterna

3.2.1. De allmänna familjepensionerna

Kostnadsverkningarna av de ändringar som föreslås i den allmänna familjepensionen framgår av följande tabell.

Inverkan på påverkar de årliga utgifterna för den allmänna familjepensionen, Mmk

år	efter- pension till män	arbets- in- komst- ens prioritet 40 %	barn- pension- ens komplet- terings- belopp	efter- levande med vårdnad om barn	äldersgr. höjning, manl. barn	sam- manl.
1990	0,4	0,4	1,2	1,6	0,4	4
1991	2	4	6	9	2	23
1992	4	7	9	13	2	35
1993	5	10	14	13	2	44
1994	6	13	17	14	2	52
1995	7	15	20	14	3	59
2000	9	20	30	14	3	76

Till följd av reformen förbättras det minimiutkomstskydd som familjepensionerna ger. I synnerhet barnpensionerna kommer att stiga.

3.2.2. För värvspensionerna

Det beräknas att pensionsutgifterna inom det privata arbetspensionssystemet fram till år 2000 kommer att stiga från nuvarande ca 14 % till närmare 20 % av lönesumman. Familjepensionsutgifterna utgör för närvarande 2 % av lönesumman och beloppet skulle enligt den gällande stadgandena stiga till ca 2,4 % fram till år 2000. Detta betyder att de årliga pensionsutgifterna enligt den gällande lagen under 1990-talet stiger med sammanlagt 1 800 milj. mk. Ökningen fortsätter under det följande decenniet. Barnpensionernas andel av förvärvspensionssystemets familjepensioner uppgår för närvarande till drygt 10 %. Ökningen av familjepensionerna enligt de gällande stadgandena hänförs sig så gott som uteslutande till änkepensionerna.

Av följande tabell framgår reformens verkningar på bruttobeloppen av de efterlevandepensioner som betalas såsom förvärvspensioner. Summorna anges enligt penningvärdet år 1989.

Verkningarna på efterlevandepensionsutgifterna (Mmk och % av änkepensionsutgifterna enligt gällande lag)

år	APL, KAPL, SjöPL, FöPL, LFöPL		StFam-KTAPL PL		Samm.l.	
	Mmk	%	Mmk	%	Mmk	%
1990	-0,3	0	-1	0	0,5	0
1991	-2	0	-8	-1	4	1
1992	-6	0	-17	-1	8	2
1993	-10	0	-26	-2	12	3
1994	-15	-1	-35	-3	16	4
1995	-21	-1	-44	-3	19	4
2000	-68	-2	-96	-7	34	6

Reformens inverkan på efterlevandepensionerna varierar beroende på vilken lag det är fråga om. Inom det kommunal pensionssystemet kommer utgifterna för efterlevandepensionerna att stiga. Inom den statliga sektorn och inom det privata arbetspensionssystemet kommer utfiftsökningen att stanna av. Den långsammare ökningen blir markantast inom den statliga sektorn och effekten kommer år 2000 att utgöra uppskattningsvis 7 % av utgifterna för efterlevandepensionerna. Inom det privata arbetspensionssystemet kommer andelen att variera mellan +1 % och -4 %, beroende på vilken lag det är fråga om.

Reformen kommer att leda till en ökning av de barnpensioner som betalas ut såsom förvärvspensioner. De totala verkningarna framgår av följande tabell.

Barnpensionsutgifternas ökning (Mmk och % av barnpensionsutgifterna enligt gällande lag)

år	APL, KAPL, StFamPL, FöPL, LFöPL.		KTAPL		SAMMANL.			
	Mmk	%	Mmk	%	Mmk	%		
1990	0,1	0	0,2	0	0,0	0	0,3	0
1991	1,2	0	1,8	3	0,1	0	3,1	1
1992	2,1	1	3,2	5	0,2	0	5,4	1
1993	2,9	1	4,5	7	0,3	1	7,5	2
1994	3,6	1	5,5	9	0,3	1	9,3	2
1995	4,1	1	6,5	10	0,4	1	10,9	3
2000	6,4	2	10,4	15	0,5	1	17,3	4

3.2.3. Verkningarna i fråga om barnfamiljer

Av nedstående tabell framgår beloppen av de förvärvspensionsförmåner som barnfamiljerna sammanlagt får genom reformen.

Familjepensionsreformens verkningar i fråga om barnfamiljers förvärvspensioner, Mmk

år	barn	efterlevande	sammanl.
1990	0,3	0,7	1
1991	3	9	12
1992	5	17	22
1993	8	23	31
1994	9	28	37
1995	11	34	45
2000	17	53	70

Den sammanlagda förändring i familjepensionskostnaderna som reformen kommer att medföra, jämfört med kostnaderna enligt den gällande lagstiftningen (Mmk och % och av pensionsutgifterna enligt den gällande lagen):

år	APL, KAPL, FöPL, LFöPL		SjPL, StFamPL		KTAPL		AFP		Sammanl.	
	Mmk	%	Mmk	%	Mmk	%	Mmk	%	Mmk	%
1990	0	0	-1	0	1	0	4	2	4	0
1991	-1	0	-6	-1	4	1	23	11	20	0
1992	-4	0	-13	-1	8	2	35	18	26	1
1993	-7	0	-21	-2	12	3	44	23	28	1
1994	-11	0	-29	-2	16	3	52	28	28	0
1995	-17	-1	-38	-3	20	4	59	32	24	0
2000	-61	-2	-86	-6	35	6	76	45	-36	-1

Barnfamiljernas andel av den allmänna familjepensionens förhöjning, Mmk

år	barn	efterlevande	sammanl.
1990	1,6	2,4	4
1991	8	13	21
1992	11	19	30
1993	16	21	37
1994	19	24	43
1995	23	26	49
2000	33	29	62

Barnfamiljerna kommer som en följd av familjepensionsreformen fram till år 2000 att få en inkomstökning om sammanlagt drygt 130 milj. mk. Inom förvärvspensionssystemet betyder detta att barnfamiljernas familjepensionsförmåner ökar med närmare 10 %. Att begravningsbidraget utsträcks till barn som inte fyllt 16 år innebär ca 2,4 milj. mk i tilläggskostnader för folkpensionssystemet.

3.2.4. Förändringarna i familjepensionskostnaderna totalt

Av följande tabell framgår reformens kostnadsverkningar fram till år 2000. I det första skedet kommer familjepensionsutgifternas ökning att vara något större. Den relativa ökning av pensionsutgifterna som reformen för med sig kommer första hälften av 1990-talet att vara av storleksklassen 1 %. Därefter kommer reformen att bromsa pensionsutgifternas tillväxt. Jämfört med pensionsutgifterna enligt gällande lag kommer den bromsande effekten fram till år 2000 att vara ca 1 %.

Reformen kommer inte nämnvärt att inerka på behovet av att höja arbetspensionspremierna fram till år 2000. I ett senare skede kan de sänkas med ca 0,5 procentenheter.

Inom statens pensionssystem förutsätter familjepensionsreformen att datasystemet för pensionsräkning förnyas. Det nya systemet och de övriga åtgärder som reformen förutsätter kommer att medföra engångskostnader om ca 2 milj. mk. Reformen kommer också att förutsätta större resurser för familjepensionsskyddet.

4. Annat som påverkar propositionen

Total revideringen föreslås i detta skede gälla enbart det privata arbetspensionssystemet inom pensionsförsäkringen, det statliga pensionssystemet samt pensionssystemen inom den övriga offentliga förvaltningen. Offentliga

pensionssystem vid sidan av de statliga och kommunala är den evangelisk-lutherska kyrkans, ortodoxa kyrkosamfundets, folkpensionsanstaltens, Finlands Banks samt landskapet Ålands pensionssystem. Familjepensionsskyddet för dessas personal bestäms enligt gällande lagstiftning i tillämpliga delar enligt samma stadganden som efter som stått i tjänste- eller arbetsförhållande till staten.

Regeringen förutsätter att de ändringar som nu föreslås i förvärvspensionssystemet skall införas också inom det kommunala pensionssystemet från början av juli år 1990.

Förmånerna inom det ersättningsbaserade olycksfallsförsäkringssystemet, trafikförsäkringssystemet och systemet för ersättning av skada, ådragen i militärtjänst avviker till sin uppbyggnad så mycket från pensionsförsäkringen att möjligheterna att revidera dem måste utredas separat. Avsikten är också att utreda behovet av ändringar i pensionssystemen för statsrådsmedlemmar och riksdagsmän.

DETALJMOTIVERING

1. Allmänt

I lagen om pension för arbetstagare stadgas om pensionsskyddet inom det privata arbetspensionssystemet. I lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) anges i 4 § 4 mom. (640/66) förutsättningarna för familjepension. I 1 § hänvisas till motsvarande stadganden i lagen om pension för arbetstagare. I 6 och 19 §§ lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) hänvisas i fråga om familjepensionsskyddet till lagen om pension för arbetstagare. Motsvarande hänvisningsstadganden finns i 5 och 17 §§ lagen om pension för företagare (468/69) samt i 3 och 11 §§ lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85). De ändringar i lagen om pension för arbetstagare som nu föreslås kommer således att i tillämpliga delar gälla familjepensionsskyddet enligt dessa lagar.

2. Motivering till lagförslagen

2.1. Lagen om pension för arbetstagare

4 §. Efter att en arbetstagare avlidit betraktas den efterlevande maken, barnen och en eventuell tidigare make som förmånstagare.

Rätt till familjepension har en efterlevande make som var gift med förmånslåtaren när denne avled. Rätt till efterlevandepension uppkommer emellertid inte om äktenskapet har ingåtts efter att förmånslåtaren uppnått åldern för ålderspension, dvs. 65 år. Också förmånslåtarens tidigare make har rätt till familjepension om förmånslåtaren vid sin död var skyldig att betala underhållsbidrag till denne. Om underhållsskyldigheten inte baserar sig på ett domstolsutslag utan på ett avtal förutsätts det att socialnämnden har fastställt avtalet. Någon rätt till familjepension uppkommer emellertid inte på grund av underhållsbidrag som har fastställts som en engångsersättning.

Förmånslåtarens eget barn har alltid rätt till familjepension. Också den efterlevande makens barn betraktas som förmånstagare om

barnet vid förmänslåtarens död stadigvarande bodde i den efterlevande makens och förmänslåtarens gemensamma hem. Fosterbarn har enligt förslaget inte rätt till familjepension.

Adoptivbarn har enligt förslaget inte rätt till familjepension efter sina biologiska föräldrar. Däremot har ett adoptivbarn rätt till familjepension efter sina adoptivföräldrar. Enligt lagens ikraftträdelsestadgande gäller detta också adoptivbarn vars adoption en domstol har gett sitt samtycke till före den 1 januari 1980.

Paragrafens 6 mom. har justerats så att det motsvarar ändringarna i fråga om förmånstagnarna. Också en änklig kan få lån för utbildning. Såsom näringsstöd kan beviljas lån för grundande av ett eget företag eller för anskaffning av arbetsredskap.

4 a §. I paragrafen stadgas om de förutsättningar under vilka en förmånstagare har rätt till familjepension. Familjepension betalas såsom efterlevandepension och barnpension.

Enligt 1 mom. 1 punkten i paragrafen har en efterlevande make som har eller har haft ett gemensamt barn med förmänslåtaren alltid rätt till efterlevandepension. En förutsättning är emellertid att äktenskapet har ingåtts innan förmänslåtaren fyllt 65 år. Pensionrätten påverkas inte av den efterlevande makens eller barnets ålder. Också i det fall att det gemensamma barnet avlidit före förmänslåtaren har den efterlevande maken pensionsrätt på basis av den tidigare underhållsskyldigheten.

Såsom makarnas gemensamma barn betraktas också ett barn som föds efter förmänslåtarens död. Den efterlevande maken har emellertid inte rätt till efterlevandepension på grund av ett dödfött barn. Om det i familjen vid förmänslåtarens död vårdas sådana barn till förmänslåtaren eller den efterlevande maken som inte är makarnas gemensamma, uppkommer det på denna grund inte någon rätt till efterlevandepension.

I paragrafens 1 mom. 2 punkt stadgas om förutsättningarna för efterlevandepension i sådana fall då makarna inte hade något gemensamt barn.

Oberoende av ålder har en sedan länge arbetsoförmögen efterlevande make rätt till efterlevandepension. För övriga efterlevande makar är den undre åldersgränsen för erhållande av pension 50 år. I övergångsskedet är det emellertid ändamålsenligt att den nedre åldersgränsen stegvis höjs till 50 år för personer som är födda före den 1 juli 1950 och som enligt

den tidigare lagen, vad åldern beträffar, skulle ha haft rätt till änkepension efter att ha fyllt 40 år.

Om makarna inte hade något gemensamt barn förutsätts det dessutom att äktenskapet varat minst fem år och att det ingåtts innan den efterlevande maken fyllt 50 och förmänslåtaren 65 år.

Enligt paragrafens 3 mom. är en förutsättning för barnpension att barnet har fyllt 18 år vid förmänslåtarens död. Eftersom ett barn kan ha rätt till barnpension dels efter sina föräldrar, dels också efter sin styvfar eller styvmor har paragrafen, för att förhindra flerfaldig barnpension, utformats så att pensionsrätt inte samtidigt kan uppkomma efter flera än två förmänslåtare samtidigt.

I paragrafens 4 och 5 mom. uppräknas de fall där det inte uppkommer någon rätt till familjepension. Den efterlevande makens och förmänslåtarens gemensamma barn ger inte den efterlevande maken rätt till familjepension om barnet har givits som adoptivbarn före förmänslåtarens död. Eftersom en efterlevande make som fyllt 50 år kan ingå ett nytt äktenskap utan att förlora sin rätt till efterlevandepension, kan den efterlevande maken få dubbel förmån i sådana fall då han eller hon har pensionsrätt på grund av gemensamma barn med sin nya make. För att förhindra detta föreslås att rätt till ny familjepension inte uppkommer om den efterlevande maken har rätt till familjepension på grund av tidigare äktenskap. Familjepensionsrätt anses uppkomma också om någon sådan pension inte återstår att betala efter samordning eller pensionsjämkning.

4 b §. I paragrafen stadgas när rätten till familjepension börjar och slutar. När en efterlevande make ingår ett nytt äktenskap upphör rätten till efterlevandepension. Om den efterlevande maken emellertid har fyllt 50 år innebär ett nytt äktenskap inte att familjepensionen upphör, eftersom han eller hon inte på grund av detta äktenskap kan få någon ny rätt till familjepension om det inte föds ett gemensamt barn i äktenskapet. Möjligheten att ingå ett nytt äktenskap utan att gå miste om efterlevandepensionen gäller också nuvarande efterlevande makar sedan de fyllt 50 år. Detta nämns i lagens ikraftträdelsestadgande.

Barnlösa makar har rätt till familjepension efter den andra makens död endast i det fall att äktenskapet har varat minst fem år. Om den

efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap som upplöses innan rätten till familjepensionskydd har uppkommit på den grund som nämns ovan, återupptas betalningen av den indragna familjepensionen.

Rätten att återfå familjepension som grundar sig på ett tidigare äktenskap gäller inte den förra maken, när denna ingår ett nytt äktenskap. Detta kan motiveras med att också det underhållsbidrag som pensionsrätten grundar sig på har upphört till följd av det nya äktenskapet.

Om en efterlevande make som inte har fyllt 50 år ingår ett nytt äktenskap skall såsom efterlevandepension i ett för allt betalas tre års efterlevandepension. Om betalningen av den indragna efterlevandepensionen återupptas efter att äktenskapet upplösts skall från pensionsbetalningarna dras av engångsersättningens belopp. Avdraget skall enligt förslaget utgöra 1/3 av det månatliga pensionsbeloppet före förskottsnehållningen. Avdrag görs dock i högst nio år, oberoende av hur stor engångsbetalningen varit. Till den som fått efterlevandepension i ett för allt skall inte en andra gång betalas engångsersättning efter samma förmänslätare, om den efterlevande maken när efterlevandepensionen åter börjat löpa ingår ett nytt äktenskap.

I paragrafen stadgas också när rätten till barnpension upphör. Rätten till barnpension upphör inte endast när barnet fyller 18 år utan också när barnet har adopterats av någon annan än den efterlevande maken eller dennes make. Om barnet får pension efter en förälder som avlidit upphör pensionen inte när den efterlevandes nya make adopterar barnet.

7 a §. I paragrafen stadgas hur familjepensionens storlek bestäms. Grunden är enligt 1 mom. den pension som förmänslätaren tjänat in.

Enligt paragrafens 2 mom. utgör efterlevandepensionen högst hälften av förmänslätarens pension i det fall att förmänstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn.

För att i sådana fall då barnen är flera förhindra att barnpensionerna och efterlevandepensionen tillsammans överstiger förmänslätarens pension, föreslås att den överskjutande delen dras av från efterlevandepensionen. Efterlevandepensionens maximibelopp utgör således 5/12 av förmänslätarens pension om förmänstagare utöver den efterlevande maken

är två barn, 3/12 om barnen är tre och 2/12 om de är fyra eller flera.

Den på detta sätt fastställda summan av efterlevandepensionen och barnpensionerna skall på det sätt som avses i 8 § 5 mom. samordnas med familjepensioner som beviljas i enlighet med andra pensionslagar. Därefter görs pensionsjämkning enligt 8 c §.

Om förmänslätaren har varit gift tidigare kan det i enlighet med 4 § 5 mom. bli aktuellt att från efterlevandepensionerna efter förmänslätaren dra av familjepension till förmänslätarens tidigare make.

I paragrafens 3 mom. stadgas om det sammanlagda barnpensionsbelopp som skall räknas ut på basis av förmänslätarens pension. Enligt stadgandet skall till barn som saknar båda föräldrarna betalas mera i pension än till barn som saknar den ena föräldern. Om också den andra föräldern dör skall således till den barnpension som beviljas efter denna förmänslätare läggas 2/12 av förmänslätarens pension. Tillägget görs endast under förutsättning att förmänslätarens pensionsbelopp inte överskrids. Om barnets moder var ensamförsörjare anses barnet sedan modern avlidit sakna båda föräldrarna, om faderskapet eller någon underhållsskyldighet inte har fastställts.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna skall fördelas jämnt mellan de barn som är förmänstagare, efter samordning enligt 8 § 5 mom. Tillägget för barn som saknar båda föräldrarna fördelas emellertid endast mellan dessa.

Storleken av förmänslätarens tidigare makes familjepension fastställs så att dess andel av den samordnade efterlevandepensionen blir lika stor som underhållsbidraget omvandlat till pension skulle ha utgjort av den pension som förmänslätaren tjänat in. Med underhållsbidrag avses det månatliga underhållsbidrag som förmänslätaren varit skyldig att betala.

Den familjepension som skall betalas till en tidigare make dras av från efterlevandepensionen. Om det finns flera tidigare makar kan dessas pensioner överstiga den pension som betalas till den efterlevande maken. Summan av de tidigare makarnas pensioner begränsas därför till hälften av den samordnade efterlevandepensionen. Också en tidigare makes pension skall samordnas. Om det finns flera tidigare makar skall familjepensionen fördelas mellan dem i förhållande till underhållsbidragen.

Enligt paragrafens 6 mom. skall efterlevandepensionen och barnpensionen räknas ut på nytt om antalet förmånstagare förändras. Den nya uträkningen skall göras enligt situationen den dag då förmånslåtaren avled. Om förmånslåtarens tidigare make inte längre är förmånstagare skall efterlevandepensionen justeras i enlighet med detta moment.

8 §. I paragrafens 5 mom. stadgas hur familjepensioner samordnas med andra familjepensioner som beviljas efter en förmånslåtare. Efter samordningen skall familjepensionen fördelas mellan barnen och den efterlevande maken i relation till deras pensioner enligt 7 a §. Vid samordningen skall efterlevandepensionen beaktas till dess belopp före pensionsjämkningen enligt 8 c—8 f §. Av en barnpension enligt den allmänna familjepensionen skall beaktas endast grundbeloppet, eftersom kompletteringsbeloppet minskar barnets övriga familjepensioner. Eftersom också denna pension beaktas tills barnet fyller 18 år skall den vid samordningen dras av upp till denna ålder. Om förmånslåtarens tidigare make är förmånstagare skall, om det inte finns någon efterlevande make som är förmånstagare, från basdelen av den efterlevandepension som fastställs enligt den allmänna familjepensionslagen dock inte göras något avdrag, eftersom den tidigare maken inte har rätt till sådan pension.

8 a §. I paragrafen stadgas om förrättande av ny samordning. Ordalydelsen i 2 mom. har justerats så att den motsvarar ändringarna i fråga om familjepensionen. Eftersom barnpension enligt familjepensionslagen upphör när barnet fyller 18 år, behöver någon ny samordning inte längre göras när det fyller 16 år.

8 b §. I paragrafens 1 mom. utgår stadgandet om pensionsrätt för ett arbetsoförmöget barn som fyllt 18 år. Ordet arbetsvård har ersatts med ordet rehabilitering.

8 c—8 f §. I paragraferna stadgas om den verkan som den efterlevande makens egna arbetspensioner har på efterlevandepensionens belopp, dvs. om pensionsjämkning. Den inkomstgräns utöver vilken den efterlevande makens egna pensionsinkomster minskar den fulla efterlevandepensionen oberoende av makarnas inkomstförhållanden har fastställts i 8 d §. I samma paragraf anges också en minimigräns för pensionsjämkningsgrunden, dvs. den gräns under vilken den efterlevande makens egna pensioner inte minskar efterlevandepensionen. Om den pension som utgör grund för förmåns-

låtarens familjepension ligger mellan gränserna är pensionsjämkningsgrunden lika med förmånslåtarens pension. Efterlevandepensionen minskas med 50 % till den del den efterlevande makens egen pension överstiger pensionsjämkningsgrunden. Pensionsjämkningsgrundens maximibelopp är lika med det dubbla minimibeloppet. De belopp som används som pensionsjämkningsgrund anges i enlighet med 1966 års löneindextal och de är indexbundna i enlighet med 9 § (659/76) lagen om pension för arbetstagare. Beloppen justeras årligen.

När efterlevandepensionen fastställs beaktas enligt 8 c § sådan pension enligt de lagar, pensionsstadgor och pensionsreglementen som nämns i 8 § 4 mom. (663/85), som den efterlevande maken uppbär på basis av förvärvsarbete, eller andra pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande och som kan jämföras med dem, dvs. pensioner i enlighet med statens och kommunernas gamla pensionssystem. Pensioner enligt de offentliga pensionssystemen beaktas till det belopp de betalas ut, dvs. antingen grund- eller tilläggs-pensionsskyddet. Den efterlevande makens arbetspensioner beaktas efter samordning. Pensionsminskning till följd av samordning av en primär pension, dvs. ersättning i enlighet med lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen och lagen om skada, ådragen i militärtjänst skall enligt 8 d § emellertid inte beaktas vid pensionsjämkning. Pension som den efterlevande maken får från utlandet kan också enligt 8 c § beaktas vid pensionsjämkningen. Om den efterlevande maken får invaliditetspension såsom delpension skall denna vid pensionsjämkningen beaktas till beloppet av en full invaliditetspension, eftersom de förvärvsinkomster som den efterlevande maken får vid sidan av delpensionen i annat fall skulle bli helt obeaktade. Sådana frivilliga tilläggsförmåner som avses i 11 § lagen om pension för arbetstagare beaktas inte vid pensionsjämkningen.

Om den efterlevande maken inte får arbetspension skall den intjänade pensionen vid pensionsjämkningen beaktas till beloppet av den fulla invaliditetspension som han eller hon skulle ha fått om arbetsoförmågan hade inträtt samma dag som förmånslåtaren avled. I den efterlevande makens kalkylerade pension beaktas den tid som återstår till pensionsåldern om det när förmånslåtaren avled ännu inte förflutit 360 dagar från det att den efterlevande makens förvärvsarbete upphörde. Den ef-

terlevande makens egen pension motsvarar härvid hans eller hennes pension för tiden i arbete. Den kalkylerade pensionen utgör summan av alla de pensioner enligt de lagar, pensionsstadgor och pensionsreglementen som avses i 8 § 4 mom., som den efterlevande maken skulle ha beviljats. Andra pensionsanstalter skall utan dröjsmål meddela den pensionsanstalt som beviljar familjepensionen beloppet av den pension som den efterlevande maken tjänat in.

Pensionsjämkningen görs i samband med att efterlevandepensionen fastställs. Någon jämkning görs emellertid inte om det vid förmånslåtarens död i hans och den efterlevande makens gemensamma hushåll bodde ett barn som inte fyllt 18 år och som har rätt till barnpension efter förmånslåtaren. Sådana barn är utöver förmånslåtarens och den efterlevande makens gemensamma barn både förmånslåtarens barn och den efterlevande makens barn. När det yngsta barnet fyller 18 år verkställs pensionsjämkning, varvid beaktas den efterlevande makens egna pensioner sådana de var vid jämningsögonblicket. Eftersom pensionsjämkningen baseras på den efterlevande makens kalkylerade pension, räknas pensionen ut som om den efterlevande maken hade blivit arbetsoförmögen den dag då det yngsta barnet fyller 18 år.

I sådana fall då den efterlevande maken åtnjuter flera än en efterlevandepension enligt lagen om pension för arbetstagare, skall avdraget på grund av pensionsjämkningen fördelas mellan de familjepensioner som följer av dessa olika lagar, i förhållande till de samordnade familjepensionernas belopp.

Om pensionsjämkning i vissa undantagssituationer stadgas i 8 e §. Om den efterlevande maken inte får pension på grund av eget förvärvsarbete kan den omständigheten att pensionsjämkningen görs utgående från den kalkylerade pensionen leda till ett med tanke på den efterlevande makens utkomstskydd oändamålsenligt slutresultat. En förutsättning för detta exceptionella förfarande i fråga om pensionsjämkningsinkomsterna är att den efterlevande maken inte har rätt till pension på grund av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagsverksamhet. Den efterlevande maken anses ha rätt till pensionen också i det fall att det efter samordningen inte återstår något att betala ut av den. Om den efterlevande

maken åtnjuter invaliditetspension såsom del-pension kan 8 e § emellertid tillämpas.

Om den efterlevande maken har barn som avses i 8 c §, skall pensionsjämkning enligt 8 e § på ansökan göras först när det yngsta barnet fyller 18 år.

Förvärvsinkomsterna omfattar också andra inkomster som den efterlevande maken fått genom förvärvsarbete än sådana förvärvsinkomster som avses i de lagar som nämns i 8 § 4 mom. T.ex. arvoden för förtroendeuppdrag betraktas således som förvärvsinkomster. Förvärvsinkomsterna skall beaktas enligt samma grunder som vid förskottsinnehållning av skatt. Förmåner som grundar sig på den efterlevande makens egna förvärvsinkomster skall dock beaktas till de belopp som faktiskt betalas ut. De skall vid behov räknas om i månatliga betalningar. En sådan förmån är t.ex. arbetslöshetsdagpenningen. Såsom inkomster beaktas också dagpenning och olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, fortlöpande ersättning för egen skada enligt trafikförsäkringslagen och livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst.

Om det vid förmånslåtarens död inte fanns några förutsättningar för pensionsjämkning på basis av den efterlevande makens faktiska inkomster men den efterlevande makens levnadsförhållanden senare undergår en sådan förändring att förutsättningarna uppfylls, skall pensionsbeloppet på ansökan av den efterlevande maken justeras i enlighet med 8 e §. En förutsättning är emellertid att förändringen i förhållandena har skett innan fem år har hunnit förflyta från förmånslåtarens död. När den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och de på dem baserade förmånerna fastställs, beaktas förvärvsinkomsterna för de sex månader som föregår ansökan. Också justerad efterlevandepension betalas retroaktivt högst för den nämnda tiden om sex månader.

Efterlevandepension på basis av exceptionella förhållanden betalas i två år. När två år har förflutit skall efterlevandepensionen på ansökan på nytt fastställas för två år, om det alljämt finns förutsättningar för tillämpning av stadgandet. Efterlevandepensionen räknas härvid på nytt med beaktande av den efterlevandes förvärvsinkomster och med dem jämförbara förmåner. Om den efterlevande maken inte har lämnat in en fortsatt ansökan skall pensionen justeras i enlighet med 8 c och

8 d §§. Om pensionsjämkning under den mellanliggande tiden har gjorts utgående från den kalkylerade pensionen kan förfarandet enligt 8 e § inte längre tillämpas.

Enligt 8 f § förrättas pensionsjämkning på nytt också i det fall att den efterlevande maken beviljas pension enligt 1 mom. i annan form än som deltidspension. Pensionsjämkningen preciseras också i det fall att efterlevandepensionens belopp ändras på grund av samordning. Pensionsjämkningsgrunden är därvid densamma som vid den första jämkningen, dock med beaktande av att beloppen skall höjas till indexnivån vid den tidpunkt då uträkningen sker.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1990. Lagen skall tillämpas när förmänslåtaren har avlidit efter lagens ikraftträdande. Om en efterlevande make som åtnjuter familjepension när lagen träder i kraft ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år skall familjepensionen emellertid inte indras. Då åldersgränsen för barnpension inom den allmänna familjepensionen höjs till 18 år också i fråga om de pensioner som har börjat betalas innan lagen trätt i kraft, har ett omnämnande av detta tagits in i lagens ikraftträdelsestadgande.

I paragrafens 3 mom. stadgas om sådana fall där en domstol har gett sitt samtycke till adoption före den 1 januari 1980. I momentet finns ett stadgande även om sådana barn vilka ställning bestäms enligt de stadganden som gällde innan lagen om faderskap (700/75) trädde i kraft.

I paragrafen föreslås för klarhetens skull också stadganden om hur gällande frivilliga familjepensionsarrangemang kan ändras i överensstämmelse med principerna i de nya familjepensionsstadgandena. De medel som frigörs kan användas för bekostande av pensionskydd enligt lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar närmare anvisningar om förfarandet.

2.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

4 §. I paragrafens 4 mom. stadgas om förmånstagarna. De är desamma som i förslaget till 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden. Också denna lag föreslås träda i kraft den 1 juli 1990. Lagen skall tillämpas endast på fall där förmånstagaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. Den som har blivit änka eller änklings innan lagen trätt i kraft kan ingå ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år, utan att förlora sin rätt till efterlevandepensionen.

Paragrafen innehåller dessutom stadganden om vissa adoptiobarn och utomäktenskapliga barns rättsliga ställning såsom familjepensionstagare.

2.3. Lagen om sjömanspensioner

15 a §. I paragrafen definieras förmånstagarna. Både änkor och änklings samt barn kan vara förmånstagare. Enligt förslaget kan också en tidigare make vara förmånstagare. Paragrafen motsvarar det föreslagna 5 mom. i 4 § lagen om pension för arbetstagare.

15 b §. I paragrafen definieras de förutsättningar för erhållande av familjepension som gäller förmånstagaren. Paragrafen motsvarar de föreslagna 1—3 mom. i 4 a § lagen om pension för arbetstagare, med undantag av att den nedre åldersgränsen för erhållande av efterlevandepension för barnlösa efterlevande makar som är födda före den 1 juli 1955 fortfarande är 35 år.

16 a §. I paragrafen stadgas om fastställandet av familjepension. Pensionen fastställs på det sätt om vilket stadgas i 7 a § lagen om pension för arbetstagare.

27 §. I Paragrafen hänvisas liksom tidigare till stadgandena om samordning av pensionskyddet i lagen om pension för arbetstagare. Till paragrafen har fogats en hänvisning till 8 c — 8 f §§ lagen om pension för arbetstagare angående pensionsjämkningen i fråga om familjepension.

28 a §. I paragrafen stadgas om när rätten till familjepension upphör. Paragrafen motsvarar de föreslagna 2—4 mom. i 4 b § lagen om pension för arbetstagare.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1990. Lagen skall tillämpas på fall där förmänslåtaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. En person som i dag får efterlevandepension kan dock ingå ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år utan att hans eller hennes familjepension upphör. I ikraftträdelsestadgandet finns ett

likadant omnämmande om adoptivbarn och barn tillägg som i det föreslagna ikraftträdelse- och övergångsstadgandet i lagen om pension för arbetstagare.

2.4. Lagen om statens familjepensioner

2 §. I paragrafen nämns de förmånstagare som har rätt till familjepension efter förmåns-låtaren. Förmånstagare kan liksom enligt den gällande lagen vara både änkor och änkiingar samt barn. Också en tidigare make kan vara förmånstagare. Paragrafen motsvarar vad som föreslås stadgat i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

3 §. I paragrafen anges de förutsättningar under vilka en förmånstagare har rätt till familjepension. Familjepension betalas ut såsom efterlevandepension och barnpension. Paragrafen motsvarar 4 a § 1-3 mom. lagen om pension för arbetstagare i dess föreslagna lydelse.

4 §. I paragrafen stadgas om de fall där det inte föreligger någon rätt till familjepension. Paragrafen motsvarar vad som föreslås i 4 a § 4 och 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

5 §. I paragrafen stadgas hur familjepensionens storlek bestäms. Utgångspunkten är enligt 1 mom. det grund- eller tilläggs-pensionsskydd som förmåns-låtaren tjänat in, liksom fallet är redan nu i fråga om grundpensionsskyddet. Av den pension som tilläggs-pensionsskyddet omfattar skall enligt den gällande lagen om statens familjepensioner beaktas 60/66, om inte förmånstagarna är minst sju till antalet.

Grunden för familjepensionen blir således 6/66 större än enligt den gällande lagen.

I övriga avseenden motsvarar paragrafen förslaget till 7 a § 1—4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

6 §. I paragrafens stadgas hur familjepension enligt lagen om statens familjepensioner samordnas med övriga familjepensioner efter samma förmåns-låtare. Paragrafen är samman-satt av gällande 6 och 7 §§, med de ändringar som familjepensionsreformen förutsätter. Samtidigt har samordningen förenklats. Ändringarna är tekniska och påverkar inte den samordnade pensionens belopp. Paragrafen motsvarar förslaget till 8 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

7 och 7 a—7 c §. I paragrafen stadgas hur den efterlevande makens egna arbetspensioner påverkar efterlevandepensionens belopp, dvs. om jämkning av efterlevandepensionen. Paragraferna motsvarar de föreslagna 8 c—8 f § lagen om pension för arbetstagare.

8 §. Paragrafen gäller förrättande av ny samordning. Ordalydelsen i 1 mom. har justerats i överensstämmelse med familjepensionsreformen. Eftersom den i familjepensionslagen stadgade åldern då barnpensionen upphör höjs från 16 till 18 år kommer den omständigheten att ett barn fyller 16 år inte att förändra någon ny samordning. Momentet motsvarar vad som föreslås i 8 a § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

16 §. I paragrafen stadgas när rätten till familjepension upphör. Stadgandena i 16 § 3 och 5 mom. i den gällande lagen har inte intagits i paragrafen eftersom ett barn inte längre till följd av arbetsförmåga har rätt till barnpension efter att ha fyllt 18 år. Paragrafen motsvarar vad som föreslås i 4 b § 2—4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

19 §. Hänvisningen till 6 och 7 §§ har ändrats till en hänvisning till 6, 7 och 7 a—7 c §§.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1990. Lagen skall tillämpas på de fall där förmåns-låtaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. I det fall att en efterlevande make som åtnjuter familjepension när lagen träder i kraft ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år, indras den efterlevande makens familjepension dock inte. I ikraftträdelsestadgandet finns också ett omnämmande av hur åldersgränsen för den allmänna familjepensionens barnpension påverkar samordningen av de pensioner som börjat betalas innan lagen trätt i kraft.

Det kan fortfarande bli aktuellt att bevilja familjepensioner enligt de stadganden som gällde före lagen om statens familjepensioner. Pensionsjämkning enligt de föreslagna 7 och 7 a—7 c § skall förrättas också när den efterlevande makens pension fastställs på de grunder som avses i stadgandena.

I ikraftträdelsestadgandet finns ett omnämmande om adoptivbarn till vilkas adoption en domstol har gett samtycke före den 1 januari 1980 och om sådant erkänt barn som förmåns-låtaren vid sin död var skyldig att underhålla.

Det tidigare barn tillägget i enlighet med 10 a § (851/71) lagen om statens pensioner

skall enligt paragrafen inte beaktas när familjepensionen räknas ut. I paragrafen finns också ett stadgande om hur pensionen bestäms efter en sådan förmånslåtare som avses i 2 § lagen angående införande av lagen om statens familjepensioner (775/68).

2.5. Familjepensionslagen

Familjepensionen föreslås bli indelad i fyra kapitel. I det första kapitlet stadgas allmänt om familjepensioner som beviljas före och efter den föreslagna lagens ikraftträdande. Det andra kapitlet gäller rätten till familjepension när förmånslåtaren har avlidit före lagens ikraftträdande. I det tredje kapitlet stadgas om rätten till familjepension i det fall att förmånslåtaren avlider efter lagändringen. I det fjärde kapitlet finns stadganden om sådana dödsfall som avses i familjepensionslagen.

Eftersom vissa av första och andra kapitlets stadganden om efterlevande make avser både änkor och änklingar föreslås vissa härav föranledda språkliga ändringar i den svensk-språkiga lagen.

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. I familjepensionslagen finns inget stadgande om möjligheten att bevilja pension i det fall att det inte finns något officiellt intyg över dödsfallet. Först när en försvunnen person dödförklarats har förmånstagarna kunnat beviljas familjepension. Endast i ytterst klara fall har familjepension kunnat beviljas utan dödförklaring. Beroende på hur lång tid dödförklaringsförfarandet tagit i anspråk har familjemedlemmarna kunnat råka i en svår situation, eftersom familjepension inte kan beviljas efter en försvunnen person. I paragrafens 3 mom. föreslås att familjepension kan beviljas för viss tid om det är sannolikt att förmånslåtaren avlidit.

2 kap. Rätten till familjepension då förmåns- låtaren avlidit före den 1 juli 1990

6 §. Endast förmånslåtarens änka och barn kan vara förmånstagare med anledning av ett dödsfall som inträffat före den 1 juli 1990. Till denna del är paragrafen oförändrad.

13 §. En efterlevande make som fyllt 50 år och får efterlevandepension bibehåller enligt 1 mom. denna pensionsrätt också efter att ha ingått ett nytt äktenskap. Efterlevandepensionen indras således inte.

14 §. Det föreslås att stadgandet i 13 a § som föreslås bli upphävd tas in i paragrafen så ändrat att en efterlevande make som gifter om sig och som får behålla sin familjepension inte har rätt till engångsbetalning på grund av detta äktenskap.

15 a §. En efterlevande make skall ha rätt till bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare. Eftersom efterlevandepension enligt förslaget kan betalas också till den som är gift, måste på fastställandet av bostadsbidrag kunna tillämpas också de bostadsbidragsstadganden som gäller makar. På sökande av bostadsbidrag tillämpas med avvikelse från lagen om bostadsbidrag för pensionstagare 32 § 1 mom. familjepensionslagen, varvid för familjepensionens bostadsbidrag gäller en ettårs ansökningstid, liksom vid ansökan om familjepension i övrigt.

15 b §. Av administrativa orsaker skall i familjepensionen inkluderas den minsta tilläggsdelen. Det föreslagna beloppet är lika med det minsta bostadsbidraget till en ensamstående.

16 §. Paragrafen gäller tilläggsdelens avhängighet av kommungruppen och det är av samma innehåll som 16 a §, som föreslås bli upphävd.

17 §. I paragrafen stadgas på samma sätt som i 16 b §, som föreslås bli upphävd, om indragning av tilläggsdelen och ändring av dess belopp i det fall att den efterlevande maken får inkomster som påverkar tilläggsdelen. Sakinnehållet ändras inte.

18 §. Paragrafen gäller minskning av tilläggsdelen om pensionstagaren har försvagat sin ekonomiska ställning. Stadgandet överensstämmer med 16 c §.

3 kap. Rätten till familjepension då förmåns- låtaren avlidit den 1 juli 1990 eller därefter

19 §. Enligt paragrafens 1 mom. skall efterlevandepension betalas till änklingar på samma grunder som till änkor.

Såsom förmånslåtarens till barnpension berättigade barn anses enligt 2 mom. vid sidan av

ett eget barn eller ett adoptivbarn också ett sådant barn som bott i samma hushåll som förmänslåtaren och som förmänslåtaren försörjt. Pension kan beviljas också ett barn till förmänslåtarens make om makarna tillsammans har svarat för barnets underhåll.

Familjepension kan inte samtidigt åtnjutas efter två eller flera förmänslåtare. Ett föräldralöst barn har naturligtvis rätt till barnpension efter båda sina föräldrar.

Enligt paragrafens 4 mom. anses ett barn vara föräldralöst om det saknar båda föräldrarna. Ett barn anses vara föräldralöst också om dess ensamförsörjande mor avlidit, i det fall att faderskapet eller någon underhållsskyldighet inte har fastställts.

20 §. Enligt förslaget höjs barnpensionens åldersgräns till 18 år. Samma 18 års åldersgräns gäller också barnpensionen enligt arbetspensionssystemet. Efter att pensionstagaren uppnått denna ålder kan pensionen på grund av heltidsstudier eller yrkesutbildning fortsättningsvis betalas ut högst till dess att pensionsstagaren fyller 21.

Enligt paragrafens 2 mom. har ett barn som får invaliditetspension enligt folkpensionslagen inte rätt till barnpension. Barnpension kan däremot betalas ut samtidigt som vårdstöd eller handikappsstöd.

21 §. I paragrafen stadgas om förutsättningarna för efterlevandepension. Eftersom den som fyllt 65 år får ålderspension enligt folkpensionssystemet betalas efterlevandepension endast upp till denna ålder. Enligt paragrafens 1 mom. har en efterlevande make rätt till pension om han eller hon har eller har haft ett gemensamt barn med förmänslåtaren. En förutsättning är dessutom att äktenskapet ingåtts innan förmänslåtaren fyllt 65 år. Med gemensamt barn avses också ett gemensamt adoptivbarn. Barnets ålder vid förmänslåtarens död saknar betydelse. Någon rätt till efterlevandepension uppkommer inte på grund av vårdnad om makens barn eller fosterbarn.

Enligt paragrafens 1 mom. 2 punkt är en förutsättning för barnlösa makars efterlevandepension att den efterlevande maken vid förmänslåtarens död fyllt 50 år och att äktenskapet varat minst fem år. Vidare förutsätts att äktenskapet har ingåtts innan den efterlevande maken fyllt 50 år och förmänslåtaren 65 år.

Eftersom den nedre åldersgränsen för att en barnlös make skall få efterlevandepension

föreslås bli höjd från 40 till 50 år, är det i det skede lagen träder i kraft ändamålsenligt att åldersgränsen bibehålls vid 40 år för änkor som är födda före den 1 juli 1950. Eftersom änklingar enligt den nuvarande lagen inte har någon möjlighet att få efterlevandepension är det inte nödvändigt att denna lindring i fråga om åldersgränsen i ikraftträdelseskedet utsträcks till dem.

Det är inte motiverat att betala inkomst-avhängig efterlevandepension i det fall att den efterlevande maken får folkpension eller frontmannapension. Det är emellertid motiverat att under de första sex månaderna efter makens död betala begynnelsepension, till den del den skulle vara större än dessa pensioner.

22 §. I paragrafen stadgas om de fall då det inte uppkommer någon rätt till familjepension. Rätt till efterlevandepension på grund av vårdnad om barn uppkommer inte om barnet före förmänslåtarens död har givits som adoptivbarn eller om den efterlevande maken har adopterat förmänslåtarens barn efter att förmänslåtaren avlidit. Någon ny rätt till efterlevandepension uppkommer inte om den efterlevande maken redan åtnjuter efterlevandepension.

23 §. Enligt paragrafen skall den som genom brott uppsåtligen har orsakat förmänslåtarens död inte ha rätt till familjepension.

24 §. I paragrafen stadgas om tidpunkten när rätten till pension uppkommer. Om ett barn föds efter förmänslåtarens död har den efterlevande maken rätt till begynnelsepension räknat från förmänslåtarens dödsdag.

25 §. Åldersgränsen för den allmänna familjepensionens barnpension höjs till myndighetsåldern, dvs. 18 år. Pension som beviljats på grund av skolgång upphör emellertid först när barnet fyller 21 år eller om det därförinnan avslutar sina studier.

Rätten till barnpension upphör också i det fall att barnet ges som adoptivbarn till en person utom familjen. Om adoptionen sker inom familjen upphör barnpensionen inte. Ett barn som får pension efter sin egen förälder bibehåller således sin pensionsrätt också i det fall att det adopteras av sin styvfar eller styvmor.

Rätten till barnpension upphör om barnet beviljas invaliditetspension enligt folkpensionslagen eller i det fall att vårdnaden om ett barn som åtnjuter pension övertas av barnets egna föräldrar.

26 §. I paragrafen stadgas när rätten till efterlevandepension upphör. Efterlevandepensionen upphör om förmånstagaren ingår ett nytt äktenskap. Om den efterlevande maken vid ingåendet av det nya äktenskapet fyllt 50 år upphör efterlevandepensionen dock inte.

Enligt paragrafens 2 mom. kan den efterlevande maken inte samtidigt få fortsättningspension och folkpension.

En barnlös make bibehåller sin familjepensionsrätt i fem år, vilket innebär att om det nya äktenskapet därförinnan upplöses får den efterlevande maken på ansökan åter rätt till efterlevandepension på grund av sitt tidigare äktenskap.

27 §. Enligt paragrafen skall i det fall att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap före fyllda 50 år betalas en engångsersättning som motsvarar efterlevandepensionens bas- och tilläggsdelar för tre år, i stället för såsom närvarande för ett år. En förutsättning för sådan engångsbetalning är emellertid att efterlevandepension har betalats i minst ett års tid. Engångsbetalningen räknas på den månadspension som den efterlevande maken senast varit berättigad till. I engångsbetalningen ingår inte bostadsbidrag. Om det nya äktenskapet upplöses och efterlevandepension åter börjar betalas på grund av det tidigare äktenskapet, skall engångsbetalningen dras av från efterlevandepensionen under högst nio år.

Efter en och samma förmånslåtare utgår endast en engångsbetalning.

28 §. Den fulla barnpensionen höjs till underhållsstödets maximibelopp, dvs. 500 mk i månaden. Pensionen består av ett grundbelopp av samma storlek som den nuvarande barnpensionen, dvs. 214 mk, samt av ett kompletteringsbelopp som utgörs av skillnaden mellan underhållsstödet och barnpensionen. Kompletteringsbeloppet minskar de övriga familjepensioner som betalas till barnet efter samma förmånslåtare så att 50 % av dem beaktas till den del de överstiger den lagstadgade inkomstgränsen. Barnpensionen är skattepliktig inkomst.

Minimipensionsskyddet för barn som saknar båda föräldrarna består av barnpension efter vardera föräldern.

I barnpension till barn som fyllt 18 år betalas under utbildningstid endast grundbeloppet. Till barn som saknar båda föräldrarna betalas grundbeloppet dubbelt.

29 §. Om den efterlevande maken har vårdnaden om ett barn som inte fyllt 18 år, kommer efterlevandepensionen att bestå av en basdel och en tilläggsdel samt av bostadsbidrag. Med barn avses den efterlevande makens och förmånslåtarens gemensamma barn samt den efterlevande makens eller den andra makens barn som bott i samma hushåll som förmånslåtaren.

Om den efterlevande maken inte har vårdnaden om ett minderårigt barn består efterlevandepensionen av en tilläggsdel och bostadsbidrag.

30 §. Den efterlevande makens tilläggsdel är alltså inkomststavnhängig. Den påverkas således i princip av alla de inkomster som den efterlevande maken får, med undantag av vissa förmåner av social karaktär. Eftersom efterlevandepensionen blir skattepliktig inkomst kommer den inkomststavnhängighet som hänför sig till arbetsinkomsterna att lindras så att endast 60 % av den efterlevande makens arbetsinkomster beaktas såsom inkomst som minskar efterlevandepensionen. I övrigt bestäms tilläggsdelen på samma sätt som för efterlevande makar vilkas make har avlidit före lagens ikraftträdande.

Tilläggsdelen skall i enlighet med 16-18 §§ justeras i enlighet med de förändringar som skett i den efterlevande makens inkomster.

31 §. Eftersom barnpensionens kompletteringsbelopp är pensionsavhängigt och således påverkas av de övriga pensionsinkomster som barnet får, stadgas i paragrafen hur förändringar i dessa paragrafer påverkar kompletteringsbeloppet. Barnpensionen skall alltid justeras när de övriga pensionerna har undergått någon annan förändring än en indexjustering.

4 kap. Särskilda stadganden

32 §. I paragrafen stadgas när pensionsrätten uppkommer och hur långt från ansöknings-tiden retroaktiviteten sträcker sig.

33 §. I paragrafen ingår samma stadganden som för närvarande om utbildningsstöd till den efterlevande maken. Stadgandet är oförändrat, utom i det avseendet att lån inte längre kan beviljas som utbildningsstöd. Lånemöjligheten enligt lagen om studiestöd (28/72) kvarstår.

34 §. Paragrafen stämmer överens med gällande 16 d § och ger socialförsäkringskommis-sionen en möjlighet att ta ställning till vilka

inkomster som skall påverka efterlevandepensionen.

35 §. Enligt paragrafens 1 mom. kan pension till ett barn som inte fyllt 18 år betalas till vårdnadshavaren, om barnets förmyndare inte omhänderhar vårdnaden om barnet. Barnpensionen kan enligt 2 mom. betalas också till socialnämnden eller med socialnämndens samtycke till någon annan person. Barnpensionen kan enligt 3 mom. betalas också till barnet självt, om barnet fyllt 15 år, antingen med förmyndarens samtycke eller av särskilda skäl utan sådant. Den föreslagna åldersgränsen 15 år motsvarar den som stadgas i 16 § 3 mom. lagen om förvaltningsförfarande (598/82).

36 §. Enligt paragrafen skall familjepensionskostnaderna liksom hittills betalas av statens medel.

37 §. I paragrafen har strukits hänvisningen till sista meningen i 42 b § 1 mom. folkpensionslagen. Hänvisningen har blivit oriktig på grund av en lagändring. Också den obehövliga hänvisningen till lagen om bostadsbidrag för pensionstagare har strukits, eftersom i lagen görs de ändringar som föranleds av familjepensionslagen.

38 §. I paragrafen tas in stadgandet i den nuvarande 18 § 3 mom., enligt vilket banker och andra penninginrättningar är skyldiga att lämna uppgifter om inkomster som påverkar efterlevandepensionen.

39 §. I paragrafen ingår samma bemyndigande att utfärda förordning som i den gällande familjepensionslagens 19 §.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1990. Höjningen av åldersgränsen från 16 till 18 år föreslås gälla också barn som förlorat båda föräldrarna före den 1 juli 1990 och som fyller 16 år medan lagen är i kraft. Om utbetalningen av barnpensionen fortsätts på denna grund skall till den efterlevande maken som försörjer barnet betalas pension för samma tid, dvs. till dess att barnet fyller 18 år. Efter det att barnet fyllt 18 år har den efterlevande maken rätt till pension som ensamstående efterlevande, om den efterlevande maken fyllt 40 år när barnet fyller 18 år.

Lagens stadganden om barn tillämpas på adoptivbarn också i de fall då en domstol har gett sitt samtycke till adoptionen före den 1 januari 1980. Om barnet när lagen träder i kraft får pension efter den ena föräldern och förlorar också den andra föräldern den 1

januari 1991 eller senare, skall till barnet betalas pension efter båda föräldrarna i enlighet med de nya stadgandena.

2.6. Folkpensionslagen

23 §. I paragrafen stadgas om boendetiden för personer som flyttat till Finland från utlandet. Paragrafen måste ändras eftersom den inte beaktar att begravningsbidrag betalas också i det fall att den avlidne inte fyllt 16 år. Av lagtekniska orsaker är det skäl att stadga särskilt om begravningsbidrag respektive boendetiden.

33 §. Paragrafen har ändrats så att begravningsbidrag kan betalas också efter ett barn som inte fyllt 16 vid sin död. Till paragrafen fogas också ett stadgande om att begravningsbidrag kan beviljas utan officiell dödsattest om det är sannolikt att en person har avlidit.

2.7. Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

1 §. Enligt paragrafens 1 mom. skall bostadsbidrag som betalas utöver efterlevandepension bestämmas enligt denna lag. Som efterlevandepension kan även betalas enbart bostadsbidrag. Enbart bostadsbidrag kan betalas också innan lagändringen träder i kraft, med stöd av 15 a § 1 mom. familjepensionslagen.

5 §. Enligt paragrafen skall både på en gift efterlevandepensionstagares och dennas makes bostadsbidrag tillämpas bostadsbidragsstadgandena för makar. Efter ändringen kommer makar som åtnjuter folkpension, efterlevandepension eller frontmannapension att beviljas ett gemensamt bostadsbidrag. När den på bostadsbidraget inverkan årsinkomsten fastställs skall båda makarnas inkomster beaktas. De stadganden som gäller makar skall enligt 14 § 1 mom. tillämpas också när den som åtnjuter efterlevandepension lever i ett samboförhållande.

6 §. Paragrafens 1 mom. har ändrats så att efterlevandepensionens tilläggsdel skall hänföras till den på bostadsbidraget inverkan årsinkomsten, på samma sätt som folkpensionens tilläggsdel. Till paragrafens 2 mom. fogas ett stadgande enligt vilket såsom årsinkomst inte räknas basdel och utbildningsstöd enligt familjepensionslagen.

8 §. Till 1 mom. fogas som en grund för justering av bostadsbidrag att maken beviljas efterlevandepension enligt familjepensionslagen och att sådan indras samt att det skett en förändring i efterlevandepensionstagarens familjeförhållanden.

11 §. Till paragrafens 2 mom. fogas ett stadgande om att kostnaderna för efterlevandepensionens bostadsbidrag skall betalas till folkpensionsanstalten av statsmedel.

Ikraftträdelsestadgande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1990. Om en efterlevande make som lever i ett samboförhållande har beviljats bostadsbidrag innan lagändringen trätt i kraft, skall bostadsbidraget justeras i överensstämmelse med det bostadsbidrag som betalas till makar, i samband med följande justering av bostadsbidraget.

3. Närmare stadganden och bestämmelser

På grund av totalrevideringen av familjepensionssystemet skall förordningen om pension för arbetstagare (183/62) och familjepensions-

förordningen (449/69) ändras så att de motsvarar de föreslagna lagändringarna.

4. Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1990. De nya lagrummen föreslås gälla endast dödsfall som inträffat därefter samt förmåner som beviljas på basis av dem. Höjningen av åldersgränsen för den allmänna familjepensionens barnpension till 18 år och likaså den efterlevande makens rätt att efter fyllda 50 år ingå ett nytt äktenskap utan att gå miste om sin efterlevandepension föreslås emellertid gälla också dödsfall som inträffat före den nämnda dagen. Stadgandet om den nedre åldersgränsen för barnlösa efterlevande makar skall tillämpas så att efterlevande makar som är födda före den 1 juli 1950 skall få rätt till efterlevandepension redan när de har fyllt 40 år.

Med stöd av vad som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 § 5 och 6 mom., 4 a §, 4 b § 2—4 mom., 7 a §, 8 § 5 mom., 8 a § 2 mom. och 8 b § 1 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder 4 § 5 och 6 mom., 4 a §, 4 b § 2—4 mom. och 8 b § 1 mom. i lag av den 16 december 1966 (639/66), 7 a § ändrad genom sistnämnda lag samt genom lagar av den 20 september 1974 och den 26 juli 1985 (749/74 och 666/85), 8 § 5 mom. i lag av den 5 februari 1982 (109/82) och 8 a § 2 mom. i lag av den 12 juli 1985 (592/85), samt fogas till lagen nya 8 c — 8 f §§ som följer:

4 §

Efter att en arbetstagare har avlidit betalas till förmånstagarna familjepension, om arbetstagaren vid sin död var berättigad till ålders- eller invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag eller om han uppbar sådan pension. Förmånstagare efter en sådan förmånsåtare är

1) en efterlevande make med vilken förmånsåtaren hade ingått äktenskap innan han fyllt 65 år.

2) förmånsåtarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånsåtarens död bodde i samma hushåll som förmånsåtaren och den efterlevande maken, och

4) en tidigare make till förmånsåtaren, till vilken förmånsåtaren vid sin död på basis av ett laga kraft vunnet domstolsbeslut eller ett avtal som fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag; härvid gäller angående den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och efterlevande makars rätt till familjepension.

För förhindrande av arbetsförmåga eller för förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan kan en arbetstagare ges rehabilitering, utbildning och stöd för näringsverksamhet. Efter att en arbetstagare har dött kan den efterlevande maken beviljas lån för utbildning och såsom stöd för näringsverksamhet. Lånet får på de villkor som social- och hälsovårdsministeriet fastställer beaktas som täckning för en försäkringsfond och för pensionsansvar utan krav på sådan säkerhet som förutsätts i lagstiftningen om pensionsanstalterna. Under

samma förutsättningar får lånet utan hinder av 19 a § indrivnas ur låntagarens familjepension.

4 a §

En efterlevande make har rätt till familjepension i form av efterlevandepension

1) om den efterlevande maken har eller har haft ett gemensamt barn med förmånsåtaren, eller

2) om den efterlevande maken vid förmånsåtarens död hade fyllt 50 år eller hade uppburit invaliditetspension enligt folkpensionslagen (347/56) i minst tre års tid och om äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och hade varat i minst fem år.

Om en änka är född före den 1 juli 1950 är en förutsättning för erhållande av efterlevandepension i stället för den ålder av 50 år som nämns i 1 mom. en minimiålder 40 år. Vad som stadgas i detta moment gäller inte en tidigare make till förmånsåtaren.

Ett barn har rätt till familjepension i form av barnpension om det inte har fyllt 18 år vid förmånsåtarens död. Rätt till barnpension kan dock inte uppkomma efter fler än två förmånsåtare samtidigt.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 1 mom. 1 punkten, om ett däri avsett barn har givits som adoptivbarn före förmånsåtarens död eller om ett däri avsett barn är förmånsåtarens barn som den efterlevande maken har adopterat efter förmånsåtarens död. Om den efterlevande maken på basis av ett tidigare äktenskap har rätt att få familjepension som motsvarar pension enligt de lagar, som nämns i 8 § 4 mom., pensionsstadgor eller pensionsreglementen, har

han eller hon inte rätt till någon ny familjepension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligt har orsakat förmåns-låtarens död.

4 b §

Rätten att få efterlevandepension upphör då den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap innan han eller hon har fyllt 50 år. Om det nya äktenskapet upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension på basis av detta äktenskap, börjar den indragna efterlevandepensionen på ansökan på nytt utbetalas. Vad som stadgas i föregående mening gäller inte en tidigare make till förmånslåtaren.

Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år eller om barnet ges som adoptivbarn till någon annan än den efterlevande maken eller dennes make.

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 2 mom. har upphört erläggs som engångsbetalning ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre års tid hade varit. Grund för engångsbetalningen är den månadspension som senast har utbetalts. Om en indragen efterlevandepension börjar betalas på nytt enligt 2 mom., dras den erlagda engångsbetalningen av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid respektive tidpunkt dras av under högst nio års tid. Efter en och samma förmånslåtare endast en gång.

7 a §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Fick förmåns-låtaren inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om han eller hon på dödsdagen hade blivit arbetsoförmögen till den grad att det hade berättigat till full invalidpension, om förmånstagaren inte visar annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte förhöjningar enligt i 7 c § eller avdrag enligt 8 §.

Efterlevandepensionens belopp är, om något annat inte följer av 5 mom. eller 8 § eller 8 c—8 f §§,

6/12 av förmånslåtarens pension, om

förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,

3/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, om något annat inte följer av 8 §,

4/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är ett,

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är fyra eller större.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna högst 2/12 av förmånslåtarens pension, förutsatt att efterlevande- och barnpensionerna tillsammans inte överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. Tillägget fördelas jämnt mellan de ovan nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så, att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. är lika stor som det belopp som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas på de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras, justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen på förmånstagarna från ingången av månaden efter förändringen.

8 §

Om det sammanlagda beloppet av en familjepension som betalas enligt minimivillkoren i denna lag, någon annan familjepension som motsvarar de grundpensioner som avses i 4 mom. eller en familjepension eller fortlöpande ersättning som motsvarar sådan annan pension eller fortlöpande ersättning som avses i 1 mom., i de fall då pensionerna eller ersättningarna har beviljats förmånstagarna med anledning av samma förmånslåtares död, överstiger samordningsgränsen, skall från den pension som betalas enligt denna lag dras av ett belopp som utgör en lika stor del av det överskjutande beloppet som den familjepension som betalas enligt i denna lag stadgade minimivillkor utgör av alla de familjepensioner vilka motsvarar de grundpensioner som avses i 4 mom. Härvid beaktas dock inte för viss tid beviljade förhöjningar som ingår i en pension eller i en fortlöpande ersättning. Samordningsgränsen är 60 procent av den i enlighet med 2 och 3 mom. uträknade samordningsgrunden för den pension som tillkommer förmånslåtaren och som ligger till grund för familjepensionen, minskat för varje barn med grundbeloppet av den barnpension som enligt familjepensionslagen betalas samt, om också en efterlevande make är en sådan förmånstagare som avses i denna lag, med beloppet av basdelen av den efterlevandepension som betalas enligt familjepensionslagen. Som avdrag beaktas dock inte mer än 30 procent av samordningsgrunden. Då en tidigare make till förmånslåtaren uppbär pension i stället för en efterlevande make, avdras beloppet av basdelen av den efterlevandepension som betalas enligt familjepensionslagen inte vid samordningen. Om beloppet av den familjepension som har räknats ut enligt 7 a § på basis av antalet förmånstagare är mindre än förmånslåtarens pension, sänks de ovan nämnda procentsatserna i motsvarande grad. Den samordnade familjepensionen fördelas på förmånstagarna enligt de tal som nämns i 7 a §.

8 a §

Beviljas en ålders- eller invalidpensionstagare sådan pension, livränta eller fortlöpande ersättning som nämns i 8 § 1 mom., förrättas samordning enligt 8 § 1 mom. på nytt. På

grund av samordningen minskas pensionen dock endast så mycket att det sammanlagda beloppet av de förmåner som avses i det nämnda momentet förblir minst lika stort som det vore, om inte rätt till pension, livränta eller fortlöpande ersättning som avses i första meningen av detta moment hade förelegat. Det samma gäller samordning enligt 8 § 5 mom., om den som får familjepension beviljas sådan pension eller fortlöpande ersättning som nämns i första meningen av nämnda moment. Likaså förrättas i 8 § 1 mom. avsedd samordning på nytt, då en invalidpension som betalas som delpension ändras till arbetslöshetspension eller då pensionen justeras i enlighet med 5 b § eller 7 c §. Ytterligare förrättas i 8 § 5 mom. avsedd samordning på nytt, då en efterlevande make eller ett barn upphör att vara förmånstagare. På ansökan förrättas samordning enligt 8 § på nytt, om beloppet av en sådan dagpenning, annan pension, livränta eller fortlöpande ersättning som har inverkat på samordningen har förändrats väsentligt. Samordning kan förrättas på nytt sedan en förmån som avses i 8 § 9 mom. har kommit till pensionsanstaltens kännedom.

8 b §

Invalidpension skall förvägras eller minskas, om arbetstagaren uppsåtligt har förorsakat sin arbetsförmåga. Utbetalningen av pensionen kan inställas, om pensionstagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som har föreskrivits och bekostas av pensionsanstalten, med undantag av undersöknings- eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga, eller om arbetstagaren utan giltig orsak har undandragit sig rehabilitering eller utbildning.

8 c §

När en efterlevandepension fastställs beaktas de pensioner som den efterlevande maken i enlighet med de lagar som nämns i 8 § 4 mom., pensionsstadgor och pensionsreglementen uppbär på basis av förvärvsarbete samt andra därmed jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande (*pensionsjämkning*). Vid pensionsjämkningen kan också förmåner som betalas från främmande stater och som motsvarar nämnda pensioner beaktas. En pension enligt denna lag beaktas vid pensionsjämkning till ett belopp som motsvarar

minimivillkoren och en delpension, som en efterlevande make uppbär, till ett belopp som motsvarar full invalidpension.

Om barn som är berättigade till barnpension efter förmånslätarens död bodde i samma hushåll som denne och den efterlevande maken, förrätas ingen pensionsjämkning förrän det yngsta av barnen fyller 18 år.

Om den efterlevande maken inte får pension som nämns i 1 mom., anses som hans eller hennes på förvärvsarbete grundade pension den pension som den efterlevande maken hade beviljats om han eller hon den dag då förmånslätarens avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit arbetsförmoden till den grad att det hade berättigat till full invalidpension. Vid fastställande av pensionen tillämpas dock inte stadgandena i 6 § 3 mom. om de dagar som skall lämnas obeaktade då den däri nämnda tiden om 360 dagar beräknas.

8 d §

Vid pensionsjämkningen minskas den efterlevandepension som har fastställts enligt 7 a och 8 §§, om den efterlevande makens i 8 c § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete överstiger pensionsjämkningsgrunden. Pensionsjämkningsgrunden är 255 mark per månad, om förmånslätarens enligt 7 a § 1 mom. beräknade pension och pension enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom., pensionsstadgor eller pensionsreglementen eller andra med dem jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämkningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensioner, om detta belopp överstiger 127,50 men inte 255 mark. I övriga fall är pensionsjämkningsgrunden 127,50 mark. Om pensionsjämkning första gången för rättas före år 2004, uppgår pensionsjämkningsgrunden år 1990 till 348 mark i stället för nämnda 255 mark från förstnämnda belopp dras av 6,64 mark varje påföljande år.

Avdraget på grund av pensionsjämkningen är 50 procent av skillnaden mellan den efterlevande makens i 8 c § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete och pensionsjämkningsgrunden. Är den efterlevande maken berättigad till också annan familjepension än sådan som avses i denna lag och som motsvarar pension enligt de lagar, som nämns i 8 § 4

mom., pensionsstadgor eller pensionsreglementen avdras från efterlevandepensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av det ovan nämnda avdraget som efterlevandepensionen enligt denna lag utgör av alla de ovan nämnda familjepensionerna.

Har avdrag på grund av dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), fortlöpande ersättning enligt trafikförsäkringslagen (279/59) för en skada på personen själv eller livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) gjorts från den i 8 c § nämnda pension som den efterlevande maken uppbär, lämnas detta avdrag obeaktat vid pensionsjämkningen.

8 e §

Är den efterlevande maken inte berättigad till pension på grund av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet eller uppbär den efterlevande maken invalidpension som delpension, beaktas vid pensionsjämkningen på ansökan av den efterlevande maken i stället för pensionerna hans eller hennes genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delpensionen. En förutsättning för detta är dock att de nämnda förvärvsinkomsterna och förmånerna samt delpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst en fjärdedel mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 8 c §. Likaså kan efterlevandepensionens belopp justeras på ansökan, om den efterlevande makens förhållanden förändras inom fem år efter förmånslätarens död på ett sådant sätt att de ovan nämnda förutsättningarna uppfylls. Den genomsnittliga inkomsten beräknas då för de sex månader som föregick ansökan, och förändringen anses ha skett vid ingången av denna retroaktiva period. Den på detta sätt justerade efterlevandepensionen utbetalas retroaktivt för de nämnda sex månaderna.

Efterlevandepension som har fastställts enligt 1 mom. betalas i två års tid. Därefter fastställs efterlevandepensionen på ansökan på nytt enligt denna paragraf för två år åt gången, om det fortfarande finns förutsättningar för detta.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

8 f §

Utöver vad som stadgas i 8 e § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas sådan pension som nämns i 8 c § 1 mom. i någon annan form än deltids-pension eller om efterlevandepensionens be-
lopp ändras på grund av en ny samordning enligt 8 a § 2 mom. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensions-
jämkning förrättades första gången.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Denna lag tillämpas om förmånslåtaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. Familjepension som betalas efter en förmånslåtare som har avlidit innan lagen trätt i kraft dras inte in trots att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år. Vad som i 8 a § 2 mom. stadgas om samordningen gäller också de barnpensioner som har börjat betalas innan denna lag trätt i kraft.

Vad som i denna lag stadgas om barn tillämpas på adoptivbarn också i sådana fall då en domstol har gett sitt samtycke till adoptionen före den 1 januari 1980. Dessa adoptivbarn är inte berättigade till barnpension efter sina biologiska föräldrar. Som barn anses också ett barn som har ställning som erkänt barn och

likaså ett barn till vilket förmånslåtaren vid sin död hade förbundit sig eller var för pliktad att betala underhållsbidrag enligt lagen om barn utom äktenskap (173/22).

Har en arbetsgivare innan denna lag trätt i kraft för sina arbetstagare ordnat ett familjepensionskydd enligt vilket pensionens belopp överstiger en pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare, kan, utan hinder av vad som stadgas på något annat ställe i lag, villkoren för den försäkring som avser detta eller pensionskassans eller pensionsstiftelsens stadgar ändras så att de motsvarar principerna för denna lags stadganden om familjepension. Härvid får de medel som frigörs från det tidigare pensionssystemet i enlighet med social- och hälsovårdsministeriets anvisningar användas för finansiering av ett sådant pensionskydd som avses i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

De markbelopp om vilka stadgas i 8 d § motsvarar det löneindex som har fastställts för år 1966.

Barntillägget enligt 7 c § i lagen om pension för arbetstagare bestäms enligt de stadganden som gällde innan denna lag trädde i kraft.

2.

Lag

om ändring av 4 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut ändras 4 § 4 mom. lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, sådant detta lagrum lyder i lag av den 16 december 1966 (640/66), som följer:

4 §

Sedan en arbetstagare har avlidit betalas till förmånstagarna familjepension, om arbetstagen vid sin död var berättigad till ålders- eller invalidpension eller om han fick sådan pension. Förmånstagare efter en sådan förmånslåtare är, med de begränsningar om vilka stadgas i 4 a § lagen om pension för arbetstagare,

1) en efterlevande make med vilken förmånslåtaren hade ingått äktenskap innan han fyllt 65 år,

2) förmånslåtarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånslåtarens död bodde i samma

hushåll som förmånslåtaren och den efterlevande maken, och

4) en tidigare make till förmånslåtaren, till vilken förmånslåtaren vid sin död på basis av ett laga kraft vunnet domstolsbeslut eller ett avtal som hade fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag; härvid gäller angående den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och efterlevande makars rätt till familjepension.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Denna lag tillämpas om förmänslåtaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. Familjepension som betalas efter en förmänslåtare som har avlidit innan lagen trätt i kraft dras inte in trots att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år. Vad som enligt 1 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden stadgas om den samordning som avses i 8 a § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare gäller också de barnpensioner som har börjat betalas innan denna lag trätt i kraft.

Vad som i denna lag stadgas om barn tillämpas på adoptivbarn också i sådana fall då en domstol har gett sitt samtycke till adoptionen före den 1 januari 1980. Dessa adoptivbarn är inte berättigade till barnpension efter sina biologiska föräldrar. Som barn anses också ett barn som har ställning som erkänt barn och likaså ett barn till vilket förmänslåtaren vid sin död hade förbundit sig eller var förpliktad att betala underhållsbidrag enligt lagen om barn utom äktenskap (173/22).

3.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagen beslut ändras 15 a, 15 b, 16 a, 27 och 28 a §§ lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56),

dessalagrum sådana de lyder, 15 a, 15 b, och 28 a §§ i lag av den 11 december 1970 (768/79), 16 a § i lag av den 23 juni 1975 (493/75) och 27 § i lag av den 4 mars 1983 (236/83), som följer:

15 a §

Sedan en arbetstagare har avlidit betalas till förmänslagarna familjepension, om arbetstagaren vid sin död var berättigad till ålderdomspension enligt 14 § eller invaliditetspension enligt 15 § eller om han fick sådan pension. Förmänslagare efter en sådan förmänslåtare är

1) en efterlevande make med vilken förmänslåtaren hade ingått äktenskap innan han fyllt 65 år,

2) förmänslåtarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmänslåtarens död bodde i samma hushåll som förmänslåtaren och den efterlevande maken, och

4) en tidigare make till förmänslåtaren, till vilken förmänslåtaren vid sin död på basis av ett laga kraft vunnet domstolsbeslut eller ett avtal som hade fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag; härvid gäller angående den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och efterlevande makars rätt till familjepension.

15 b §

En efterlevande make har rätt till familjepension i form av efterlevandepension

1) om en efterlevande make har eller har haft ett gemensamt barn med förmänslåtaren, eller

2) om den efterlevande maken vid förmänslåtarens död hade fyllt 50 år eller hade uppburet invaliditetspension enligt folkpensionslagen (347/56) i minst tre års tid och om äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och varat i minst fem år.

Om en änka är född före den 1 juli 1955, är en förutsättning för erhållande av efterlevandepension i stället för den ålder av 50 år som nämns i 1 mom. en minimiålder av 35 år. Vad som stadgas i detta moment gäller inte en tidigare make till förmänslåtaren.

Ett barn har rätt till familjepension i form av barnpension om det inte har fyllt 18 år vid förmänslåtarens död. Rätt till barnpension kan dock inte uppkomma efter fler än två förmänslåtare samtidigt.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 1 mom. 1 punkten, om ett däri avsett barn har givits som adoptivbarn före förmänslåtarens död eller om ett däri avsett barn är förmänslåtarens barn som den efterlevande maken har adopterat efter förmänslåtarens död. Har den efterlevande maken på basis av ett tidigare äktenskap rätt att få familjepension som motsvarar pension

enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsstadgor eller pensionsreglementen, har han eller hon inte rätt till ny familjepension.

16 a §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderdomspension eller fulla invaliditetspension enligt denna lag som förmånslåtare fick vid sin död. Fick förmånslåtare inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om han eller hon på dödsdagen hade blivit arbetsoförmögen till den grad att det hade berättigat till full invaliditetspension, om förmånstagarens inte visar annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte tillägg enligt 15 d § eller avdrag enligt 27 §.

Efterlevandepensionens belopp är, om något annat inte följer av 5 mom. eller 27 §,

6/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,

3/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, om något annat inte följer av 27 §,

4/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är ett,

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är fyra eller större.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna 2/12 av förmånslåtarens pension, förutsatt att efterlevande- och barnpensionerna tillsammans inte överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. Tillägget fördelas jämnt mellan de ovan nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtare fastställs så, att dess andel av den efterlevandepension som har räk-

nats ut enligt 2 mom. är lika stor som det belopp som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtare har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas på de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras, justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen på förmånstagarna från ingången av månaden efter förändringen.

27 §

När en pension som avses i denna lag samordnas eller jämkas med någon annan pension eller pensionsprestation som pensionstagaren får, iakttas på motsvarande sätt vad som stadgas i 8, 8 a och 8 c—8 f §§ lagen om pension för arbetstagare.

28 a §

Rätten att få efterlevandepension upphör då den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap innan han eller hon har fyllt 50 år. Om det nya äktenskapet upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension på basis av detta äktenskap, börjar den indragna efterlevandepensionen på ansökan på nytt utbetalas. Vad som stadgas i föregående mening gäller inte en tidigare make till förmånslåtare.

Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år eller om barnet ges som adoptivbarn till någon annan än den efterlevande maken eller dennes make.

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 2 mom. har upphört erlaggs som engångsbetalning ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre års tid hade varit. Grund för engångsbetalningen är den månadspension som senast har utbetalts. Om en indragen efterlevandepension börjar betalas på nytt enligt 2 mom., dras den erlagda engångsbetalningen av från pensionen så att den tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid respektive tidpunkt dras av under högst nio års tid. Efter en och samma förmånslåtare erlaggs engångsbetalning endast en gång.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Denna lag tillämpas om förmånslåtaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. Familjepension som betalas efter en förmånslåtare som har avlidit innan lagen trätt i kraft dras inte in om den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år.

Vad som i denna lag stadgas om barn tillämpas på adoptivbarn också i sådana fall då en domstol har gett sitt samtycke till adoptionen före den 1 januari 1980. Dessa adoptiv-

barn är inte berättigade till barnpension efter sina biologiska föräldrar. Som barn anses också ett barn som har ställning som erkänt barn och likaså ett barn till vilket förmånslåtaren vid sin död hade förbundit sig eller var förpliktad att betala underhållsbidrag enligt lagen om barn utom äktenskap (173/22).

Barntillägget enligt 15 d § i lagen om sjömanspensioner fastställs i enlighet med de stadganden som gällde innan denna lag trädde i kraft.

4.

Lag

om ändring av lagen om statens familjepensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2—7 §§, 8 § 1 mom. samt 16 och 19 §§ lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/68),

av dessa lagrum 5—7 §§ sådana de lyder i lag av den 21 augusti 1987 (714/87), 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 4 juli 1969 (440/69) och 19 § sådan den lyder i lag av den 4 juni 1982 (415/82), samt

fogas till lagen nya 7 a—7 c §§ som följer:

2 §

En förutsättning för att familjepension skall kunna betalas är att en person som nämns i 1 §, förmånslåtaren, var berättigad till eller fick pension enligt lagen om statens pensioner (280/66). Förmånstagare efter en sådan förmånslåtare är

1) en efterlevande make med vilken förmånslåtaren hade ingått äktenskap innan han fyllt 65 år,

2) förmånslåtarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtaren och den efterlevande maken, och

4) en tidigare make till förmånslåtaren, till vilken förmånslåtaren vid sin död på basis av ett laga kraft vunnet domstolsbeslut eller ett avtal som hade fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag; härvid gäller angående den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och efterlevande makars rätt till familjepension.

3 §

En efterlevande make har rätt till familjepension i form av efterlevandepension

1) om den efterlevande maken har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtaren, eller

2) om den efterlevande maken vid förmånslåtarens död hade fyllt 50 år eller hade uppburit invaliditetspension enligt folkpensionslagen (347/56) i minst tre års tid och om äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och varat i minst fem år.

Om en efterlevande make är född före den 1 januari 1950, är en förutsättning för erhållande av efterlevandepension i stället för den ålder av 50 år som nämns i 1 mom. en minimiålder av 40 år. Vad som stadgas i detta moment gäller inte en tidigare make till förmånslåtaren.

Ett barn har rätt till familjepension i form av barnpension om det inte har fyllt 18 år vid förmånslåtarens död. Rätt till barnpension kan dock inte uppkomma efter fler än två förmånslåtare samtidigt.

4 §

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 3 § 1 mom. 1 punkten om ett däri avsett barn har givits som adoptivbarn före förmånslåtarens död eller om ett däri avsett barn är förmånslåtarens barn som den efterlevande maken har adopterat efter förmånslåtarens död. Har den efterlevande

maken på basis av ett tidigare äktenskap rätt att få familjepension som motsvarar pension enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61), pensionsstadgor eller pensionsreglementen, har han eller hon inte rätt till ny familjepension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligen har orsakat förmåns-låtarens död.

5 §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt lagen om statens pensioner som förmåns-låtaren fick vid sin död. Fick förmåns-låtaren inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om han eller hon på dödsda-gen hade blivit arbetsoförmögen till den grad att det hade berättigat till full invalidpension, om förmånstagaren inte visar annat. När fam- iljepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte avdrag som beror på samordning av förmåns-låtarens pension.

Efterlevandepensionens belopp är, om annat inte följer av 5 mom. eller 6, 7 och 7 a—7 c §§

6/12 av förmåns-låtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,

5/12 av förmåns-låtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,

3/12 av förmåns-låtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt

2/12 av förmåns-låtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpension-erna är, om något annat inte följer av 6 §

4/12 av förmåns-låtarens pension, om bar- nens antal är ett,

7/12 av förmåns-låtarens pension, om bar- nens antal är två,

9/12 av förmåns-låtarens pension, om bar- nens antal är tre, samt

10/12 av förmåns-låtarens pension, om bar- nens antal är fyra eller fler.

Det sammanlagda beloppet av barnpension-erna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sam- manlagda beloppet av barnpensionerna högst 2/12 av förmåns-låtarens pension, förutsatt att efterlevande- och barnpensionerna tillsammans

inte överstiger beloppet av förmåns-låtarens pension. Tillägget fördelas jämnt mellan de ovan nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmåns-låtaren fastställs så, att dess andel av den efterlevandepension som har räk- nats ut enligt 2 mom. är lika stor som det belopp som 60 procent av det underhållsbidrag som förmåns-låtaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmåns-låtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda be- loppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepension- en. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas på de tidi- gare makarna i samma förhållande som under- hållsbidragen.

6 §

När familjepensionen beviljas skall vid sam- ordningen av den med andra familjepensioner och ersättningar som betalas till förmånstagar- na efter en och samma förmåns-låtare i till- lämpliga delar iakttas 8 § lagen om pension för arbetstagare.

När familjepension beviljas efter en sådan förmåns-låtare som hade rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 eller 3 mom. lagen om statens pensioner är samordningsgränsen dock 66 procent av samordningsgrunden. Från sam- ordningsgränsen avdras för varje barn som är förmånstagare det grundbelopp av barnpen- sionen som enligt familjepensionslagen (38/69) utbetalas samt, om också en efterlevande make är förmånstagare enligt denna lag, beloppet av basdelen av den efterlevandepension som beta- las enligt familjepensionslagen. Som avdrag beaktas dock inte mer än 33 procent av sam- ordningsgrunden. Då en tidigare make till förmåns-låtaren får familjepension i stället för en efterlevande make, avdras vid samord- ningen inte beloppet av basdelen av den efterle- vandepension som betalas enligt familjepen- sionslagen.

Om beloppet av den familjepension som beräknats enligt 5 § på basis av antalet förmånstagare är mindre än förmåns-låtarens pension, sänks de i 2 mom. nämnda procent- satserna i motsvarande grad. Den samordnade familjepensionen fördelas på förmånstagarna enligt de tal som nämns i 5 §.

7 §

När en efterlevandepension fastställs beaktas de pensioner som den efterlevande maken i enlighet med de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsstadgor och pensionsreglementen, uppbär på basis av förvärvsarbete samt andra därmed jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande (*pensionsjämkning*). Vid pensionsjämkningen kan också förmåner som betalas från främmande stater och som motsvarar nämnda förmåner beaktas. Pension enligt lagen om pension för arbetstagare beaktas vid pensionsjämkning till ett belopp som motsvarar minimivillkoren och en delpension, som en efterlevande make uppbär, till ett belopp som motsvarar full invalidpension.

Om barn som är berättigade till barnpension efter förmånslåtarens vid tidpunkten för förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som denne och den efterlevande maken, förrättas ingen pensionsjämkning förrän det yngsta av barnen fyller 18 år.

Om den efterlevande maken inte får pension som nämns i 1 mom., anses som hans eller hennes på förvärvsarbete grundade pension den pension som den efterlevande maken hade beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtarens avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit arbetsoförmögen till den grad att det hade berättigat till full invalidpension. Vid fastställande av pensionen tillämpas dock inte stadgandena i 5 § 2 mom. lagen om statens pensioner om de dagar som skall lämnas obeaktade då den däri nämnda tiden om 360 dagar beräknas.

7 a §

Vid pensionsjämkningen minskas den efterlevandepension som har fastställts enligt 5 och 6 §§, om den efterlevande makens i 7 § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete överstiger pensionsjämkningsgrunden. Pensionsjämkningsgrunden är 255 mark per månad, om förmånslåtarens enligt 5 § 1 mom. beräknade pension och pension enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsstadgor eller pensionsreglementen eller andra med dem jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämkningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de

nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 127,50 men inte 255 mark. I övriga fall är pensionsjämkningsgrunden 127,50 mark. Om pensionsjämkning första gången förrättas före år 2004, uppgår pensionsjämkningsgrunden år 1990 till 348 mark i stället för nämnda 255 mark från förstnämnda belopp dras av 6,64 mark varje påföljande år.

Avdraget på grund av pensionsjämkningen är 50 procent av skillnaden mellan den efterlevande makens i 7 § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete och pensionsjämkningsgrunden. Är den efterlevande maken berättigad till också annan familjepension än sådan som avses i denna lag och som motsvarar pension enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsstadgor eller pensionsreglementen, avdras från efterlevandepensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av det ovan nämnda avdraget som efterlevandepensionen enligt denna lag utgör av alla de ovan nämnda familjepensionerna.

Har avdrag på grund av dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), fortlöpande ersättning enligt trafikförsäkringslagen (279/59) för en skada på personen själv eller livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) gjorts från den i 7 § nämnda pension som den efterlevande maken uppbär, lämnas detta avdrag obeaktat vid pensionsjämkningen.

7 b §

Är den efterlevande maken inte berättigad till pension på grund av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet eller uppbär den efterlevande maken invalidpension som delpension, beaktas vid pensionsjämkningen på ansökan av den efterlevande maken i stället för pensionerna hans eller hennes genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delpensionen. En förutsättning för detta är dock att de nämnda förvärvsinkomsterna och förmånerna samt delpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst en fjärdedel mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 7 §. Likaså kan efterlevandepensionens belopp justeras på ansökan, om den efterlevande makens förhållanden förändras inom fem år efter förmånslåtarens död på ett sådant sätt att ovan nämnda förutsättningar uppfylls. Den genomsnittliga

inkomsten beräknas då för de sex månader som föregick ansökan, och förändringen anses ha skett vid ingången av denna retroaktiva period. Den på detta sätt justerade efterlevandepensionen utbetalas retroaktivt för de nämnda sex månaderna.

Efterlevandepension som har fastställts enligt 1 mom. betalas i två års tid. Därefter fastställs efterlevandepensionen på ansökan på nytt för två år åt gången, om det fortfarande finns förutsättningar för detta.

Finansministeriet kan meddela närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

7 c §

Utöver vad som stadgas i 7 b § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas sådan pension som nämns i 7 § 1 mom. i någon annan form än deltidspension eller om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av en ny samordning enligt 8 §. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

8 §

Familjepensionens belopp räknas ut på nytt om förmanstagaren, sedan familjepensionen har beräknats på det sätt som stadgas ovan, konstateras vara berättigad till familjepension eller någon annan ersättning som skall beaktas när pensionsbeloppet räknas ut. Likaså räknas familjepensionens belopp ut på nytt då en efterlevande make eller ett barn upphör att vara förmanstagare.

16 §

Rätten till familjepension upphör då den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap innan han eller hon har fyllt 50 år. Om det nya äktenskapet upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension på basis av detta äktenskap, börjar den indragna efterlevandepensionen på ansökan på nytt utbetalas. Vad som stadgas i föregående mening gäller inte en tidigare make till förmansslätaren.

Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år eller om det adopteras till någon annan än den efterlevande maken eller dennes make.

Till en efterlevande make vars rätt att få familjepension enligt 1 mom. har upphört

erläggs som engångsbetalning ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre års tid hade varit. Grund för engångsbetalningen är den månadspension som senast har utbetalts. Om en indragen efterlevandepension börjar betalas på nytt enligt 1 mom., dras den erlagda engångsbetalningen av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid respektive tidpunkt dras av under högst nio års tid. Efter en och samma förmansslätare erläggs engångsbetalning endast en gång.

19 §

Har en förmanstagare på grund av förmansslätarens död rätt att få familjepension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, fortlöpande ersättning enligt trafikförsäkringslagen eller försörjningspension enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst, kan en familjepension som betalas enligt denna lag, utan hinder av vad som stadgas i 6, 7 och 7 a—7 c §§, betalas till fullt belopp tills beloppet av familjepensionen enligt lagen om olycksfallsförsäkring, försörjningspensionen eller ersättningen slutligt har avgjorts. Förmanstagares rätt till nämnda familjepension, försörjningspension eller ersättning övergår på statskontoret till den del den motsvarar det belopp som på grund av ovan nämnda prestationer skall dras av från familjepension som betalas i enlighet med denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Denna lag tillämpas om förmansslätaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. Familjepension som betalas efter en förmansslätare som har avlidit innan lagen trätt i kraft dras inte in trots att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år. Vad som i 8 § 1 mom. stadgas om samordningen gäller också de barnpensioner som har börjat betalas innan denna lag trätt i kraft.

Pensionsjämkning enligt 7 och 7 a—7 c §§ denna lag förrättas också då familjepension fastställs på sådana grunder som avses i lagen om familjepension och begravningshjälp för statstjänstemän (696/56) efter en förmansslätare som har avlidit efter att denna lag trätt i kraft.

Vad som i denna lag stadgas om barn tillämpas på adoptivbarn också i sådana fall då en domstol har gett sitt samtycke till adoptionen före den 1 januari 1980. Dessa adoptivbarn är inte berättigade till barnpension efter sina

biologiska föräldrar. Som barn anses också ett barn som har ställning som erkänt barn och likaså ett barn till vilket förmänslåtaren vid sin död hade förbundit sig eller var förpliktad att betala underhållsbidrag enligt lagen om barn utom äktenskap (173/22).

Då familjepensionens belopp räknas ut beaktas inte barn tillägg enligt 10 a § lagen om statens pensioner, som har upphävts genom lagen den 14 januari 1982 angående ändring av lagen om statens pensioner (31/82).

Då familjepension beviljas efter en sådan förmänslåtare som nämns i 2 § lagen angående införande av lagen om statens familjepensioner (775/68), anses förmänslåtarens egen pension ha blivit beviljad med tillämpning av 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner.

Det markbelopp om vilket stadgas i 7 a § denna lag motsvarar det löneindextal som har fastställts för år 1966.

5.

Lag

om ändring av familjepensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i familjepensionslagen av den 17 januari 1969 (38/69) 13 a, 16 a—16 d och 17 a §§, dessa lagrum sådana de lyder, 13 a och 16 a—16 c §§ i lag av den 5 februari 1982 (105/82), 16 d § i lag av den 30 december 1982 (1085/82) samt 17 a § i lag av den 7 november 1969 (678/69),

ändras 6 § 1 mom., 13 § 1 mom. 1 punkten, 14 §, 15 a § 6 mom., 15 b § 7 mom. samt 16, 17, 18 och 19 §§ samt därutöver den svenska språkdräkten i 1 § 1 mom., 4 § 2 mom., 9 § och 15 a § 1 mom.,

av dessa lagrum 1 § 1 mom. och 4 § 2 mom. sådana de lyder i lag av den 23 december 1988 (1218/88), 9 § och 13 § 1 mom. 1 punkten sådana de lyder i lag av den 28 juli 1978, (589/78), 15 a § 1 och 6 mom. och 15 b § 7 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 5 februari 1982, 16 § sådan den lyder i lag av den 20 februari 1970 (134/70), 17 § sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 5 februari 1982 och 18 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och genom nämnda lag av den 23 december 1988, samt

fogas till 1 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 28 juli 1978 och den 23 december 1988, i stället för det 3 mom. som har upphävts genom sistnämnda lag ett nytt 3 mom., till lagen nya 20—39 §§, varvid den nuvarande 20 § blir 40 §, samt kapitellrubriker framför 1, 6, 19 och 32 §§, som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

I Finland bosatta personer beviljas familjepension i form av efterlevandepension och barnpension samt utbildningsstöd till den efterlevande maken i enlighet med denna lag.

Kan utredning om förmänslåtarens död inte företes men det är sannolikt att han eller hon har avlidit, kan familjepension beviljas för viss tid.

4 §

Stadgandet i 1 mom. om att förmänstagaren

skall ha varit bosatt i Finland i minst fem år tillämpas dock inte på barn, om den som har vårdnaden om barnet får efterlevandepension efter samma förmänslåtare.

2 kap.

Rätt till familjepension då förmänslåtaren har avlidit före den 1 juli 1990

6 §

Förmänstagare är förmänslåtarens barn och änka.

9 §

I efterlevandepension betalas, under de

förutsättningar som nämns i 9 a och 9 b §§, till en änka som inte har fyllt 65 år begynnelsepension under sex månader efter förmänslåtarens död och därefter fortsättningspension.

13 §

Änkas rätt till begynnelse- och fortsättningspension upphör:

1) om hon ingår ett nytt äktenskap innan hon har fyllt 50 år; eller

14 §

Till en änka vars rätt till pension upphör enligt 13 § 1 mom. 1 punkten utbetalas, om hon har fått efterlevandepension för en längre tid än ett år, i ett för allt de pensionsrater som hon hade varit berättigad att uppbära för en tid av ett år framåt. Vid beräkning av engångsbetalningens belopp beaktas de tilläggsdelar och bostadsbidrag som hör till pensionsraterna till den storlek som de uppgår till i efterlevandepensionens sista månadsrat.

15 a §

Till en änka utgående begynnelsepension och i 9 b § 1 punkten avsedd fortsättningspension består av en basdel, en tilläggsdel och ett bostadsbidrag. I annat fall består efterlevandepensionen av en tilläggsdel och ett bostadsbidrag.

Bostadsbidraget fastställs i enlighet med lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78). Angående utbetalning av bostadsbidrag gäller vad som sägs i 32 § 1 mom.

15 b §

Tilläggsdel beviljas inte om dess belopp är mindre än 20 mark per månad.

16 §

Har en pensionstagare bott sex månader utan avbrott i en kommun som hör till en annan kommungrupp än den kommun enligt vars dyrhetsgrupp pensionens tilläggsdel betalas, ändras tilläggsdelen från början av följande månad så att den överensstämmer med den kommungrupp till vilken den kommun hör som pensionstagaren då bor i.

17 §

Har de inkomster som inverkar på tilläggs-

delen stigit med minst 4 000 mark jämfört med den inkomst enligt vilken tilläggsdelen har fastställts, skall tilläggsdelens belopp rättas i motsvarande mån rättas eller tilläggsdelen dras in. Tilläggsdelens belopp rättas även på pensionstagarens ansökan, om de inkomster som påverkar tilläggsdelen har undergått en förändring som verkar höjande på tilläggsdelen. Har pensionsanstalten kännedom om förutsättningar för en höjning av tilläggsdelen, kan höjningen beviljas också utan ansökan.

Har vid fastställandet av tilläggsdelen beaktats en pension eller motsvarande fortlöpande prestation eller ersättning om vilken stadgas i någon annan lag eller förordning eller som grundar sig på en offentlig pensionsstadga, skall denna räknas som inkomst till sitt tidigare belopp när tilläggsdelen fastställs på nytt om inte grunderna för bestämmande av förmånen har förändrats. Härvid skall dock iaktas vad som följer av familjepensionernas indexbundenhet.

18 §

Pensionens tilläggsdel kan förvägras eller minskas för viss tid eller varaktigt om pensionstagaren

1) har skänkt bort egendom eller på något annat sätt försvagat sin ekonomiska ställning till den grad att det har inverkat på hans rätt att få pensionens tilläggsdel eller väsentligt har påverkat tilläggsdelens storlek och pensionstagaren har vetat eller bort veta att åtgärden kan inverka på tilläggsdelen, eller

2) i en ansökan eller anmälan som har gjorts för fastställande av tilläggsdel uppsåtligt har lämnat oriktiga uppgifter om de inkomster eller den förmögenhet som inverkar på tilläggsdelen och av denna orsak har uppburit tilläggsdel utan grund eller till ett för stort belopp.

Om det senare konstateras att ett laga kraft vunnet beslut genom vilket pensionens tilläggsdel med stöd av 1 mom. har förvägrats eller minskats är oskäligt för pensionstagaren, kan pensionsanstalten rätta beslutet.

3 kap.

Rätt till familjepension då förmänslåtaren har avlidit den 1 juli 1990 eller därefter

19 §

Förmånstagare är förmänslåtarens barn och efterlevande make.

Som förmänslåtarens barn anses också sådana barn som nämns i 7 § 1—3 punkten samt barn som vid förmänslåtarens död har bott i samma hushåll som förmänslåtaren och för vilkas underhåll förmänslåtaren har svarat.

En och samma person kan inte samtidigt vara förmanstagare efter två eller flera förmänslåtare. Ett föräldralöst barn har dock rätt till barnpension efter två förmänslåtare.

Med föräldralöst barn avses ett barn som saknar båda föräldrarna.

20 §

Ett barn har rätt till barnpension om det

- 1) inte har fyllt 18 år, eller
- 2) har fyllt 18 men inte 21 år och studerar på heltid eller deltar i yrkesutbildning.

Ett barn som får invaliditetspension enligt folkpensionslagen har inte rätt till barnpension.

21 §

Rätt till efterlevandepension har en efterlevande make som inte har fyllt 65 år

1) om den efterlevande maken har eller har haft ett gemensamt barn med förmänslåtaren och äktenskapet har ingåtts innan förmänslåtaren fyllt 65 år, eller

2) om den efterlevande maken vid förmänslåtarens död har fyllt 50 år och äktenskapet har ingåtts innan den efterlevande maken fyllt 50 år och förmänslåtaren 65 år och äktenskapet har varat i minst fem år.

Om en änka är född före den 1 juli 1950 är en förutsättning för erhållande av efterlevandepension i stället för den ålder av 50 år som nämns i 1 mom. en minimiålder av 40 år.

Efterlevandepensionen betalas som begynnelsepension under sex månader efter förmänslåtarens död och därefter som fortsättningspension.

En efterlevande make som får invaliditets- eller arbetslöshetspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen eller frontmannapension enligt lagen om frontmannapension (119/77) har inte rätt till efterlevandepension. Till en efterlevande make som får ovan nämnd pension betalas dock i begynnelsepension det belopp med vilket begynnelsepensionen skulle överstiga nämnda pension.

22 §

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 21 § 1 mom. 1 punkten,

om ett däri avsett barn har givits som adoptivbarn före förmänslåtarens död eller om ett däri avsett barn är förmänslåtarens barn som den efterlevande maken har adopterat efter förmänslåtarens död.

Uppbär den efterlevande maken efterlevandepension enligt denna lag på basis av ett tidigare äktenskap, har han eller hon inte rätt till någon ny familjepension.

23 §

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligt har orsakat förmänslåtarens död.

24 §

En förmanstagares rätt till familjepension uppkommer den dag då förmänslåtaren avlider. Om en efterlevande make eller ett barn vid förmänslåtarens död saknar rätt till pension, uppkommer rätten till pension då den efterlevande maken eller barnet uppfyller förutsättningarna för pension.

Om ett barn föds efter förmänslåtarens död, uppkommer den efterlevande makens rätt till pension enligt 21 § 1 mom. 1 punkten den dag då förmänslåtaren avlider.

25 §

Rätten till barnpension upphör från ingången av månaden efter den då

- 1) barnet fyller 18 år,
- 2) ett barn som avses i 20 § 1 mom. 2 punkten inte längre uppfyller förutsättningarna i nämnda punkt,
- 3) barnet adopteras till någon annan än den efterlevande maken eller dennes make
- 4) barnet beviljas invaliditetspension enligt folkpensionslagen, eller
- 5) då vårdnaden av ett barn som vid förmänslåtarens död har bott i samma hushåll som förmänslåtaren och för vars underhåll förmänslåtaren har svarat övertas av barnets egna föräldrar.

26 §

Rätten till begynnelse- och fortsättningspension upphör från ingången av månaden efter den då

- 1) den efterlevande maken fyller 65 år eller
- 2) den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap innan han eller hon har fyllt 50 år.

Rätten till fortsättningspension upphör om den efterlevande maken beviljas förtida ålder-

domspension enligt folkpensionslagen. Fortsättningspension betalas inte ut om den efterlevande maken samtidigt får invaliditets- eller arbetslöshetspension enligt folkpensionslagen.

Om ett sådant äktenskap som nämns i 1 mom. 2 punkten upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension enligt denna lag på basis av det upplösta äktenskapet, börjar den indragna efterlevandepensionen på ansökan på nytt utbetalas.

27 §

Till en efterlevande make vars rätt till pension upphör enligt 26 § 1 mom. 2 punkten och som har fått efterlevandepension för minst ett år erläggs som engångsbetalning beloppet av den efterlevandepension som han eller hon skulle ha haft rätt att få för de följande tre åren. Grunden för engångsbetalningen är den månadspension som den efterlevande maken senast hade rätt till. I engångsbetalningen ingår inte bostadsbidrag.

Om en indragen efterlevandepension börjar betalas på nytt enligt 26 § 3 mom., dras den erlagda engångsbetalningen av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid respektive tidpunkt dras av under högst nio års tid.

Efter en och samma förmånslätare erläggs engångsbetalning endast en gång.

28 §

Till barnpensionen hör alltid pensionens grundbelopp, som är 1 572 mark per år. Till pensionen till ett barn under 18 år hör dessutom ett kompletteringsbelopp, vars fulla belopp är 2 100 mark per år.

Då kompletteringsbeloppet beräknas skall familje- och försörjningspensioner som nämns i 26 § 1 mom. 1—4 punkten och 5 mom. folkpensionslagen och som barnet varaktigt uppbär efter en och samma förmånslätare beaktas så, att från det fulla kompletteringsbeloppet avdras 50 procent av den del av det sammanlagda beloppet av dessa förmåner som överstiger 1 460 mark per år.

Till ett föräldralöst barn betalas barnpension efter båda föräldrarna.

29 §

Begynnelsepensionen till en efterlevande make består av en basdel, en tilläggsdel och ett bostadsbidrag. Detsamma gäller en efterlevande makes fortsättningspension, då

1) den efterlevande maken har ett barn under 18 år tillsammans med förmånslätaren eller

2) tillsammans med den efterlevande maken i samma hushåll bor hans eller hennes eller förmånslätarens barn som är under 18 år och som har bott i hushållet redan vid förmånslätarens död.

I andra fall än de som nämns i 1 mom. består den efterlevande makens fortsättningspension av en tilläggsdel och ett bostadsbidrag.

Angående efterlevandepensionens basdel, tilläggsdel och bostadsbidrag gäller på motsvarande sätt vad som stadgas i 15 a § 2—6 mom.

30 §

Efterlevandepensionens tilläggsdel bestäms enligt 15 b, 15 d och 15 f §§. Av pensionstagarens arbetsinkomst beaktas dock endast 60 procent när årsinkomsten fastställs. Som arbetsinkomst anses löneinkomst samt den del av inkomst av rörelse och yrke eller av inkomst av gårdsbruk eller någon annan förvärvsverksamhet som skall anses som skälig ersättning för det arbete som har utförts i förvärvsverksamheten. Som arbetsinkomst betraktas också arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) samt dagpenning som betalas på basis av arbetsoförmåga eller därmed jämförbar ersättning för förlorad förvärvsinkomst, om ersättningen betalas för ett år eller en kortare tid än ett år.

Angående justering av tilläggsdelen gäller 16—18 §§.

31 §

Har i en pension som inverkar på barnpension skett någon annan förändring än en sådan som beror på indexbundenheten, skall pensionens belopp justeras.

4 kap.

Särskilda stadganden

32 §

Familjepension betalas från ingången av månaden efter den då pensionsrätten uppkom. Familjepension betalas, dock inte utan särskilda skäl för en längre tid än ett år innan pension söktes.

Har för samma tid för vilken en förmånstagare senare beviljas folkpension betalats familjepension, anses den sistnämnda som delbetalning av folkpensionen och dess tillägg.

33 §

Till den som får efterlevandepension enligt denna lag kan betalas utbildningsstöd. Av särskilda skäl kan utbildningsstöd betalas också efter att rätten till efterlevandepension har upphört. Utbildningsstödet ersätter kostnaderna utbildning till ett sådant yrke genom vilket den efterlevande maken bedöms kunna skaffa sig sin huvudsakliga utkomst.

Som utbildningskostnader anses kostnader för studier och studiemateriel samt av utbildningen förorsakade merkostnader för bostad, föda och nödvändiga arbetskläder samt nödvändiga resekostnader. Som utbildningskostnader kan också ersättas barnavårdskostnaderna under utbildningstiden.

Om den som får utbildningsstöd inte stude-
rar regelbundet eller om studierna inte visar sig vara framgångsrika, kan det beviljade utbildningsstödet dras in.

Närmare stadganden om beviljande av utbildningsstöd utfärdas genom förordning.

34 §

Socialförsäkringskommissionen skall, utöver vad som stadgas i 67 § folkpensionslagen, fastställa de inkomster som påverkar efterlevandepensionens tilläggsdel, med undantag av de förmåner som nämns i 26 § 1 mom. folkpensionslagen eller andra därmed jämförbara förmåner.

35 §

Omhänderhas vårdnaden om ett minderårigt barn inte av dess förmyndare, kan pensionen betalas till den som har vårdnaden om barnet. Innan pensionen betalas ut skall folkpensionsanstalten höra socialnämnden.

Barnpensionen kan betalas till socialnämnden, om det av särskilda skäl inte kan anses ändamålsenligt att pensionen betalas till den som är berättigad att lyfta den. Pensionen kan i sådana fall med socialnämndens samtycke också betalas till någon annan person.

Om barnet har fyllt 15 år kan pensionen med förmyndarens samtycke betalas till barnet självt. Pensionen kan betalas till barnet självt också utan förmyndarens samtycke, om det finns särskilda skäl för detta.

36 §

De kostnader som åsamkas folkpensionsanstalten av förmåner som beviljas enligt denna lag betalas av statens medel med iakttagande

på motsvarande sätt av vad som stadgas om betalning av statens andel av kostnaderna för folkpensionens tilläggsdel till folkpensionsanstalten. Staten betalar dock på förhand 90 procent av beloppet av de pensioner som har sänts för utbetalning.

De förvaltningskostnader som förorsakas av verksamheten enligt denna lag hänförs till folkpensionsanstaltens förvaltningskostnader.

37 §

Om inte något annat stadgas i denna lag, iakttas dessutom i tillämpliga delar 35, 37—39, 39 b—42, 42 b—43, 44—46, 69—73, 74—75, 79—83 och 84—88 a §§ folkpensionslagen. Barnpension får dock utan hinder av kravet enligt 41 § folkpensionslagen på tio års boende i Finland betalas till ett barn vars vårdnadshavare får efterlevandepension efter samma förmånslätare.

Den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut får söka ändring däri hos försäkringsdomstolen också i de fall som avses i 18 § 1 mom.

Angående bindande av pensioner som betalas enligt denna lag vid levnadskostnaderna gäller på motsvarande sätt lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnadskostnaderna (348/56).

38 §

Banker och andra penninginrättningar är skyldiga att på begäran lämna pensionsanstalten, socialförsäkringskommissionen, prövningsnämnden och försäkringsdomstolen de uppgifter som behövs för utredning av rätt till efterlevandepension eller efterlevandepensionens storlek.

39 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Om förmånslätaren har avlidit innan denna lag trätt i kraft och barnet fyller 16 år efter att lagen trätt i kraft har barnet med avvikelse från 12 § 1 mom. 1 punkten rätt att få barnpension tills det fyller 18 år. Till en änka som försörjer ett sådant barn betalas med avvikelse från 13 § 2 mom. för motsvarande tid sådan fortsättningspension som betalas med stöd av 9 b § 1 punkten. Därefter har änkan med

avvikelse från 9 b § 3 punkten rätt till fortsättningspension, om hon har fyllt 40 år vid den tidpunkt då barnet fyller 18 år.

Om ett fader- eller moderlöst barn får pension då denna lag träder i kraft och även den andra av dess föräldrar avlider, ändras barnpensionen till pension för föräldralös enligt 28 §.

Om en änka får pension när denna lag träder i kraft, tillämpas 15 b § 7 mom. då familjepensionen i övrigt justeras efter att lagen trätt i kraft.

Vad som i denna lag stadgas om barn, tillämpas på adoptivbarn också när en domstol har gett sitt samtycke till adoption före den 1 januari 1980. Dessa adoptivbarn har inte rätt till barnpension efter sina biologiska föräldrar.

De markbelopp om vilka stadgas i denna lag motsvarar det poängtal för det officiella levnadskostnadsindexet enligt vilket storleken av de folkpensioner som utbetalades i mars 1981 har beräknats.

6.

Lag om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 23 § och 33 § 1 och 4 mom. folkpensionslagen av den 8 juni 1956,

dessa lagrum sådana de lyder, 23 § i lag av den 23 december 1988 (1217/88) och 33 § 1 mom. i lag av den 5 februari 1982 (103/82) och 4 mom. i lag av den 30 december 1965 (705/65), samt fogas till 33 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 30 december 1965 och den 5 februari 1982, ett nytt 6 mom. som följer:

23 §

En försäkrad som inte är finsk medborgare har rätt till pension enligt denna lag, om han har varit bosatt i Finland minst fem år i följd omedelbart innan pensionen börjar utges.

Begravningsbidrag enligt denna lag betalas efter en utländsk medborgare som har varit bosatt i Finland endast om han har varit bosatt i Finland minst fem år i följd omedelbart före sin död.

Begravningsbidrag skall inom ett år från den försäkrades dödsdag sökas på det sätt om vilket stadgas i förordning för att inte rätten till bidraget skall gå förlorad. Förvaltaren av dödsboet är berättigad att för dödsboets räkning söka och lyfta begravningsbidraget.

Begravningsbidrag kan beviljas om det är sannolikt att en person har avlidit, trots att utredning om hans död inte kan företas.

33 §

Avlider en i Finland bosatt person som inte får pension enligt denna lag, betalas efter honom begravningsbidrag. Begravningsbidragets belopp är 2 221 mark. Bidraget betalas till den efterlevande maken. Om personen i fråga inte var gift eller om han och hans make levde åtskilda på grund av söndring i äktenskapet, betalas begravningsbidraget till dödsboet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Det markbelopp om vilket stadgas i 33 § 1 mom. denna lag motsvarar det poängtal för det officiella levnadskostnadsindexet enligt vilket storleken av de folkpensioner som utbetalades i mars 1981 har beräknats.

7.

Lag**om ändring av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78) 1 § 1 mom., 5 §, 6 § 1 mom., 8 § 1 mom. 2 punkten och 11 § 2 mom.,

av dessa lagrum 5 § sådan den lyder i lag av den 7 januari 1982 (21/82), 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 5 februari 1982 (112/82) samt 8 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag av den 26 juli 1985 (671/85), samt

fogas till 6 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom lagar av den 18 januari 1985, den 25 juli 1986 och den 5 februari 1988 (56/85, 590/86 och 127/88), en ny 3 a punkt som följer:

1 §

För sänkning av boendekostnaderna för mottagare av folkpension, frontmannapension och efterlevandepension enligt familjepensionslagen (38/69) betalas som tillägg till pensionen bostadsbidrag i enlighet med denna lag. Som efterlevandepension kan också betalas endast bostadsbidrag.

med sina årsbelopp vid den tidpunkt från vilken bostadsbidraget beviljas eller justeras. Från en frontmannapensionstagares eller, om han är gift, från pensionstagarens och hans makes årsinkomst dras av 6 190 mark.

Som årsinkomst räknas likväl inte

3 a) basdel och utbildningsstöd enligt familjepensionslagen,

5 §

Har den ena maken beviljats folkpension och den andra frontmannapension eller efterlevandepension eller har båda makarna beviljats frontmannapension eller efterlevandepension eller den ena frontmannapension och den andra efterlevandepension, gäller beträffande bostadsbidraget i tillämpliga delar vad som stadgas i 3 § 4 mom.

8 §

Bostadsbidrag justeras:

2) då bidragstagarens make beviljas folkpension, frontmannapension eller efterlevandepension enligt familjepensionslagen eller den dras in, då bidragstagarens make som får förtida ålderdomspension fyller 65 år eller då familjeförhållandena annars förändras, eller

6 §

Med årsinkomst avses den verkliga inkomst som pensionstagaren eller, om han är gift, makarna enligt skälig uppskattning kan förutsättas fortgående årligen åtnjuta, ökad med åtta procent av det belopp varmed värdet av pensionstagarens förmögenhet överstiger 36 000 mark eller, om han är gift, varmed värdet av makarnas förmögenhet överstiger 57 600 mark. Den tilläggsdel som ingår i folkpensionen och i efterlevandepensionen samt frontmannapensionen fogas till årsinkomsten

11 §

Kostnaderna för bostadsbidrag till frontmannapension eller efterlevandepension betalas av statsmedel med iakttagande av vad som stadgas om ersättning av kostnaderna för dessa pensioner.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.
Bostadsbidrag som betalas då denna lag
träder i kraft ändras så att det överensstämmer
med denna lag när bostadsbidraget justeras
enligt 8 §.

De markbelopp om vilka stadgas i denna lag
motsvarar det poängtal för det offentliga lev-
nadskostnadsindexet enligt vilket storleken av
de folkpensioner som utbetalades i mars 1981
har beräknats.

Helsingfors den 6 oktober 1989

Republikens President

Social- och hälsovårdsminister

1.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 § 5 och 6 mom., 4 a §, 4 b § 2—4 mom., 7 a §, 8 § 5 mom., 8 a § 2 mom. och 8 b § 1 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder 4 § 5 och 6 mom., 4 a §, 4 b § 2—4 mom. och 8 b § 1 mom. i lag av den 16 december 1966 (639/66), 7 a § ändrad genom sistnämnda lag samt genom lagar av den 20 september 1974 och den 26 juli 1985 (749/74 och 666/85), 8 § 5 mom. i lag av den 5 februari 1982 (109/82) och 8 a § 2 mom. i lag av den 12 juli 1985 (592/85), samt

fogas till lagen nya 8 c — 8 f §§ som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

Ägde arbetstagare vid sin död rätt till ålders- eller invalidpension enligt i denna lag stadgade minimivillkor eller åtnjöt han nämnda pension, äga efter sådan förmånslåtare *manlig* förmånslåtares änka, vars äktenskap hade ingåtts innan förmånslåtaren fyllt 65 år, samt förmånslåtaren barn och sådant barn till nämnda änka, vars utkomst förmånslåtaren och änkan gemensamt dragit försorg om, *med i 4 a § stadgade begränsningar* såsom förmånstagare rätt att erhålla familjepension. Med barn avses härvid även adoptivbarn samt barn utom äktenskap, som förmånslåtaren lagligen erkant eller beträffande vilket förmånslåtaren försörjningsskyldighet fastställts genom avtal eller domstols beslut.

För förhindrande av invaliditet eller för förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan må arbetstagare givas medicinalvård, utbildning och arbetsvård samt efter manlig arbetstgares död hans änka beviljas lån för utbildning och arbetsvård. Lån, som beviljats i enlighet med vad ovan sagts, må på av socialministeriet

Efter att en arbetstagare har avlidit betalas till förmånstagarna familjepension, om arbetstgaren vid sin död var berättigad till ålders- eller invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag eller om han uppbar sådan pension. Förmånstagare efter en sådan förmånslåtare är

1) *en efterlevande make med vilken förmånslåtaren hade ingått äktenskap innan han fyllt 65 år,*

2) *förmånslåtaren barn,*

3) *sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånslåtaren död bodde i samma hushåll som förmånslåtaren och den efterlevande maken, och*

4) *en tidigare make till förmånslåtaren, till vilken förmånslåtaren vid sin död på basis av ett laga kraft vunnet domstolsbeslut eller ett avtal som fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag; härvid gäller angående den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och efterlevande makars rätt till familjepension.*

För förhindrande av *arbetsoförmåga* eller för förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan *kan en arbetstagare ges rehabilitering, utbildning och stöd för näringsverksamhet. Efter att en arbetstagare har dött kan den efterlevande maken beviljas lån för utbildning och såsom stöd för näringsverksamhet. Lånet*

Gällande lydelse

fastställda villkor beaktas som täckning för försäkringsfond och pensionsansvar utan att därtill fordras säkerhet, som förutsättes i lagstiftningen rörande pensionsanstalterna. Under enahanda förutsättningar må lånet utan hinder av vad i 19 a § stadgas återindrivas från låntagarens familjepension.

4 a §

Änka betraktas som förmånstagare, om förmånslåtaren efterlämnat till familjepension berättigat barn, som är antingen änkans eget barn eller sådant annat barn, vars utkomst förmånslåtaren och änkan gemensamt dragit försorg om, eller om änkan vid förmånslåtarens död fyllt 40 år och äktenskapet fortgått minst tre år.

Barn betraktas som förmånstagare, därest det vid förmånslåtarens död icke fyllt 18 år. Likaså betraktas som förmånstagare barn, som vid förmånslåtarens död fyllt 18, men icke 21 år och som är på i 4 § 3 mom. avsett sätt långvarigt arbetsoförmöget, ifall arbetsförmågan inträtt, innan barnet fyllde 18 år.

Såsom förmånstagare betraktas likväl icke barn, som adopterats av tredje person, ej heller person, som genom brottslig handling uppsätligen förorsakat förmånslåtarens död.

Föreslagen lydelse

får på de villkor som social- och hälsovårdsministeriet fastställer beaktas som täckning för en försäkringsfond och för pensionsansvar utan krav på sådan säkerhet som förutsätts i lagstiftningen om pensionsanstalterna. Under samma förutsättningar får lånet utan hinder av 19 a § indrivnas ur låntagarens familjepension.

4 a §

En efterlevande make har rätt till familjepension i form av efterlevandepension

1) om den efterlevande maken har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtaren, eller

2) om den efterlevande maken vid förmånslåtarens död hade fyllt 50 år eller hade uppburit invaliditetspension enligt folkpensionslagen (347/56) i minst tre års tid och om äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och hade varat i minst fem år.

Om en änka är född före den 1 juli 1950 är en förutsättning för erhållande av efterlevandepension i stället för den ålder av 50 år som nämns i 1 mom. en minimiålder 40 år. Vad som stadgas i detta moment gäller inte en tidigare make till förmånslåtaren.

Ett barn har rätt till familjepension i form av barnpension om det inte har fyllt 18 år vid förmånslåtarens död. Rätt till barnpension kan dock inte uppkomma efter fler än två förmåns-låtare samtidigt.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 1 mom. 1 punkten, om ett däri avsett barn har givits som adoptivbarn före förmånslåtarens död eller om ett däri avsett barn är förmånslåtarens barn som den efterlevande maken har adopterat efter förmånslåtarens död. Om den efterlevande maken på basis av ett tidigare äktenskap har rätt att få familjepension som motsvarar pension enligt de lagar, som nämns i 8 § 4 mom., pensionsstadgor eller pensionsreglementen, har han eller hon inte rätt till någon ny familjepension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsätligen har orsakat förmåns-låtarens död.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 b §

Rätten att erhålla familjepension upphör för änkas del, då hon ingått nytt äktenskap, och för barns del, då det fyllt 18 år eller, då pension beviljats barn, som vid förmänslåtarens död fyllt 18 år, då barnet återfått sin arbetsförmåga. Likaså upphör barns rätt att erhålla familjepension, då det adopterats av tredje person.

Åt änka, vars rätt att erhålla pension enligt 2 mom. upphör, erlægges i ett för allt ett belopp, som är lika stort som familjepensionen för två års tid hade varit, om hon ensam varit förmånstagare.

Är barn, då det fyller 18 år, på i 4 § 3 mom. avsett sätt långvarigt arbetsoförmögenhet, fortsättes på särskild ansökan utbetalningen av pensionen utan hinder, av vad i 2 mom. är stadgat om pensionens upphörande, då barnet uppnår sagda ålder, så länge arbetsoförmågan fortgår utan avbrott.

7 a §

Om förmånstagarna är minst tre, är familjepensionen lika stor som den ålderspension eller fulla invalidpension enligt i denna lag stadgade minimivillkor vilken förmänslåtaren vid sin död erhöll eller, om han då inte åtnjöt nämnda pension, vilken skulle ha beviljats honom, såvida han vid tidpunkten för sin död hade varit berättigad till full invalidpension. Vid uträkning av pensionens belopp beaktas likväl inte den förhöjning av förmänslåtarens pension som avses i 7 c §, ej heller eventuellt avdrag från förmänslåtarens pension i enlighet

Rätten att få efterlevandepension upphör då den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap innan han eller hon har fyllt 50 år. Om det nya äktenskapet upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension på basis av detta äktenskap, börjar den indragna efterlevandepensionen på ansökan på nytt utbetalas. Vad som stadgas i föregående mening gäller inte en tidigare make till förmänslåtaren.

Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år eller om barnet ges som adoptivbarn till någon annan än den efterlevande maken eller dennes make.

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 2 mom. har upphört erläggs som engångsbetalning ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre års tid hade varit. Grund för engångsbetalningen är den månadspension som senast har utbetalts. Om en indragen efterlevandepension börjar betalas på nytt enligt 2 mom., dras den erlagda engångsbetalningen av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid respektive tidpunkt dras av under högst nio års tid. Efter en och samma förmänslåtare endast en gång.

7 a §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag som förmänslåtaren fick vid sin död. Fick förmänslåtaren inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om han eller hon på dödsdagen hade blivit arbetsoförmögen till den grad att det hade berättigat till full invalidpension, om förmånstagaren inte visar annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte förhöjningar enligt i 7 c § eller avdrag enligt 8 §.

Gällande lydelse

med 8 §. Om förmånstagarna är två, utbetalas tre fjärdedelar av ovan nämnda familjepension och, om det endast finns en förmånstagare, hälften av denna pension.

Familjepensionen fördelas mellan förmånstagarna sålunda, att änka erhåller två och ettvarit barn en lika stor andel därav.

Föreslagen lydelse

Efterlevandepensionens belopp är, om något annat inte följer av 5 mom. eller 8 § eller 8 c—8 f §§,

6/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,

3/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, om något annat inte följer av 8 §,

4/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är ett,

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är fyra eller större.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna högst 2/12 av förmånslåtarens pension, förutsatt att efterlevande- och barnpensionerna tillsammans inte överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. Tillägget fördelas jämnt mellan de ovan nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så, att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. är lika stor som det belopp som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas på de tidi-

Gällande lydelse

Förändras antalet förmånstagare, justeras familjepensionens belopp och dess fördelning mellan förmånstagarna från början av den utbetalningsperiod, som följer efter förändringen.

Beviljas familjepension efter förmånslätare, som vid sin död icke erhöll pension, uträknas pensionen som om förmånslätaren på sin dödsdag skulle ha blivit arbetsoförmögen, därest förmånstagare icke annat utreder.

Föreslagen lydelse

gare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras, justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen på förmånstagarna från ingången av månaden efter förändringen.

8 §

Om det sammanlagda beloppet av familjepension som utgår enligt i denna lag stadgade minimivillkor, annan familjepension som motsvarar i 4 mom. nämnd grundpension, eller familjepension eller fortlöpande ersättning som motsvarar i 1 mom. nämnd annan pension eller fortgående ersättning, vilka beviljats förmånstagarna med anledning av samma förmånslätares död, överstiger samordningsgränsen, avdrages från den pension som betalas enligt denna lag ett belopp, som utgör en lika stor del av det överskjutande beloppet som den enligt i denna lag stadgade minimivillkor utgående familjepensionen utgör av alla de familjepensioner som motsvarar de i 4 mom. nämnda grundpensionerna. Härvid beaktas likväl inte för viss tid beviljad förhöjning som ingår i pension eller fortlöpande ersättning. Samordningsgränsen utgör 60 procent av den i enlighet med 2 och 3 mom. uträknade samordningsgrunden för den förmånslätaren tillkommande pension som ligger till grund för familjepensionen, minskat för varje barn, som inte fyllt 16 år och som är förmånstagare, med beloppet av den barnpension som enligt familjepensionslagen skall betalas till fader- eller moderlöst barn samt, om även änka är i denna lag avsedd förmånstagare, med beloppet av basdelen av den änkepension som betalas enligt familjepensionslagen. Såsom ovan avsett avdrag beaktas likväl inte mera än 30 procent av samordningsgrunden. Har familjepensionen på grund av förmånstagarnas antal minskas i enlighet med denna lag, sänks ovan anförda procenttal i samma proportion.

Om det sammanlagda beloppet av en familjepension som betalas enligt *minimivillkoren i denna lag*, någon annan familjepension som motsvarar *de grundpensioner som avses i 4 mom.* eller en familjepension eller fortlöpande ersättning som motsvarar *sådan annan pension eller fortlöpande ersättning som avses i 1 mom., i de fall då pensionerna eller ersättningarna* har beviljats förmånstagarna med anledning av samma förmånslätares död, överstiger samordningsgränsen, *skall* från den pension som betalas enligt denna lag *dras av* ett belopp som utgör en lika stor del av det överskjutande beloppet som den familjepension som betalas enligt i denna lag stadgade minimivillkor utgör av alla de familjepensioner vilka motsvarar *de grundpensioner som avses i 4 mom.* Härvid beaktas dock inte för viss tid *beviljade förhöjningar* som ingår i *en pension eller i en fortlöpande ersättning.* Samordningsgränsen är 60 procent av den i enlighet med 2 och 3 mom. uträknade samordningsgrunden för *den pension som tillkommer förmånslätaren* och som ligger till grund för familjepensionen, minskat för varje barn med *grundbeloppet* av den barnpension som enligt familjepensionslagen betalas samt, om *också en efterlevande make* är *en sådan förmånstagare som avses i denna lag*, med beloppet av basdelen av den *efterlevandepension* som betalas enligt familjepensionslagen. Som avdrag beaktas dock inte *mer än 30 procent* av samordningsgrunden. *Då en tidigare make till förmånslätaren uppbär pension i stället för en efterlevande make, avdras beloppet av basdelen av den efterlevandepension som betalas enligt familje-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

pensionslagen inte vid samordningen. Om beloppet av den familjepension som har räknats ut enligt 7 a § på basis av antalet förmånstagare är mindre än förmånslåtarens pension, sänks de ovan nämnda procentsatserna i motsvarande grad. Den samordnade familjepensionen fördelas på förmånstagarna enligt de tal som nämns i 7 a §.

8 a §

Beviljas ålders- eller invalidpensionstagare i 8 § 1 mom. nämnd pension, livränta eller fortlöpande ersättning, förrättas i 8 § 1 mom. nämnd samordning på nytt. På grund av samordningen minskas pensionen dock endast så mycket att det sammanlagda beloppet av de i nämnda moment avsedda förmånerna förblir minst lika stort som det vore, om inte rätt till pension, livränta eller fortlöpande ersättning som avses i första meningen av detta moment hade förelegat. Detsamma gäller i 8 § 5 mom. nämnd samordning, om den som åtnjuter familjepension beviljas i första meningen av nämnda moment åsyftad pension eller fortlöpande ersättning. Likaså förrättas i 8 § 1 mom. nämnd samordning på nytt, då invalidpension som betalas som delpension ändras till arbetslöshetspension eller då pensionen justeras i enlighet med 5 b eller 7 c §. Ytterligare förrättas, om pensionens belopp därigenom blir större, i 8 § 5 mom. nämnd samordning på nytt, då barn som är förmånstagare fyller 16 år eller då annan förmånstagare än barn som fyllt 16 år upphör att vara förmånstagare. På ansökan förrättas i 8 § nämnd samordning på nytt, även om beloppet av sådan dagpenning, annan pension, livränta eller fortlöpande ersättning som inverkat på samordningen väsentligen förändrats. Samordning kan förrättas på nytt sedan pensionsanstalt fått vetskap om förmån som avses i 8 § 9 mom.

8 b §

Invalidpension samt i 4 a och 4 b §§ avsedd familjepension åt arbetsoförnöget barn skola förvägras eller minskas, därest arbetstagare eller sagda barn uppsåtligen förorsakat sin invaliditet. Likaså må utbetalningen av pensionen inställas, därest pensionstagaren utan

Beviljas en ålders- eller invalidpensionstagare sådan pension, livränta eller fortlöpande ersättning som nämns i 8 § 1 mom., förrättas samordning enligt 8 § 1 mom. på nytt. På grund av samordningen minskas pensionen dock endast så mycket att det sammanlagda beloppet av de förmåner som avses i det nämnda momentet förblir minst lika stort som det vore, om inte rätt till pension, livränta eller fortlöpande ersättning som avses i första meningen av detta moment hade förelegat. Detsamma gäller samordning enligt 8 § 5 mom., om den som får familjepension beviljas sådan pension eller fortlöpande ersättning som nämns i första meningen av nämnda moment. Likaså förrättas i 8 § 1 mom. avsedd samordning på nytt, då en invalidpension som betalas som delpension ändras till arbetslöshetspension eller då pensionen justeras i enlighet med 5 b § eller 7 c §. Ytterligare förrättas i 8 § 5 mom. avsedd samordning på nytt, då en efterlevande make eller ett barn upphör att vara förmånstagare. På ansökan förrättas samordning enligt 8 § på nytt, om beloppet av en sådan dagpenning, annan pension, livränta eller fortlöpande ersättning som har inverkat på samordningen har förändrats väsentligt. Samordning kan förrättas på nytt sedan en förmån som avses i 8 § 9 mom. har kommit till pensionsanstaltens kännedom.

8 b §

Invalidpension skall förvägras eller minskas, om arbetstagaren uppsåtligen har förorsakat sin arbetsoförmåga. Utbetalningen av pensionen kan inställas, om pensionstagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som har föreskrivits och

Gällande lydelse

godtagbart skäl icke samtyckt till av pensionsanstalt påbjuden och bekostad undersökning eller vård, med undantag för undersöknings- eller vårdåtgärd, som bör anses livsfarlig, eller om han utan giltig orsak undandragit sig arbetsvård eller utbildning.

Föreslagen lydelse

bekostas av pensionsanstalten, med undantag av undersöknings- eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga, eller om arbetstagaren utan giltig orsak har undandragit sig rehabilitering eller utbildning.

8 c §

När en efterlevandepension fastställs beaktas de pensioner som den efterlevande maken i enlighet med de lagar som nämns i 8 § 4 mom., pensionsstadgor och pensionsreglementen uppstår på basis av förvärvsarbete samt andra därmed jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande (pensionsjämkning). Vid pensionsjämkningen kan också förmåner som betalas från främmande stater och som motsvarar nämnda pensioner beaktas. En pension enligt denna lag beaktas vid pensionsjämkning till ett belopp som motsvarar minimivillkoren och en del pension, som en efterlevande make uppstår, till ett belopp som motsvarar full invalidpension.

Om barn som är berättigade till barnpension efter förmånslåtarens vid tidpunkten för förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som denne och den efterlevande maken, förrättas ingen pensionsjämkning förrän det yngsta av barnen fyller 18 år.

Om den efterlevande maken inte får pension som nämns i 1 mom., anses som hans eller hennes på förvärvsarbete grundade pension den pension som den efterlevande maken hade beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtarens avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit arbetsoförmögen till den grad att det hade berättigat till full invalidpension. Vid fastställande av pensionen tillämpas dock inte stadgandena i 6 § 3 mom. om de dagar som skall lämnas obeaktade då den däri nämnda tiden om 360 dagar beräknas.

8 d §

Vid pensionsjämkningen minskas den efterlevandepension som har fastställts enligt 7 a och 8 §§, om den efterlevande makens i 8 c § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete överstiger pensionsjämkningsgrunden. Pensionsjämkningsgrunden är 255 mark per månad, om förmånslåtarens enligt

7 a § 1 mom. beräknade pension och pension enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom., pensionsstadgor eller pensionsreglementen eller andra med dem jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensioner, om detta belopp överstiger 127,50 men inte 255 mark. I övriga fall är pensionsjämningsgrunden 127,50 mark. Om pensionsjämkning första gången för rättas före år 2004, uppgår pensionsjämningsgrunden år 1990 till 348 mark i stället för nämnda 255 mark från förstnämnda belopp dras av 6,64 mark varje påföljande år.

Avdraget på grund av pensionsjämkningen är 50 procent av skillnaden mellan den efterlevande makens i 8 c § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete och pensionsjämningsgrunden. Är den efterlevande maken berättigad till också annan familjepension än sådan som avses i denna lag och som motsvarar pension enligt de lagar, som nämns i 8 § 4 mom., pensionsstadgor eller pensionsreglementen avdras från efterlevandepensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av det ovan nämnda avdraget som efterlevandepensionen enligt denna lag utgör av alla de ovan nämnda familjepensionerna.

Har avdrag på grund av dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), fortlöpande ersättning enligt trafikförsäkringslagen (279/59) för en skada på personen själv eller livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) gjorts från den i 8 c § nämnda pension som den efterlevande maken uppbär, lämnas detta avdrag obeaktat vid pensionsjämkningen.

8 e §

Är den efterlevande maken inte berättigad till pension på grund av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet eller uppbär den efterlevande maken invalidpension som delpension, beaktas vid pensionsjämkningen på ansökan av den efterlevande maken i stället för pensionerna hans eller hennes genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delpensionen. En förutsättning för detta är dock att de nämnda förvärvsinkomsterna och förmånerna samt delpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas,

Gällande lydelse

Förelagen lydelse

tillsammans är minst en fjärdedel mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 8 c §. Likaså kan efterlevandepensionens belopp justeras på ansökan, om den efterlevande makens förhållanden förändras inom fem år efter förmånslåtarens död på ett sådant sätt att de ovan nämnda förutsättningarna uppfylls. Den genomsnittliga inkomsten beräknas då för de sex månader som föregick ansökan, och förändringen anses ha skett vid ingången av denna retroaktiva period. Den på detta sätt justerade efterlevandepensionen utbetalas retroaktivt för de nämnda sex månaderna.

Efterlevandepension som har fastställts enligt 1 mom. betalas i två års tid. Därefter fastställs efterlevandepensionen på ansökan på nytt enligt denna paragraf för två år åt gången, om det fortfarande finns förutsättningar för detta.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

8 f §

Utöver vad som stadgas i 8 e § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas sådan pension som nämns i 8 c § 1 mom. i någon annan form än deltids-pension eller om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av en ny samordning enligt 8 a § 2 mom. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Denna lag tillämpas om förmånslåtaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. Familjepension som betalas efter en förmånslåtare som har avlidit innan lagen trätt i kraft dras inte in trots att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år. Vad som i 8 a § 2 mom. stadgas om samordningen gäller också de barnpensioner som har börjat betalas innan denna lag trätt i kraft.

Vad som i denna lag stadgas om barn tillämpas på adoptivbarn också i sådana fall då en domstol har gett sitt samtycke till adoptionen före den 1 januari 1980. Dessa adoptivbarn är inte berättigade till barnpension efter sina biologiska föräldrar. Som barn anses också ett barn som har ställning som erkänt barn och

Gällande lydelse

Förelagen lydelse

likaså ett barn till vilket förmänslåtaren vid sin död hade förbundit sig eller var för pliktad att betala underhållsbidrag enligt lagen om barn utom äktenskap (173/22).

Har en arbetsgivare innan denna lag trätt i kraft för sina arbetstagare ordnat ett familjepensionsskydd enligt vilket pensionens belopp överstiger en pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare, kan, utan hinder av vad som stadgas på något annat ställe i lag, villkoren för den försäkring som avser detta eller pensionskassans eller pensionsstiftelsens stadgar ändras så att de motsvarar principerna för denna lags stadganden om familjepension. Härvid får de medel som frigörs från det tidigare pensionssystemet i enlighet med social- och hälsovårdsministeriets anvisningar användas för finansiering av ett sådant pensionsskydd som avses i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

De markbelopp om vilka stadgas i 8 d § motsvarar det löneindextal som har fastställts för år 1966.

Barntillägget enligt 7 c § i lagen om pension för arbetstagare bestäms enligt de stadganden som gällde innan denna lag trädde i kraft.

2.

Lag

om ändring av 4 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut ändras 4 § 4 mom. lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, sådant detta lagrum lyder i lag av den 16 december 1966 (640/66), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Ägde arbetstagare vid sin död rätt till ålders- eller invalidpension eller erhöll han nämnda pension, äga efter sådan förmånslåtare hans änka, vars äktenskap hade ingåtts innan förmånslåtaren fyllt 65 år, samt förmånslåtarens barn och sådant barn till nämnda änka, vars utkomst förmånslåtaren och änkan gemensamt dragit försorg om, med i 4 a § lagen om pension för arbetstagare stadgade begränsningar, såsom förmånstagare rätt till familjepension.

Sedan en arbetstagare har avlidit betalas till förmånstagarna familjepension, om arbetstagaren vid sin död var berättigad till ålders- eller invalidpension eller om han fick sådan pension. Förmånstagare efter en sådan förmånslåtare är, med de begränsningar om vilka stadgas i 4 a § lagen om pension för arbetstagare,

1) en efterlevande make med vilken förmånslåtaren hade ingått äktenskap innan han fyllt 65 år,

2) förmånslåtarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtaren och den efterlevande maken, och

4) en tidigare make till förmånslåtaren, till vilken förmånslåtaren vid sin död på basis av ett laga kraft vunnet domstolsbeslut eller ett avtal som hade fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag; härvid gäller angående den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och efterlevande makars rätt till familjepension.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Denna lag tillämpas om förmånslåtaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. Familjepension som betalas efter en förmånslåtare som har avlidit innan lagen trätt i kraft dras inte in trots att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år. Vad som enligt 1 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden stadgas om den samordning som avses i 8 a § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare gäller också de barnpensioner som har börjat betalas innan denna lag trätt i kraft.

Vad som i denna lag stadgas om barn tillämpas på adoptivbarn också i sådana fall då en domstol har gett sitt samtycke till adoptio-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

nen före den 1 januari 1980. Dessa adoptivbarn är inte berättigade till barnpension efter sina biologiska föräldrar. Som barn anses också ett barn som har ställning som erkänt barn och likaså ett barn till vilket förmänslåtaren vid sin död hade förbundit sig eller var förpliktad att betala underhållsbidrag enligt lagen om barn utom äktenskap (173/22).

3.

Lag**om ändring av lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksdagen beslut ändras 15 a, 15 b, 16 a, 27 och 28 a §§ lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56),

dess lagrum sådana de lyder, 15 a, 15 b, och 28 a §§ i lag av den 11 december 1970 (768/79), 16 a § i lag av den 23 juni 1975 (493/75) och 27 § i lag av den 4 mars 1983 (236/83), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

15 a §

Har förmänslåtare avlidit medan han ägt rätt att erhålla ålderspension, som avses i 14 §, eller invaliditetspension, som avses i 15 §, utgives familjepension, med nedan stadgade undantag, till:

1) efterlevande make, vars äktenskap med förmänslåtaren ingåtts innan förmänslåtaren uppnått 65 års ålder, såvida

a) förmänslåtaren efterlämnat i denna paragraf avsett barn, om vars utkomst förmänslåtaren och den efterlevande maken gemensamt dragit försorg; eller

b) den efterlevande maken vid förmänslåtarens död uppnått 35 års ålder och äktenskapet fortgått minst tre år; eller

c) den efterlevande maken på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada är varaktigt oförmögen att draga försorg om sig genom arbete, som motsvarar hans krafter eller förmåga;

2) förmänslåtarens barn, som ej fyllt 18 år; samt

3) förmänslåtarens barn, som fyllt 18, men icke 21 år, om barnet till följd av sjukdom, lyte eller kroppsskada är oförmöget att utföra arbete, som med beaktande av dess ålder och yrkesskicklighet samt övriga omständigheter bör anses vara lämpligt för barnet och ägnat

15 a §

Sedan en arbetstagare har avlidit betalas till förmänslagarna familjepension, om arbetstagaren vid sin död var berättigad till ålderspension enligt 14 § eller invaliditetspension enligt 15 § eller om han fick sådan pension. Förmänslagare efter en sådan förmänslåtare är

1) en efterlevande make med vilken förmänslåtaren hade ingått äktenskap innan han fyllt 65 år,

2) förmänslåtarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmänslåtarens död bodde i samma hushåll som förmänslåtaren och den efterlevande maken, och

4) en tidigare make till förmänslåtaren, till vilken förmänslåtaren vid sin död på basis av

Gällande lydelse

att trygga en skälig utkomst, och om arbetsförmågan inträtt innan barnet uppnådde 18 års ålder samt arbetsförmågan, inberäknad den tid som förflutit från dess inträde, kan beräknas fortgå minst ett år.

Med barn avses i denna lag även förmånslåtars adoptivbarn samt sådant barn utom äktenskap, som förmånslåtare i laglig ordning erkänt eller beträffande vilket förmånslåtarens underhållsskyldighet blivit fastställd medelst behörigt avtal eller domstols utslag.

Vad ovan är stadgat om förmånslåtars barn skall äga motsvarande tillämpning på förmånslåtarens makes barn eller adoptivbarn, om vars utkomst förmånslåtaren och den efterlevande maken gemensamt dragit försorg.

Till änkning utbetalas familjepension endast, om hustrun på grund av mannens arbetsförmåga varit hans huvudsaktliga försörjare.

15 b §

Familjepension erlagges icke till barn, vilket givits som adoptivbarn.

Familjepension erlagges icke till den, som genom brottslig handling uppsåtligen orsakat förmånslåtarens död.

Föreslagen lydelse

ett laga kraft vunnet domstolsbeslut eller ett avtal som hade fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag; härvid gäller angående den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och efterlevande makars rätt till familjepension.

15 b §

En efterlevande make har rätt till familjepension i form av efterlevandepension

1) om den efterlevande maken har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtaren, eller

2) om den efterlevande maken vid förmånslåtarens död hade fyllt 50 år eller hade uppburit invaliditetspension enligt folkpensionslagen (347/56) i minst tre års tid och om äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och varat i minst fem år.

Om en änka är född före den 1 juli 1955, är en förutsättning för erhållande av efterlevandepension i stället för den ålder av 50 år som nämns i 1 mom. en minimiålder av 35 år. Vad som stadgas i detta moment gäller inte en tidigare make till förmånslåtaren.

Ett barn har rätt till familjepension i form av barnpension om det inte har fyllt 18 år vid förmånslåtarens död. Rätt till barnpension kan dock inte uppkomma efter fler än två förmånslåtare samtidigt.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 1 mom. I punkten, om ett däri avsett barn har givits som adoptivbarn före förmånslåtarens död eller om ett däri avsett barn är förmånslåtarens barn som den efterlevande maken har adopterat efter förmånslåtarens död. Har den efterlevande maken på basis av ett tidigare äktenskap rätt att få familjepension som motsvarar pension

Gällande lydelse

16 a §

Familjepension utgår, om förmånstagarna äro minst tre, med ett lika stort belopp som den i 16 § 1 mom. eller 22 a § avsedda ålderdoms- eller invaliditetspension, vilken förmånslåtare vid sin död uppbar eller hade varit berättigad att uppbära. Vid beräkning av pensionens belopp beaktas icke i 15 d § avsett tillägg till förmånslåtarens pension och icke heller eventuellt avdrag från förmånslåtarens pension i enlighet med 27 §. Äro förmånstagarna två, utbetalas tre fjärdedelar av förenämnda familjepension, och finnes endast en förmånstagare, utgår hälften av pensionen.

Familjepension fördelas mellan förmånstagarna så, att änka erhåller två och ettvarit barn en lika stor andel.

Föreslagen lydelse

enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsstadgor eller pensionsreglementen, har han eller hon inte rätt till ny familjepension.

16 a §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderdomspension eller fulla invaliditetspension enligt denna lag som förmånslåtare fick vid sin död. Fick förmånslåtare inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om han eller hon på dödsdagen hade blivit arbetsoförmögen till den grad att det hade berättigat till full invaliditetspension, om förmånstagarens inte visar annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte tillägg enligt 15 d § eller avdrag enligt 27 §.

Efterlevandepensionens belopp är, om något annat inte följer av 5 mom. eller 27 §,

6/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,

3/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, om något annat inte följer av 27 §,

4/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är ett,

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är fyra eller större.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna 2/12 av förmånslåtarens pension, förutsatt att efterlevande- och barnpensionerna tillsammans inte överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. Tillägget fördelas jämnt mellan de ovan nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare

Gällande lydelse

Förändras antalet förmånstagare, justeras familjepensionens belopp och dess fördelning från utgången av den kalendermånad, som följer närmast efter förändringen.

Beviljas familjepension efter förmånslåtaren, som vid sin död icke erhöll pension, beräknas pensionen som om förmånslåtaren på sin dödsdag skulle ha blivit arbetsoförmögen, om förmånstagaren icke annat utreder.

27 §

När pension som avses i denna lag samordnas med annan pension eller prestation av pensionskaraktär som tillkommer pensionstagaren, iakttages på motsvarande sätt vad som är stadgat i 8 och 8 a §§ lagen om pension för arbetstagare.

28 a §

Efterlevande makes rätt till familjepension upphör, om han ingått nytt äktenskap.

Barns rätt till familjepension upphör, när barnet uppnått 18 års ålder eller, då det gäller pension som beviljats åt barn, vilket vid förmånslåtarens död hade fyllt 18 år, när barnets arbetsförmåga blivit återställd.

Är barn, som fyllt 18 år, arbetsförmöget på sätt i 15 a § 1 mom. 3 punkten avses, fortgår erläggandet av familjepension oberoende därav

Föreslagen lydelse

make till förmånslåtaren fastställs så, att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. är lika stor som det belopp som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas på de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras, justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen på förmånstagarna från ingången av månaden efter förändringen.

27 §

När en pension som avses i denna lag samordnas eller jämkas med någon annan pension eller pensionsprestation som pensionstagaren får, iakttas på motsvarande sätt vad som stadgas i 8, 8 a och 8 c—8 f §§ lagen om pension för arbetstagare.

28 a §

Rätten att få efterlevandepension upphör då den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap innan han eller hon har fyllt 50 år. Om det nya äktenskapet upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension på basis av detta äktenskap, börjar den indragna efterlevandepensionen på ansökan på nytt utbetalas. Vad som stadgas i föregående mening gäller inte en tidigare make till förmånslåtaren.

Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år eller om barnet ges som adoptivbarn till någon annan än den efterlevande maken eller dennes make.

Gällande lydelse

vad i 2 mom. är stadgat, på särskild ansökan så länge arbetsförmågan utan avbrott fortgår.

Till efterlevande make, vars rätt till familjepension upphör enligt 1 mom., utgives i ett för allt ett belopp, som är lika stort som familjepensionen för två år i det fall att han skulle ha varit enda förmånstagaren.

Vägrar familjepensionstagare utan godtagbart skäl att underkasta sig av pensionskassan bekostad, för återställande av hans arbetsförmåga avsedd medicinalvård, utbildning eller arbetsvård, med undantag av vårdåtgärd som bör anses såsom livsfarlig, avbrytes utbetalningen av pensionen eller nedsättes det belopp, som skall utbetalas.

Föreslagen lydelse

Till en efterlevande make vars rätt att få pension enligt 2 mom. har upphört erlaggs som engångsbetalning ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre års tid hade varit. Grund för engångsbetalningen är den månadspension som senast har utbetalts. Om en indragen efterlevandepension börjar betalas på nytt enligt 2 mom., dras den erlagda engångsbetalningen av från pensionen så att den tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid respektive tidpunkt dras av under högst nio års tid. Efter en och samma förmånslätare erlaggs engångsbetalning endast en gång.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Denna lag tillämpas om förmånslätaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. Familjepension som betalas efter en förmånslätare som har avlidit innan lagen trätt i kraft dras inte in om den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år.

Vad som i denna lag stadgas om barn tillämpas på adoptivbarn också i sådana fall då en domstol har gett sitt samtycke till adoptionen före den 1 januari 1980. Dessa adoptivbarn är inte berättigade till barnpension efter sina biologiska föräldrar. Som barn anses också ett barn som har ställning som erkänt barn och likaså ett barn till vilket förmånslätaren vid sin död hade förbundit sig eller var förpliktad att betala underhållsbidrag enligt lagen om barn utom äktenskap (173/22).

Barn tillägget enligt 15 d § i lagen om sjömanspensioner fastställs i enlighet med de stadganden som gällde innan denna lag trädde i kraft.

4.

Lag

om ändring av lagen om statens familjepensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2—7 §§, 8 § 1 mom. samt 16 och 19 §§ lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/68),

av dessa lagrum 5—7 §§ sådana de lyder i lag av den 21 augusti 1987 (714/87), 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 4 juli 1969 (440/69) och 19 § sådan den lyder i lag av den 4 juni 1982 (415/82), samt

fogas till lagen nya 7 a—7 c §§ som följer:

Gällande lydelse

2 §

Förutsättning för erläggande av familjepension är, att i 1 § avsedd person, förmånstagar-
ren, ägde rätt till eller åtnjöt pension enligt lagen om statens pensioner.

3 §

Familjepension erlägges, med nedan stadgade begränsningar, till förmånslåtaren:

1) efterlevande make, vars äktenskap med förmånslåtaren hade ingåtts innan förmånslåtaren fyllt 65 år, såframt denne efterlämnat i denna paragraf avsett barn, som förmånslåtaren och den efterlevande maken gemensamt försörjt, eller om efterlevande make vid förmånslåtaren död hade fyllt 40 år och äktenskapet varat minst tre år;

2) barn, som icke fyllt 18 år; samt

Föreslagen lydelse

2 §

En förutsättning för att familjepension skall kunna betalas är att en person som nämns i 1 §, förmånslåtaren, var berättigad till eller fick pension enligt lagen om statens pensioner (280/66). Förmånstagarare efter en sådan förmånslåtaren är

1) en efterlevande make med vilken förmånslåtaren hade ingått äktenskap innan han fyllt 65 år,

2) förmånslåtarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtaren och den efterlevande maken, och

4) en tidigare make till förmånslåtaren, till vilken förmånslåtaren vid sin död på basis av ett laga kraft vunnit domstolsbeslut eller ett avtal som hade fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag; härvid gäller angående den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och efterlevande makars rätt till familjepension.

3 §

En efterlevande make har rätt till familjepension i form av efterlevandepension

1) om den efterlevande maken har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtaren, eller

2) om den efterlevande maken vid förmånslåtarens död hade fyllt 50 år eller hade uppbu-

Gällande lydelse

3) barn, som fyllt 18, men ej 21 år, om barnet på grund av sjukdom, lyte eller skada är oförmöget att utföra arbete, som med beaktande av dess ålder, yrkesskicklighet och övriga omständigheter bör anses vara lämpligt för barnet och trygga det en skälig utkomst, och om invaliditeten inträtt förrän barnet fyllde 18 år och den, inberäknat den tid som förflutit från dess inträde, kan antagas fortgå minst ett år.

Med barn avses i denna lag även förmänslätares adoptivbarn samt utom äktenskap fött barn, som förmänslätarens lagligen erkänt eller i fråga om vilket förmänslätarens försörjningsplikt fastställts genom vederbörligt avtal eller domstolsutslag.

Vad ovan är stadgat om förmänslätares barn skall äga motsvarande tillämpning på sådant barn eller adoptivbarn till förmänslätarens make, som förmänslätarens och den efterlevande maken gemensamt försörjt.

4 §

Familjepension erlägges icke till barn, som före förmänslätarens död givits som adoptivbarn, ej heller till den som genom brottslig handling uppsåtligen förorsakat förmänslätarens död.

5 §

Familjepensionen till tre eller flera förmänstagare är lika stor som pension i enlighet med lagen om statens pensioner som förmänslätarens åtnöjt eller skulle ha haft rätt till vid sin död. Om förmänstagarna är två, utgör familjepensionen tre fjärdedelar och, om det endast finns en förmänstage, hälften av den så beräknade familjepensionen.

Föreslagen lydelse

rit invaliditetspension enligt folkpensionslagen (347/56) i minst tre års tid och om äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och varat i minst fem år.

Om en efterlevande make är född före den 1 januari 1950, är en förutsättning för erhållande av efterlevandepension i stället för den ålder av 50 år som nämns i 1 mom. en minimiålder av 40 år. Vad som stadgas i detta moment gäller inte en tidigare make till förmänslätarens.

Ett barn har rätt till familjepension i form av barnpension om det inte har fyllt 18 år vid förmänslätarens död. Rätt till barnpension kan dock inte uppkomma efter fler än två förmänslätare samtidigt.

4 §

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 3 § 1 mom. I punkten om ett däri avsett barn har givits som adoptivbarn före förmänslätarens död eller om ett däri avsett barn är förmänslätarens barn som den efterlevande maken har adopterat efter förmänslätarens död. Har den efterlevande maken på basis av ett tidigare äktenskap rätt att få familjepension som motsvarar pension enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61), pensionsstadgor eller pensionsreglementen, har han eller hon inte rätt till ny familjepension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligen har orsakat förmänslätarens död.

5 §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt lagen om statens pensioner som förmänslätarens fick vid sin död. Fick förmänslätarens inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om han eller hon på dödsdagen hade blivit arbetsoförmögen till den grad att det hade berättigat till full invalidpension,

Gällande lydelse

Om förmånslåtaren dock hade rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 eller 3 mom. lagen om statens pensioner, är familjepensionen till tre eller flera förmånstagare 60/66 av den pension i enlighet med lagen om statens pensioner som förmånslåtaren åtnjöt eller som han skulle ha haft rätt till vid sin död. Om förmånstagarna är två, är familjepensionen tre fjärdedelar och, om antalet är ett, hälften av den så beräknade familjepensionen. Är förmånstagarna likväl sju eller flera, är familjepensionen dock lika stor som förmånslåtarens ovan angivna pension.

Om förmånslåtaren vid sin död inte åtnjöt någon pension, beräknas pensionens belopp, såvida förmånstagaren inte visar annat, som om förmånslåtaren vid tiden för sin död hade blivit arbetsoförmögen.

Då familjepensionens belopp beräknas, beaktas inte avdrag som beror på samordning av förmånslåtarens pensioner.

Föreslagen lydelse

om förmånstagaren inte visar annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte avdrag som beror på samordning av förmånslåtarens pension.

Efterlevandepensionens belopp är, om annat inte följer av 5 mom. eller 6, 7 och 7 a—7 c §§

6/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,

3/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, om något annat inte följer av 6 §

4/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är ett,

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnens antal är fyra eller fler.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna högst 2/12 av förmånslåtarens pension, förutsatt att efterlevande- och barnpensionerna tillsammans inte överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. Tillägget fördelas jämnt mellan de ovan nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så, att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. är lika stor som det belopp som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner

Gällande lydelse

Familjepensionen delas mellan förmånstagarna i lika stora delar så, att den efterlevande maken får två delar och varje barn en del.

6 §

Då familjepensionen beviljas med tillämpning av 5 § 1 mom. skall vid samordningen av därav med andra familjepensioner och ersättningar, som betalas till förmånstagarna efter en och samma förmånslätare, i tillämpning delar iakttas 8 § lagen om pension för arbetstagare.

7 §

När familjepensionen beviljas med tillämpning av 5 § 2 mom. sammanräknas, för samordning av familjepensionen med andra familjepensioner och ersättningar, följande prestationer till förmånstagarna på grund av en och samma förmånslätares död:

- 1) en familjepension som motsvarar i 8 § 4

Föreslagen lydelse

dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas på de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

6 §

När familjepensionen beviljas skall vid samordningen av den med andra familjepensioner och ersättningar som betalas till förmånstagarna efter en och samma förmånslätare i tillämpliga delar iakttas 8 § lagen om pension för arbetstagare.

När familjepension beviljas efter en sådan förmånslätare som hade rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 eller 3 mom. lagen om statens pensioner är samordningsgränsen dock 66 procent av samordningsgrunden. Från samordningsgränsen avdras för varje barn som är förmånstagare det grundbelopp av barnpensionen som enligt familjepensionslagen (38/69) utbetalas samt, om också en efterlevande make är förmånstagare enligt denna lag, beloppet av basdelen av den efterlevandepension som betalas enligt familjepensionslagen. Som avdrag beaktas dock inte mer än 33 procent av samordningsgrunden. Då en tidigare make till förmånslätaren får familjepension i stället för en efterlevande make, avdras vid samordningen inte beloppet av basdelen av den efterlevandepension som betalas enligt familjepensionslagen.

Om beloppet av den familjepension som beräknats enligt 5 § på basis av antalet förmånstagare är mindre än förmånslätarens pension, sänks de i 2 mom. nämnda procent-satserna i motsvarande grad. Den samordnade familjepensionen fördelas på förmånstagarna enligt de tal som nämns i 5 §.

7 §

När en efterlevandepension fastställs beaktas de pensioner som den efterlevande maken i enlighet med de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsstadgor och pensionsreglementen, uppbär på basis av förvärvsarbete samt andra därmed jämförbara pensioner som grundar sig på ar-

Gällande lydelse

mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd grundpension, med beaktande av avdrag som skall göras från familjepensionen till följd av andra pensioner och ersättningar; familjepension enligt denna lag beaktas likväl oförändrad om den har beviljats med tillämpning av 5 § 2 mom.,

2) sådan annan än i 1 punkten nämnd familjepension eller ersättning som avses i första meningen i 8 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare samt

3) ett belopp som motsvarar den barnpension vilken med stöd av familjepensionslagen skall betalas efter en och samma förmånslåtare till barn under 16 år som är förmånstagare; detta belopp skall, om även änkan är förmånstagare enligt denna lag, ökas med basdelen av änkepension enligt familjepensionslagen.

Överstiger det sammanlagda beloppet av de i 1 mom. nämnda prestationerna 30 procent av samordningsgrunden för den grundpension som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare när det finns en förmånstagare, 45 procent om förmånstagarna är två, 60 procent om förmånstagarna är tre eller 66 procent om förmånstagarna är fyra eller flera, avdras den överskjutande delen från den familjepension som betalas enligt denna lag.

När förmånerna sammanräknas, beaktas likväl inte för viss tid beviljad förhöjning som ansluter sig till familjepension, ej heller såsom sådant belopp som nämnts i 1 mom. 3 punkten mera än 15 procent av samordningsgrunden om det finns en förmånstagare, 22 ½ procent om förmånstagarna är två, 30 procent om förmånstagarna är tre eller 33 procent om förmånstagarna är fyra eller flera.

Pension enligt familjepensionslagen beaktas under varje kalenderår vid tillämpningen av 1 mom. till det belopp som den uppgick till den 1 november föregående kalenderår.

Föreslagen lydelse

bets- eller tjänsteförhållande (pensionsjämkning). Vid pensionsjämkningen kan också förmåner som betalas från främmande stater och som motsvarar nämnda förmåner beaktas. Pension enligt lagen om pension för arbetstagare beaktas vid pensionsjämkning till ett belopp som motsvarar minimivillkoren och en delpension, som en efterlevande make uppstår, till ett belopp som motsvarar full invalidpension.

Om barn som är berättigade till barnpension efter förmånslåtaren vid tidpunkten för förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som denne och den efterlevande maken, förrättas ingen pensionsjämkning förrän det yngsta av barnen fyller 18 år.

Om den efterlevande maken inte får pension som nämns i 1 mom., anses som hans eller hennes på förvärvsarbete grundade pension den pension som den efterlevande maken hade beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtaren avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit arbetsoförmögen till den grad att det hade berättigat till full invalidpension. Vid fastställande av pensionen tillämpas dock inte stadgandena i 5 § 2 mom. lagen om statens pensioner om de dagar som skall lämnas obeaktade då den däri nämnda tiden om 360 dagar beräknas.

7 a §

Vid pensionsjämkningen minskas den efterlevandepension som har fastställts enligt 5 och 6 §§, om den efterlevande makens i 7 § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete överstiger pensionsjämkningsgrunden. Pensionsjämkningsgrunden är 255 mark per må-

nad, om förmånslåtarens enligt 5 § 1 mom. beräknade pension och pension enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsstadgor eller pensionsreglementen eller andra med dem jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 127,50 men inte 255 mark. I övriga fall är pensionsjämningsgrunden 127,50 mark. Om pensionsjämningsgrunden är 1990 till 348 mark i stället för nämnda 255 mark från förstnämnda belopp dras av 6,64 mark varje påföljande år.

Avdraget på grund av pensionsjämningsgrunden är 50 procent av skillnaden mellan den efterlevande makens i 7 § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete och pensionsjämningsgrunden. Är den efterlevande maken berättigad till också annan familjepension än sådan som avses i denna lag och som motsvarar pension enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsstadgor eller pensionsreglementen, avdrags från efterlevandepensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av det ovan nämnda avdraget som efterlevandepensionen enligt denna lag utgör av alla de ovan nämnda familjepensionerna.

Har avdrag på grund av dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), fortlöpande ersättning enligt trafikförsäkringslagen (279/59) för en skada på personen själv eller livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) gjorts från den i 7 § nämnda pension som den efterlevande maken uppbär, lämnas detta avdrag obeaktat vid pensionsjämningsgrunden.

7 b §

Är den efterlevande maken inte berättigad till pension på grund av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet eller uppbär den efterlevande maken invalidpension som delpension, beaktas vid pensionsjämningsgrunden på ansökan av den efterlevande maken i stället för pensionerna hans eller hennes genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delpensionen. En förutsättning för detta är dock att de nämnda förvärvsin-

Gällande lydelse

8 §
 Familjepensionens belopp räknas ånyo, om förmånstagaren, sedan familjepensionen beräknats på ovan stadgat sätt, befinnes vara berättigad till familjepension eller annan ersättning, som skall beaktas när pensionsbeloppet uträknas. Likaså räknas familjepensionens belopp ånyo, då barn, som är förmånstagare, fyller 16 år eller då annan förmånstagare än barn, som fyllt 16 år, upphör att vara förmånstagare, om pensionens belopp därigenom blir större.

16 §
 Utbetalning av familjepension till efterlevande make upphör då denna make ingått nytt äktenskap.

10 390593H

Föreslagen lydelse

komsterna och förmånerna samt delpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst en fjärdedel mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 7 §. Likaså kan efterlevandepensionens belopp justeras på ansökan, om den efterlevande makens förhållanden förändras inom fem år efter förmånslätarens död på ett sådant sätt att ovan nämnda förutsättningar uppfylls. Den genomsnittliga inkomsten beräknas då för de sex månader som föregick ansökan, och förändringen anses ha skett vid ingången av denna retroaktiva period. Den på detta sätt justerade efterlevandepensionen utbetalas retroaktivt för de nämnda sex månaderna.

Efterlevandepension som har fastställts enligt 1 mom. betalas i två års tid. Därefter fastställs efterlevandepensionen på ansökan på nytt för två år åt gången, om det fortfarande finns förutsättningar för detta.

Finansministeriet kan meddela närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

7 c §

Utöver vad som stadgas i 7 b § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas sådan pension som nämns i 7 § 1 mom. i någon annan form än deltids-pension eller om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av en ny samordning enligt 8 §. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

8 §

Familjepensionens belopp räknas ut på nytt om förmånstagaren, sedan familjepensionen har beräknats på det sätt som stadgas ovan, konstateras vara berättigad till familjepension eller någon annan ersättning som skall beaktas när pensionsbeloppet räknas ut. Likaså räknas familjepensionens belopp ut på nytt då en efterlevande make eller ett barn upphör att vara förmånstagare.

16 §

Rätten till familjepension upphör då den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap innan han eller hon har fyllt 50 år. Om det nya

Gällande lydelse

Utbetalningen av familjepension till barn upphör när barnet fyllt 18 år eller då pension beviljats barn, som vid förmänslåtarens död fyllt 18 år, när barnet återfått sin arbetsförmåga.

Är barn som fyllt 18 år arbetsförmöget på sätt som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten, fortsättes utbetalningen av familjepensionen, utan hinder av vad i 2 mom. är stadgat, på särskild ansökan så länge invaliditeten fortgår utan avbrott.

Till efterlevande make, vars rätt att erhålla pension enligt 1 mom. upphör, betalas i ett för allt ett belopp, som är lika stort som familjepensionen för två år hade varit om den efterlevande maken ensam hade varit förmånstagare.

Vägrar i 3 § 1 mom. 3 punkten avsedd familjepensionstagare utan godtagbart skäl att underkasta sig av staten bekostad medicinalvård, utbildning eller arbetsvård, som avses att återställa hans arbetsförmåga, sådan vårdåtgärd som bör anses livsfarlig likväl undantagen, skall utbetalningen av pensionen avbrytas eller dess belopp nedsättas.

19 §

Har förmånstagare till följd av förmänslåtarens död rätt att uppbära på stadgandena i lagen om olycksfallsförsäkring grundad familjepension, på stadgandena i trafikförsäkringslagen grundad fortlöpande ersättning eller på lagen om skada, ådragen i militärtjänst grundad försörjningspension, kan familjepension som utgår enligt denna lag, utan hinder av vad i 6 och 7 §§ är stadgat, betalas till fullt belopp tills familjepensionens i enlighet med

Föreslagen lydelse

äktenskapet upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension på basis av detta äktenskap, börjar den indragna efterlevandepensionen på ansökan på nytt utbetalas. Vad som stadgas i föregående mening gäller inte en tidigare make till förmänslåtaren.

Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år eller om det adopteras till någon annan än den efterlevande maken eller dennes make.

Till en efterlevande make vars rätt att få familjepension enligt 1 mom. har upphört erläggs som engångsbetalning ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre års tid hade varit. Grund för engångsbetalningen är den månadspension som senast har utbetalts. Om en indragen efterlevandepension börjar betalas på nytt enligt 1 mom., dras den erlagda engångsbetalningen av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid respektive tidpunkt dras av under högst nio års tid. Efter en och samma förmänslåtare erläggs engångsbetalning endast en gång.

19 §

Har en förmånstagare på grund av förmänslåtarens död rätt att få familjepension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, fortlöpande ersättning enligt trafikförsäkringslagen eller försörjningspension enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst, kan en familjepension som betalas enligt denna lag, utan hinder av vad som stadgas i 6, 7 och 7 a—7 c §§, betalas till fullt belopp tills beloppet av familjepensionen enligt lagen om olycksfallsförsäkring,

Gällande lydelse

lagen om olycksfallsförsäkring, försörjningspensionens eller ersättnings belopp slutligt avgjorts. Förmånstagares rätt till nämnda familjepension, försörjningspension eller ersättning övergår på statskontoret till den del den motsvarar det belopp som på grund av ovan nämnda prestationer skall avdragas från familjepension som utgår i enlighet med denna lag.

Föreslagen lydelse

försörjningspensionen eller ersättningen slutligt har avgjorts. Förmånstagares rätt till nämnda familjepension, försörjningspension eller ersättning övergår på statskontoret till den del den motsvarar det belopp som på grund av ovan nämnda prestationer skall dras av från familjepension som betalas i enlighet med denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Denna lag tillämpas om förmånslätaren har avlidit efter att lagen trätt i kraft. Familjepension som betalas efter en förmånslätare som har avlidit innan lagen trätt i kraft dras inte in trots att den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år. Vad som i 8 § 1 mom. stadgas om samordningen gäller också de barnpensioner som har börjat betalas innan denna lag trätt i kraft.

Pensionsjämkning enligt 7 och 7 a—7 c §§ denna lag förrättas också då familjepension fastställs på sådana grunder som avses i lagen om familjepension och begravningshjälp för statstjänstemän (696/56) efter en förmånslätare som har avlidit efter att denna lag trätt i kraft.

Vad som i denna lag stadgas om barn tillämpas på adoptivbarn också i sådana fall då en domstol har gett sitt samtycke till adoptionen före den 1 januari 1980. Dessa adoptivbarn är inte berättigade till barnpension efter sina biologiska föräldrar. Som barn anses också ett barn som har ställning som erkänt barn och likaså ett barn till vilket förmånslätaren vid sin död hade förbundit sig eller var förpliktad att betala underhållsbidrag enligt lagen om barn utom äktenskap (173/22).

Då familjepensionens belopp räknas ut beaktas inte barntillägg enligt 10 a § lagen om statens pensioner, som har upphävts genom lagen den 14 januari 1982 angående ändring av lagen om statens pensioner (31/82).

Då familjepension beviljas efter en sådan förmånslätare som nämns i 2 § lagen angående införande av lagen om statens familjepensioner (775/68), anses förmånslätarens egen pension ha blivit beviljad med tillämpning av 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner.

Det markbelopp om vilket stadgas i 7 a § denna lag motsvarar det löneindextal som har fastställts för år 1966.

Lag

om ändring av familjepensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i familjepensionslagen av den 17 januari 1969 (38/69) 13 a, 16 a—16 d och 17 a §§, dessa lagrum sådana de lyder, 13 a och 16 a—16 c §§ i lag av den 5 februari 1982 (105/82), 16 d § i lag av den 30 december 1982 (1085/82) samt 17 a § i lag av den 7 november 1969 (678/69),

ändras 6 § 1 mom., 13 § 1 mom. 1 punkten, 14 §, 15 a § 6 mom., 15 b § 7 mom. samt 16, 17, 18 och 19 §§ samt därutöver den svenska språkdräkten i 1 § 1 mom., 4 § 2 mom., 9 § och 15 a § 1 mom.,

av dessa lagrum 1 § 1 mom. och 4 § 2 mom. sådana de lyder i lag av den 23 december 1988 (1218/88), 9 § och 13 § 1 mom. i punkten sådana de lyder i lag av den 28 juli 1978, (589/78), 15 a § 1 och 6 mom. och 15 b § 7 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 5 februari 1982, 16 § sådan den lyder i lag av den 20 februari 1970 (134/70), 17 § sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 5 februari 1982 och 18 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och genom nämnda lag av den 23 december 1988, samt

fogas till 1 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 28 juli 1978 och den 23 december 1988, i stället för det 3 mom. som har upphävts genom sistnämnda lag ett nytt 3 mom., till lagen nya 20—39 §§, varvid den nuvarande 20 § blir 40 §, samt kapitellrubriker framför 1, 6, 19 och 32 §§, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

I Finland bosatta personer beviljas familjepension i form av änkepension och barnpension samt utbildningsstöd för änkor i enlighet med denna lag.

(Upphävt)

1 §

I Finland bosatta personer beviljas familjepension i form av *efterlevandepension* och barnpension samt utbildningsstöd *till den efterlevande maken* i enlighet med denna lag.

Kan utredning om förmånslåtarens död inte företas men det är sannolikt att han eller hon har avlidit, kan familjepension beviljas för viss tid.

4 §

Stadgandet i 1 mom. om att förmånstagaren skall ha varit bosatt i Finland i minst fem år tillämpas dock inte på barn, om den som har vårdnaden om barnet får änkepension efter samma förmånslätare.

Stadgandet i 1 mom. om att förmånstagaren skall ha varit bosatt i Finland i minst fem år tillämpas dock inte på barn, om den som har vårdnaden om barnet får *efterlevandepension* efter samma förmånslätare.

2 kap.

Rätt till familjepension då förmånslätaren har avlidit före den 1 juli 1990

6 §

Förmånstagare äro *under de förutsättningar och med de undantag som stadgas nedan*, förmånslåtarens änka och barn.

6 §

Förmånstagare är förmånslåtarens barn och änka.

Gällande lydelse

9 §

I änkepension utgår, under nedan i 9 a och 9 b §§ avsedda förutsättningar, till änka, som icke fyllt 65 år, under sex månader efter förmånslätarens död begynnelsepension och därefter fortsättningspension.

13 §

Änkas rätt till begynnelse- och fortsättningspension upphör:

- 1) om hon ingår äktenskap; eller

13 a §

Ingår änka äktenskap utbetalas till henne, om hon uppburit änkepension för längre tid än ett år, i ett för allt de pensionsrater som hon hade varit berättigad att upphöra för en tid av ett år framåt. Vid beräkningen av engångsbetalningens belopp beaktas till pensionsraterna hörande tilläggsdel och bostadsbidrag till den storlek till vilken de uppgår i änkepensionens sista månadsrat.

14 §

Familjepension utgår från ingången av månaden efter den då pensionsrätten inträdde, dock icke utan synnerliga skäl för längre tid än ett år innan pension söktes.

Har för samma tid, för vilken förmånstagare senare beviljas folkpension, erlagts familjepension, anses den sistnämnda som delbetalning av folkpensionen och dess tillägg.

15 a §

Till änka utgående begynnelsepension och i 9 b § 1 punkten avsedd fortsättningspension består av basdel, tilläggsdel och bostadsbidrag. I annat fall består änkepensionen av tilläggsdel och bostadsbidrag.

Bostadsbidraget motsvarar till sitt belopp sådant bostadsbidrag till ensamstående person

Föreslagen lydelse

9 §

I *efterlevandepension betalas*, under de förutsättningar som nämns i 9 a och 9 b §§, till en änka som *inte har* fyllt 65 år begynnelsepension under sex månader efter förmånslätarens död och därefter fortsättningspension.

13 §

Änkas rätt till begynnelse- och fortsättningspension upphör:

- 1) om hon ingår *ett nytt* äktenskap *innan hon har fyllt 50 år*; eller

(Upphävs)

14 §

Till en änka vars rätt till pension upphör enligt 13 § 1 mom. 1 punkten utbetalas, om hon har fått efterlevandepension för en längre tid än ett år, i ett för allt de pensionsrater som hon hade varit berättigad att uppbära för en tid av ett år framåt. Vid beräkning av engångsbetalningens belopp beaktas de tilläggsdelar och bostadsbidrag som hör till pensionsraterna till den storlek som de uppgår till i efterlevandepensionens sista månadsrat.

Till en änka utgående begynnelsepension och i 9 b § 1 punkten avsedd fortsättningspension består av en basdel, en tilläggsdel och ett bostadsbidrag. I annat fall består *efterlevandepensionen* av en tilläggsdel och ett bostadsbidrag.

Bostadsbidraget fastställs i enlighet med lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/

Gällande lydelse

som avses i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78). *Till årsinkomsten skall vid bestämmande av bostadsbidrag som betalas såsom änkepension, likväl inte hänföras enligt denna lag utgående basdel, bostadsbidrag eller utbildningsstöd.*

Föreslagen lydelse

78). Angående utbetalning av bostadsbidrag gäller vad som sägs i 32 § 1 mom.

15 b §

Tilläggsdel beviljas *likväl* inte, om pensionens *årliga* belopp blir mindre än *det belopp som avses i 3 § 2 mom. lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.*

Tilläggsdel beviljas inte om dess belopp är mindre än 20 mark per månad.

16 §

Till änka, som äger rätt till enligt denna lag utgående pension, må på hennes ansökan erläggas utbildningsstöd. Av särskilda skäl må utbildningsstöd erläggas även efter det ankans rätt till pension enligt denna lag upphört. Utbildningsstödet omfattar ersättning för nödiga kostnader, som förorsakats av utbildning till sådant yrke, genom vilket änkan prövas kunna förskaffa sig sin huvudsakliga utkomst.

Såsom av utbildning föranledda kostnader anses, utom kostnaderna för studier och studiemateriel, även av utbildningen förorsakade merkostnader för bostad, föda och behövlig arbetsklädsel samt nödiga resekostnader. Såsom av utbildning föranledda kostnader må likaså ersättas de särskilda kostnader, som under utbildningstiden förorsakas av barnets skötsel.

Änka må i utbildningsstöd beviljas även studielån. Folkpensionsanstalten må på därom till densamma ställd ansökan förordna, att lån eller del därav icke skall återindrivas hos låntagare, som med synnerlig framgång fullföljt sina studier eller som på grund av lånets återbetalning prövas förlora sina möjligheter att framdeles försörja sig och sina anhöriga.

Visa sig ankans studier icke vara framgångsrika eller försummar hon att bedriva studierna regelbundet, må utbildningsstöd, som beviljats henne, indragas eller dess belopp sänkas.

Närmare stadganden om beviljande av utbildningsstöd givas genom förordning.

16 a §

Har pensionstagare under sex månader utan avbrott bott i kommun hörande till en annan kommungrupp än den kommun enligt vars

16 §

Har en pensionstagare bott sex månader utan avbrott i en kommun som hör till en annan kommungrupp än den kommun enligt vars dyrhetsgrupp pensionens tilläggsdel betalas, ändras tilläggsdelen från början av följande månad så att den överensstämmer med den kommungrupp till vilken den kommun hör som pensionstagaren då bor i.

(Upphävs)

Gällande lydelse

dyrhetsgrupp pensionens tilläggsdel betalas, ändras tilläggsdelen räknat från början av följande månad så, att den överensstämmer med den kommungrupp, till vilken den kommun hör som han då bor i.

16 b §

Har de på tilläggsdel inverkan inkomsterna stigit med minst 4 000 mark jämfört med den inkomst enligt vilken tilläggsdelen fastställts, skall tilläggsdelens belopp i motsvarande mån rättas eller tilläggsdelen indrages. Tilläggsdelens belopp rättas även på pensionsstagarens ansökan, om de inkomster som påverkar tilläggsdelen undergått förändring som verkar höjande på tilläggsdelens belopp. Har pensionsanstalten kännedom om förutsättningar för höjning av tilläggsdelen, kan höjningen beviljas även utan ansökan.

Har vid tilläggsdelens fastställande beaktats i annan lag eller förordning stadgad eller på offentlig pensionsstadga grundad pension eller motsvarande fortlöpande prestation eller ersättning, räknas denna, när tilläggsdelen fastställs på nytt, som inkomst till sitt tidigare belopp, likväl med iakttagande av vad som följer av familjepensionernas indexbundenhet. Så skall förfaras om grunderna för förmånens bestämmande inte undergått förändring.

16 c §

Pensions tilläggsdel kan antingen för viss tid eller varaktigt förvägras eller minskas, om änka skänkt bort egendom eller på annat sätt försvagat sin ekonomiska ställning till den grad att det inverkat på hennes rätt att erhålla pensionens tilläggsdel eller väsentligt påverkat tilläggsdelens storlek. Så förfars endast om änkan vetat eller bort veta att åtgärden kan inverka på tilläggsdelen. Detsamma gäller änka som i ansökan eller anmälan, som gjorts för fastställande av tilläggsdel, uppsåtligen lämnat oriktiga uppgifter om sin på tilläggsdelen inverkan inkomst eller förmögenhet och som av denna orsak uppburit tilläggsdel utan grund eller till ett för stort belopp.

Befinns det senare att laga kraft vunnet beslut genom vilket pensions tilläggsdel med stöd av 1 mom. förvägrats eller minskats är oskäligt mot pensionsstagaren, kan pensionsanstalten rätta beslutet.

Föreslagen lydelse

(Upphävs)

(Upphävs)

Gällande lydelse

16 d §

På socialförsäkringskommission ankommer, utöver vad som i 67 § folkpensionslagen är stadgat om dess åligganden, att fastställa den årsinkomst som läggs till grund för avgörande om änkas rätt till pensions tilläggsdel.

17 §

De kostnader som åsamkas folkpensionsanstalten av förmåner som beviljas med stöd av denna lag esätts av statens medel med iakttagande på motsvarande sätt av vad som stadgats om betalande av statens andel av kostnaderna för folkpensionens tilläggsdel till folkpensionsanstalten, likväl så att staten på förhand betalar 90 procent av beloppet av de pensioner som sänts för utbetalning.

De förvaltningskostnader som förorsakas av verksamheten enligt denna lag, hänförs till folkpensionsanstaltens förvaltningskostnader.

17 a §

Omhänderhas vårdnaden om barn, som ej fyllt 16 år, icke av dess förmyndare, må folkpensionsanstalten, efter att ha hört socialnämnden, besluta, att barnpensionen skall utbetalas till den som har vårdnaden om barnet. Kan utbetalning av barnpensionen till den, som är berättigad att lyfta den, av särskild orsak icke anses ändamålsenlig, må folkpensionsanstalten besluta, att barnpensionen skall utbetalas till socialnämnden eller med socialnämndens samtycke till lämplig person.

18 §

Om inte annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar på motsvarande sätt 35, 37—42, 42 b—43, 44—46, 69—73, 74—75, 79—83 och 84—88 a §§ folkpensionslagen. Barnpension får dock utan hinder av kravet enligt 41 § folkpensionslagen på tio års bosättning i Finland betalas till barn vars

Föreslagen lydelse

(Upphävs)

17 §

Har de inkomster som inverkar på tilläggsdelen stigit med minst 4 000 mark jämfört med den inkomst enligt vilken tilläggsdelen har fastställts, skall tilläggsdelens belopp rättas i motsvarande mån rättas eller tilläggsdelen dras in. Tilläggsdelens belopp rättas även på pensionstagarens ansökan, om de inkomster som påverkar tilläggsdelen har undergått en förändring som verkar höjande på tilläggsdelen. Har pensionsanstalten kännedom om förutsättningar för en höjning av tilläggsdelen, kan höjningen beviljas också utan ansökan.

Har vid fastställandet av tilläggsdelen beaktats en pension eller motsvarande fortlöpande prestation eller ersättning om vilken stadgas i någon annan lag eller förordning eller som grundar sig på en offentlig pensionsstadga, skall denna räknas som inkomst till sitt tidigare belopp när tilläggsdelen fastställs på nytt om inte grunderna för bestämmande av förmånen har förändrats. Härvid skall dock iaktas vad som följer av familjepensionernas indexbundenhet.

(Upphävs)

18 §

Pensionens tilläggsdel kan förvägras eller minskas för viss tid eller varaktigt om pensionstagaren

1) har skänkt bort egendom eller på något annat sätt försvagat sin ekonomiska ställning till den grad att det har inverkat på hans rätt att få pensionens tilläggsdel eller väsentligt har

Gällande lydelse

vårdnadshavare får änkepension efter samma förmånslätare. Sista meningen i 42 § 1 mom. folkpensionslagen skall inte heller tillämpas. På motsvarande sätt gäller också lagen om bostadsbidrag för pensionstagare samt lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnadskostnaderna (348/56).

Den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut kan söka ändring däri hos försäkringsdomstolen även i fall som avses i 16 c § 1 mom.

Bank och annan penninginrättning är även skyldiga att på begäran lämna pensionsanstalten, socialförsäkringskommission, prövningsnämnden och försäkringsdomstolen de uppgifter som är nödvändiga för utredande av rätt till änkepension eller änkepensions belopp.

19 §

Närmare stadganden angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom förordning.

20 §

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1969, likväl så, att efter förmånslätare, som avlidit före år 1970, må beviljas familjepension endast åt barn samt åt änka, som avses i 9 § 1 mom.

Rätt till familjepension har barn och i 9 § 1 mom. avsedd änka även med anledning av dödsfall, som inträffat före lagens ikraftträdande. Familjepension utgår härvid från lagens ikraftträdande, om rätten därtill uppkommit vid sagda tispunkt, dock icke utan synnerliga

11 390593H

Föreslagen lydelse

påverkat tilläggsdelens storlek och pensionstagaren har vetat eller bort veta att åtgärden kan inverka på tilläggsdelen, eller

2) i en ansökan eller anmälan som har gjorts för fastställande av tilläggsdel uppsåtligen har lämnat oriktiga uppgifter om de inkomster eller den förmögenhet som inverkar på tilläggsdelen och av denna orsak har uppburit tilläggsdel utan grund eller till ett för stort belopp.

Om det senare konstateras att ett laga kraft vunnet beslut genom vilket pensionens tilläggsdel med stöd av 1 mom. har förvägrats eller minskats är oskäligt för pensionstagaren, kan pensionsanstalten rätta beslutet.

3 kap.

Rätt till familjepension då förmånslätaren har avlidit den 1 juli 1990 eller därefter

19 §

Förmånstagare är förmånslätarens barn och efterlevande make.

Som förmånslätarens barn anses också sådana barn som nämns i 7 § 1—3 punkten samt barn som vid förmånslätarens död har bott i samma hushåll som förmånslätaren och för vilkas underhåll förmånslätaren har svarat.

En och samma person kan inte samtidigt vara förmånstagare efter två eller flera förmånslätare. Ett föräldralöst barn har dock rätt till barnpension efter två förmånslätare.

Med föräldralöst barn avses ett barn som saknar båda föräldrarna.

20 §

Ett barn har rätt till barnpension om det

1) inte har fyllt 18 år, eller

2) har fyllt 18 men inte 21 år och studerar på heltid eller deltar i yrkesutbildning.

Ett barn som får invaliditetspension enligt folkpensionslagen har inte rätt till barnpension.

Gällande lydelse

skäl för längre tid än ett år innan pension söktes.

Utbildningsstöd må erläggas tidigast från början av år 1970.

Före lagens ikraftträdande skall folkpensionsanstalten i god tid vidtaga nödiga åtgärder för lagens verkställighet.

Föreslagen lydelse

21 §

Rätt till efterlevandepension har en efterlevande make som inte har fyllt 65 år

1) om den efterlevande maken har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtarens och äktenskapet har ingåtts innan förmånslåtarens fyllt 65 år, eller

2) om den efterlevande maken vid förmånslåtarens död har fyllt 50 år och äktenskapet har ingåtts innan den efterlevande maken fyllt 50 år och förmånslåtarens 65 år och äktenskapet har varat i minst fem år.

Om en änka är född före den 1 juli 1950 är en förutsättning för erhållande av efterlevandepension i stället för den ålder av 50 år som nämns i 1 mom. en minimiålder av 40 år.

Efterlevandepensionen betalas som begynnelsepension under sex månader efter förmånslåtarens död och därefter som fortsättningspension.

En efterlevande make som får invaliditets- eller arbetslöshetspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen eller frontmannapension enligt lagen om frontmannapension (119/77) har inte rätt till efterlevandepension. Till en efterlevande make som får ovan nämnd pension betalas dock i begynnelsepension det belopp med vilket begynnelsepensionen skulle överstiga nämnda pension.

22 §

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 21 § 1 mom. 1 punkten, om ett däri avsett barn har givits som adoptivbarn före förmånslåtarens död eller om ett däri avsett barn är förmånslåtarens barn som den efterlevande maken har adopterat efter förmånslåtarens död.

Uppbär den efterlevande maken efterlevandepension enligt denna lag på basis av ett tidigare äktenskap, har han eller hon inte rätt till någon ny familjepension.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligt har orsakat förmåns-
låtarens död.

24 §

En förmånstagares rätt till familjepension uppkommer den dag då förmånslåtaren avlider. Om en efterlevande make eller ett barn vid förmånslåtarens död saknar rätt till pension, uppkommer rätten till pension då den efterlevande maken eller barnet uppfyller förutsättningarna för pension.

Om ett barn föds efter förmånslåtarens död, uppkommer den efterlevande makens rätt till pension enligt 21 § 1 mom. 1 punkten den dag då förmånslåtaren avlider.

25 §

Rätten till barnpension upphör från ingången av månaden efter den då

- 1) barnet fyller 18 år,
- 2) ett barn som avses i 20 § 1 mom. 2 punkten inte längre uppfyller förutsättningarna i nämnda punkt,
- 3) barnet adopteras till någon annan än den efterlevande maken eller dennes make
- 4) barnet beviljas invaliditetspension enligt folkpensionslagen, eller
- 5) då vårdnaden av ett barn som vid förmånslåtarens död har bott i samma hushåll som förmånslåtaren och för vars underhåll förmånslåtaren har svarat övertas av barnets egna föräldrar.

26 §

Rätten till begynnelse- och fortsättningspension upphör från ingången av månaden efter den då

- 1) den efterlevande maken fyller 65 år eller
- 2) den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap innan han eller hon har fyllt 50 år.

Rätten till fortsättningspension upphör om den efterlevande maken beviljas förtida ålderspension enligt folkpensionslagen. Fortsättningspension betalas inte ut om den efterlevande maken samtidigt får invaliditets- eller arbetslöshetspension enligt folkpensionslagen.

Om ett sådant äktenskap som nämns i 1 mom. 2 punkten upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension enligt denna lag på basis av det

upplösta äktenskapet, börjar den indragna efterlevandepensionen på ansökan på nytt utbetalas.

27 §

Till en efterlevande make vars rätt till pension upphör enligt 26 § 1 mom. 2 punkten och som har fått efterlevandepension för minst ett år erläggs som engångsbetalning beloppet av den efterlevandepension som han eller hon skulle ha haft rätt att få för de följande tre åren. Grunden för engångsbetalningen är den månadspension som den efterlevande maken senast hade rätt till. I engångsbetalningen ingår inte bostadsbidrag.

Om en indragen efterlevandepension börjar betalas på nytt enligt 26 § 3 mom., dras den erlagda engångsbetalningen av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid respektive tidpunkt dras av under högst nio års tid.

Efter en och samma förmånslätare erläggs engångsbetalning endast en gång.

28 §

Till barnpensionen hör alltid pensionens grundbelopp, som är 1 572 mark per år. Till pensionen till ett barn under 18 år hör dessutom ett kompletteringsbelopp, vars fulla belopp är 2 100 mark per år.

Då kompletteringsbeloppet beräknas skall familje- och försörjningspensioner som nämns i 26 § 1 mom. 1—4 punkten och 5 mom. folkpensionslagen och som barnet varaktigt uppbär efter en och samma förmånslätare beaktas så, att från det fulla kompletteringsbeloppet avdras 50 procent av den del av det sammanlagda beloppet av dessa förmåner som överstiger 1 460 mark per år.

Till ett föräldralöst barn betalas barnpension efter båda föräldrarna.

29 §

Begynnelsepensionen till en efterlevande make består av en basdel, en tilläggsdel och ett bostadsbidrag. Detsamma gäller en efterlevande makes fortsättningspension, då

1) den efterlevande maken har ett barn under 18 år tillsammans med förmånslätaren eller

2) tillsammans med den efterlevande maken i samma hushåll bor hans eller hennes eller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

förmånslåtarens barn som är under 18 år och som har bott i hushållet redan vid förmånslåtarens död.

I andra fall än de som nämns i 1 mom. består den efterlevande makens fortsättningspension av en tilläggsdel och ett bostadsbidrag.

Angående efterlevandepensionens basdel, tilläggsdel och bostadsbidrag gäller på motsvarande sätt vad som stadgas i 15 a § 2—6 mom.

30 §

Efterlevandepensionens tilläggsdel bestäms enligt 15 b, 15 d och 15 f §§. Av pensionstagarens arbetsinkomst beaktas dock endast 60 procent när årsinkomsten fastställs. Som arbetsinkomst anses löneinkomst samt den del av inkomst av rörelse och yrke eller av inkomst av gårdsbruk eller någon annan förvärvsverksamhet som skall anses som skälig ersättning för det arbete som har utförts i förvärvsverksamheten. Som arbetsinkomst betraktas också arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) samt dagpenning som betalas på basis av arbetsoförmåga eller därmed jämförbar ersättning för förlorad förvärvsinkomst, om ersättningen betalas för ett år eller en kortare tid än ett år.

Angående justering av tilläggsdelen gäller 16—18 §§.

31 §

Har i en pension som inverkar på barnpension skett någon annan förändring än en sådan som beror på indexbundenheten, skall pensionens belopp justeras.

4 kap.

Särskilda stadganden

32 §

Familjepension betalas från ingången av månaden efter den då pensionsrätten uppkom. Familjepension betalas, dock inte utan särskilda skäl för en längre tid än ett år innan pension söktes.

Har för samma tid för vilken en förmånstagare senare beviljas folkpension betalats familjepension, anses den sistnämnda som delbetalning av folkpensionen och dess tillägg.

33 §

Till den som får efterlevandepension enligt denna lag kan betalas utbildningsstöd. Av särskilda skäl kan utbildningsstöd betalas också efter att rätten till efterlevandepension har upphört. Utbildningsstödet ersätter kostnaderna utbildning till ett sådant yrke genom vilket den efterlevande maken bedöms kunna skaffa sig sin huvudsakliga utkomst.

Som utbildningskostnader anses kostnader för studier och studiemateriel samt av utbildningen förorsakade merkostnader för bostad, föda och nödvändiga arbetskläder samt nödvändiga resekostnader. Som utbildningskostnader kan också ersättas barnvårdskostnaderna under utbildningstiden.

Om den som får utbildningsstöd inte studerar regelbundet eller om studierna inte visar sig vara framgångsrika, kan det beviljade utbildningsstödet dras in.

Närmare stadganden om beviljande av utbildningsstöd utfärdas genom förordning.

34 §

Socialförsäkringskommissionen skall, utöver vad som stadgas i 67 § folkpensionslagen, fastställa de inkomster som påverkar efterlevandepensionens tilläggsdel, med undantag av de förmåner som nämns i 26 § 1 mom. folkpensionslagen eller andra därmed jämförbara förmåner.

35 §

Omhänderhas vårdnaden om ett minderårigt barn inte av dess förmyndare, kan pensionen betalas till den som har vårdnaden om barnet. Innan pensionen betalas ut skall folkpensionsanstalten höra socialnämnden.

Barnpensionen kan betalas till socialnämnden, om det av särskilda skäl inte kan anses ändamålsenligt att pensionen betalas till den som är berättigad att lyfta den. Pensionen kan i sådana fall med socialnämndens samtycke också betalas till någon annan person.

Om barnet har fyllt 15 år kan pensionen med förmyndarens samtycke betalas till barnet självt. Pensionen kan betalas till barnet självt också utan förmyndarens samtycke, om det finns särskilda skäl för detta.

36 §

De kostnader som åsamkas folkpensionsan-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

stalten av förmåner som beviljas enligt denna lag betalas av statens medel med iakttagande på motsvarande sätt av vad som stadgas om betalning av statens andel av kostnaderna för folkpensionens tilläggsdel till folkpensionsanstalten. Staten betalar dock på förhand 90 procent av beloppet av de pensioner som har sänts för utbetalning.

De förvaltningskostnader som förorsakas av verksamheten enligt denna lag hänförs till folkpensionsanstaltens förvaltningskostnader.

37 §

Om inte något annat stadgas i denna lag, iakttas dessutom i tillämpliga delar 35, 37—39, 39 b—42, 42 b—43, 44—46, 69—73, 74—75, 79—83 och 84—88 a §§ folkpensionslagen. Barnpension får dock utan hinder av kravet enligt 41 § folkpensionslagen på tio års boende i Finland betalas till ett barn vars vårdnadshavare får efterlevandepension efter samma förmånsåttare.

Den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut får söka ändring däri hos försäkringsdomstolen också i de fall som avses i 18 § 1 mom.

Angående bindande av pensioner som betalas enligt denna lag vid levnadskostnaderna gäller på motsvarande sätt lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnadskostnaderna (348/56).

38 §

Banker och andra penninginrättningar är skyldiga att på begäran lämna pensionsanstalten, socialförsäkringskommissionen, prövningsnämnden och försäkringsdomstolen de uppgifter som behövs för utredning av rätt till efterlevandepension eller efterlevandepensionens storlek.

39 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Om förmånsåttaren har avlidit innan denna lag trätt i kraft och barnet fyller 16 år efter att lagen trätt i kraft har barnet med avvikelse från 12 § 1 mom. 1 punkten rätt att få barnpension tills det fyller 18 år. Till en änka som

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

försörjer ett sådant barn betalas med avvikelse från 13 § 2 mom. för motsvarande tid sådan fortsättningspension som betalas med stöd av 9 b § 1 punkten. Därefter har änkan med avvikelse från 9 b § 3 punkten rätt till fortsättningspension, om hon har fyllt 40 år vid den tidpunkt då barnet fyller 18 år.

Om ett fader- eller moderlöst barn får pension då denna lag träder i kraft och även den andra av dess föräldrar avlider, ändras barnpensionen till pension för föräldralös enligt 28 §.

Om en änka får pension när denna lag träder i kraft, tillämpas 15 b § 7 mom. då familjepensionen i övrigt justeras efter att lagen trätt i kraft.

Vad som i denna lag stadgas om barn, tillämpas på adoptivbarn också när en domstol har gett sitt samtycke till adoption före den 1 januari 1980. Dessa adoptivbarn har inte rätt till barnpension efter sina biologiska föräldrar.

De marktbelopp om vilka stadgas i denna lag motsvarar det poängtal för det officiella levnadskostnadsindexet enligt vilket storleken av de folkpensioner som utbetalades i mars 1981 har beräknats.

6.

Lag om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras 23 § och 33 § 1 och 4 mom. folkpensionslagen av den 8 juni 1956, dessa lagrum sådana de lyder, 23 § i lag av den 23 december 1988 (1217/88) och 33 § 1 mom. i lag av den 5 februari 1982 (103/82) och 4 mom. i lag av den 30 december 1965 (705/65), samt fogas till 33 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 30 december 1965 och den 5 februari 1982, ett nytt 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

23 §

En försäkrad som inte är finsk medborgare har rätt till förmåner enligt denna lag, om han har varit bosatt i Finland minst fem år i följd omedelbart innan förmånen börjar utges.

Föreslagen lydelse

23 §

En försäkrad som inte är finsk medborgare har rätt till pension enligt denna lag, om han har varit bosatt i Finland minst fem år i följd omedelbart innan pensionen börjar utges.

Begravningsbidrag enligt denna lag betalas efter en utländsk medborgare som har varit bosatt i Finland endast om han har varit bosatt i Finland minst fem år i följd omedelbart före sin död.

Gällande lydelse

33 §

Avlider försäkrad som inte uppbär ålders-, invaliditets- eller arbetslöshetspension, betalas till hans make begravningsbidrag. Efterlämnade den försäkrade inte make eller levde den försäkrade och hans make åtskils på grund av *hemskillnad* eller söndring i äktenskapet eller av *annan sådan orsak*, betalas begravningsbidraget till dödsboet. Begravningsbidraget utgör 2 221 mark.

Begravningsbidrag skall *vid äventyr* av rättens förlust inom ett år från den försäkrades dödsdag sökas på sätt i förordning bestämmes. Förvaltaren av dödsboet är berättigad att för dödsboets räkning söka och lyfta begravningsbidraget.

Föreslagen lydelse

33 §

Avlider *en i Finland bosatt person* som inte får pension enligt denna lag, betalas efter honom begravningsbidrag. Begravningsbidragets belopp är 2 221 mark. Bidraget betalas till den efterlevande maken. Om personen i fråga inte var gift eller om han och hans make levde åtskils på grund av söndring i äktenskapet, betalas begravningsbidraget till dödsboet.

Begravningsbidrag skall inom ett år från den försäkrades dödsdag sökas på det sätt om vilket stadgas i förordning för att inte rätten till bidraget skall gå förlorad. Förvaltaren av dödsboet är berättigad att för dödsboets räkning söka och lyfta begravningsbidraget.

Begravningsbidrag kan beviljas om det är sannolikt att en person har avlidit, trots att utredning om hans död inte kan företes.

Det lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Det markbelopp om vilket stadgas i 33 § 1 mom. denna lag motsvarar det poängtal för det officiella levnadskostnadsindexet enligt vilket storleken av de folkpensioner som utbetalades i mars 1981 har beräknats.

L a g

om ändring av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78) 1 § 1 mom., 5 §, 6 § 1 mom., 8 § 1 mom. 2 punkten och 11 § 2 mom.,
av dessa lagrum 5 § sådan den lyder i lag av den 7 januari 1982 (21/82), 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 5 februari 1982 (112/82) samt 8 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag av den 26 juli 1985 (671/85), samt
fogas till 6 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom lagar av den 18 januari 1985, den 25 juli 1986 och den 5 februari 1988 (56/85, 590/86 och 127/88), en ny 3 a punkt som följer:

Gällande lydelse

1 §

För nedbringande av boendekostnaderna för mottagare av folkpension och frontmannapension utgår i tillägg till pensionen bostadsbidrag i enlighet med vad i denna lag stadgas. Angående bostadsbidrag till änkepension stadgas i familjepensionslagen (38/69).

5 §

Har den ena maken beviljats folkpension och den andra frontmannapension eller har båda makarna beviljats frontmannapension, gäller beträffande bostadsbidrag i tillämpliga delar vad i 3 § 4 mom. av denna lag är stadgat.

6 §

Med årsinkomst avses den verkliga inkomst som pensionstagaren eller, om han är gift, makarna enligt skälig uppskattning kan förutsättas fortgående årligen åtnjuta, ökad med åtta procent av det belopp varmed värdet av pensionstagarens förmögenhet överstiger 36 000 mark eller, om han är gift, varmed värdet av makarnas förmögenhet överstiger 57 600 mark. I folkpensionen ingående tilläggsdel samt frontmannapension fogas till årsinkomsten med sina årsbelopp vid den tidpunkt från vilken bostadsbidraget beviljas eller justeras. Från frontmannapensionstagares eller, om han är gift, från pensionstagarens och hans makes årsinkomst avdrages 6 190 mark.

Föreslagen lydelse

1 §

För sänkning av boendekostnaderna för mottagare av folkpension, frontmannapension och efterlevandepension enligt familjepensionslagen (38/69) betalas som tillägg till pensionen bostadsbidrag i enlighet med denna lag. Som efterlevandepension kan också betalas endast bostadsbidrag.

5 §

Har den ena maken beviljats folkpension och den andra frontmannapension eller efterlevandepension eller har båda makarna beviljats frontmannapension eller efterlevandepension eller den ena frontmannapension och den andra efterlevandepension, gäller beträffande bostadsbidraget i tillämpliga delar vad som stadgas i 3 § 4 mom.

6 §

Med årsinkomst avses den verkliga inkomst som pensionstagaren eller, om han är gift, makarna enligt skälig uppskattning kan förutsättas fortgående årligen åtnjuta, ökad med åtta procent av det belopp varmed värdet av pensionstagarens förmögenhet överstiger 36 000 mark eller, om han är gift, varmed värdet av makarnas förmögenhet överstiger 57 600 mark. Den tilläggsdel som ingår i folkpensionen och i efterlevandepensionen samt frontmannapensionen fogas till årsinkomsten med sina årsbelopp vid den tidpunkt från vilken bostadsbidraget beviljas eller justeras. Från en frontmannapensionstagares eller, om han är gift, från pensionstagarens och hans makes årsinkomst dras av 6 190 mark.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Som årsinkomst räknas likväl inte

3 a) basdel och utbildningsstöd enligt familjepensionslagen,

8 §

Bostadsbidrag justeras:

2) då bidragstagarens make beviljas folkpension eller frontmannapension eller sådan in-
dras, då bidragstagarens make som åtnjuter
förtida ålderdomspension fyller 65 år eller då
familjeförhållandena annars förändras; eller

2) då bidragstagarens make beviljas folkpen-
sion, frontmannapension eller efterlevandepen-
sion enligt familjepensionslagen eller den dras
in, då bidragstagarens make som får förtida
ålderdomspension fyller 65 år eller då familje-
förhållandena annars förändras, eller

11 §

Kostnaderna för bostadsbidrag till front-
mannapension bestrides av statsmedel med
iakttagande av vad om bestridande av kost-
naderna för frontmannapension är stadgat.

Kostnaderna för bostadsbidrag till front-
mannapension eller efterlevandepension beta-
las av statsmedel med iakttagande av vad som
stadgas om ersättning av kostnaderna för dessa
pensioner.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Bostadsbidrag som betalas då denna lag
träder i kraft ändras så att det överensstämmer
med denna lag när bostadsbidraget justeras
enligt 8 §.

De markbelopp om vilka stadgas i denna lag
motsvarar det poängtal för det offentliga lev-
nadskostnadsindexet enligt vilket storleken av
de folkpensioner som utbetalades i mars 1981
har beräknats.